

كتاب دده قورقود

(درسدن يازقيسى)

چالیشار:

پرویز زارع شاهمرسی

منگو تنگرینین کوجودور

كتاب دده قورقود

(درسدن يازقيسى)

چالىشار:

پرويز زارع شاهمرسى

۱۳۹۲

عنوان فارسی: کتاب دده قورقود

عنوان و نام پندت آور: کتاب دده قورقود / بروز زارع شاهمرسی .

متخصصات نشر: تهران: تکنوفلت، ۱۳۹۱

متخصصات ظاهری: ۱۵۱ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۴۶-۱۹

موضوع: انسانها و قسمهای آنها/جذب

نشانه افزوده: زارع شاهمرسی، ۱۳۹۱، ۱۲۰ هم گردآورنده

رد پندتی کنگره: ۱۳۹۱۲۵۲۱/۲۹۵GRC

رد پندتی دیوبی: ۱۳۹۸/۲۹۹۷۰۵

شماره کتابخانه ملی: ۳۸۰۹۵۵

کتاب دده قورقود

برویز زارع شاهمرسی

محل نشر: تهران/ سال نشر: ۱۳۹۲/ شماره‌گان: ۵۰۰ / ترتیب چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۴۶-۱۹

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان جمهوری، ابتدای توپلاح، بلاک ۱.

تلفن: ۰۹۱۳۲۶۵۶۵۵

اپچیندە کىلر

گىريش	باشلانغىچى
٤	
٧	
١٣	درسه خان اوْغلو بعاج خان بُويو
٢٧	سالور قزانك اوى يغمالندىغى بُويو
٤٣	قام بوره نك اوْغلى بامسى يير ك بُويو
٧٠	قزان بك اوْغلى اوروز بك بُويو
٨٤	دوخه قوجه اوْغلى دلى دومرول بُويو
٩١	قاكلى قوجه اوْغلى قان طورالى بُويو
١٠٤	قاضى لق قوجه اوْغلى يىنكى بُويو
١٠٩	بساط دې كوزى اولدىرىدىكى بُويو
١١٨	بكل اوْغلى امرانك بُويو
١٢٦	اوشون قوجه اوْغلى سكرك بُويو
١٣٤	سالور قزان طتساق اولوب اوْغلى اروز چىردىغى بُويو
١٤٣	ايچ اغوزه طاش اغوز عاصى اولوب، يير ك اولدكى بُويو
	آرتىملار

سونوم

دونيانين هاراسىندا دده قورقۇد داستانلاريندا چالىشىب، آراشدىرالارا سونولور

گېریش

هر بىر ائلين اوچ يېرە افسانە، حماسە و ھابىلە تارىخە بۇلۇندو گو گۆز قاباغىندا اولسا، يارانمىش داستانلارين ھانسى بۇلۇمە باغلى اولدوغونو، آيدىن شكلىدە بىلمك اولار. افسانە لرده دونيا ايلە انسانىن يارادىليشىندا دانىشىلىرى. هر بىر ائل اوز باخىشىندا دونيانى افسانە لرىنده آچىقلایر. بىلە بىر دورومدا حادثە لرىن يېرىلە اولان چاغى بوتونلو كەه آيدىن دېيىل.

ايکىنجى بۇلۇم حماسە ياخود قوچاقلىق دىر. بو بۇلۇمده ائلى قورويان ايگىتىلىرىن قوچاقلىقلاريندا سۆز آچىلىپ، اونلارين گئوردو كلىرى ايشلر اولسۇن كى قاباردىلەمىش بىچىمەدە اورتايَا قويولۇر. بو دورومدا ائل يارادىلا ئىندا سونرا دوشمانلارين ايلغارينا اوغرايىب، ايگىتلەر گىرك تاپىلىپ، يېر آچىلىپ.

اوچونجو بۇلۇمده ائل تارىخە آياق قويور. بو دورومدا يازى يارانىب، حادثە لر اولدوغو بىچىمەدە ساخلانىب. بو بۇلۇمده زمانلا مکان بوتونلو كله وئىرىلىپ، حادثەلرده قابارما اىشى آزدىر. بورادا داستانلار سينە لردن يازىلارا كۆچۈپ، كتابلاردا گلىر.

دە قورقۇد داستانلارى قورو لوشونا گئورە ايکىنجى بۇلۇمە باغلىدىر. بو او دئمكىدىر كى دە قورقۇد داستانلارى، قوچاقلىق داستانلارى دىر. بورادا هر شىئىن چوخ ساواش، دوشمن، ايگىت، اۇلۇم كىيمى سۇزىلر چوخ گۆزە چارپىر. آنجاق هر يېر داستانىن قورو لوشويلا سوننوجو باشقادىر. هر بىر داستاندا قىراقدان آيرىجا آنلامالار سىسلە نىر. سئوگى اوزۇن گۆزە وورور، او گۇد هردن آرايا گىرىپ.

دە قورقۇد داستانلارى چوخ اسکى يېر زاماندا يارانىب، زامان گىتدىكجە چوخالىب ياخود دىگىشىلىپ. بو داستان سينە لرده گىرنىن سونرا يازىيما كئچىر كن بىزىم اليمىزە چاتىپ. بو داستانلارдан اوچ اسکى ال يازماسى «درسدن»، «واتىكان» ھابىلە «برلين» دە ساخلانىلىر. ان بوتون يازقىسى آلمانىانىن «درسدن» شهرىنده دىر.

اینديه دك بوتون آچيقلامالار، آراشديرمالارلا چوирمه لر بو يازقينين اوزریننه آپاريلىب. بو يازقى تركىه ده لاتين يازىسى ايله، آذربايجان جمهوريتىنده كرييل يازىسى ايله يايلىب. چوخلو آراشديرىجىلار بو يازقينى آراشديرماغا، گيريشيب، اونون آيرىجا باخيملاردان آچيقلابىلار. گىتدىكجه يئنى سونوجلار اورتاي گلركن، دده قورقود داستانلارينين آنلامدان بير دىز اولدوغو آيدىن اولور. بو آراشديرىجىلار دالغىچ كىمى بو دىزە دالىب، يئنى اينجىلله ائشىگە چىخىلار. آنجاق ايش بىتن دئيل نىيە كى بو داستانلار بير ائلين دوشونجه سىندىن ياراينىب. هر ائلين دوشونجه سى ده اۆزوندە آنلاملارى مىن قات قوروپور. تكجه بو داستانلارداكى سۈزجو كىللە آتالار سۈزو بير او جسوز بوجاقيسيز دونيادىر. او خوجولارا سونولان كتاب، دده قورقود داستانلارينين «درسدن» يازقىسى دىر. چالىشان بو يازقينى اولدوغو بىچىمde گتىرىب، بير پارا چتىن سۈزجو كىرى اتكىدە آچيقلابىل. قوشقوسوز بو ايش اونا اومور كى بو يازقينين اوخونوشۇ، آراشديرماسى داها ياخشى گىتسىن. اولسون كى بو كىچىك، ايش، ائلين يانىندا خوش قارشىلانسىن.

پرويز زارع شاهمرسى
تبريز. ليل آباد
1391 دوندوران 17

بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين

رسول عليه السلام زمانه يقين، بيات^۱ بويندن^۲ قورقوت^۳ اتا ديرلر بير ار قوپىدى. اغوزك^۴ اول كشى تمام بىلەسىدى. نه دىرسە اولردى. غايىدەن درلو^۵ خبر سوپىلدى. حق تعالى انك كوكلنه الهام ايىدردى. قورقوت اتا ايتدى^۶. آخر زمانه خانلىق كرو قايه^۷ دكە، كمسنە اللرنىن المىھ. آخر زمان اوپ قيامت قوپىنجە، بو ديدو كى عثمان نسلى در. ايشدە سورىلب كىدە يورر. و دخى نچە بو كا بىكىز سوز سوپىلدى. قورقوت اتا اغوز قومنىڭ مشكىنى حلّ ايىدردى. هرنە

---

۱ . بيات =Boat = بئيوىك آد. تانرى. وارلى. كۈنهنە. قالميش. اسکى توركلىرىن اىگىرمى دۇرد بويلارىندا بىرى.

۲ . بۇيى =Boy = داستان. ناغىل. اوزونلوق. ائل. قىيلە. ناغىللارىن دوزگو بئولمو. شىشىك. توركلىرىن آراسىدا بىر ياشام بىرىمى. بۇيى نېچە «اوروق» بېرىشىمە سىندەن يارانىب، نېچە بۇيى بېرىلشىر كىن بىر «بودون» دوزه لىر. هانسى بىر بۇيۇن بىر تامغا يا اوژلەن بىلگە سى اولمۇرمۇش.

۳ . قورقوت=Qurqut = يول گۆستەرن. اۋندر. اۋنش ئەن. باشقارىيە. بلدىچى. گۆستەرىيە. كىچىرىيە. غجرچى ئەن. گۇرگوت Görgüt. يىلمە Yelmo. اۋنچو. يىشكە.

- قورقوت=Qorqut = گۇرگەلى. قورخونچ. آباجا.

۴ . اوغۇز=Uguz = ساغلام. گوجلو. اورگى آرىن. يولداش. آرىن. بىياڭى. كىندىلى. اوغۇرلۇ. چىلاق. اوقلار. توركلىرىن بئيوىك بويلارىندا اولوب مىلادى اوئۇنچو يوزايللىكىدە بىر اولوس ياراتدىيلار. اوغۇزلار ايكى قوللا بئولۇنوردولر: ۱- اوج اوخىلار: قايى، بيات، آلكا ائولى، قارا انولى، يازىر، دۇڭگەر، دودورقا، افسار، قىزىقى، يىگىدىلى، قارقىن يا چاروققى. ۲- بۇز اوخىلار: بايندىر، بچە نە، چاولىدور، چىنى، سالور، ايمور، آلا يوئىلۇ، يورە گىر، ايغىدىر، بوگىدۇز، يىوا يَا ايوا، قىينىق.

۵ . دورلۇ=Dürlü = چېشىدلە. قىلىميق. آيرىشىق.

۶ . آيتماق=Ayetmaq = دئمك. سؤيلە مك.

۷ . قايى =Qayi = بىركىن. گوجلو. قار كولگى. داشقىن. اسکى. اوغۇز بويلارىندا بىر قۇلۇ كى سالجىقلارلا ايرانا گلىپ، سالجىق خاقانلىغىن ايراندا، اوتمان خاقانلىغىنى آنادۇلۇدا ياراتدىيلار.

ایش اولسە، قورقووت اتایه طانشمنجه ایشلملزلدی. هر نه کە بیورسە، قبول ایدرلردی. سوزین طوب تمام ایدرلردی. دده قورقووت صویلمش. الله الله دیمنجه، ایشلر او کمز^۱. قادر تنکری^۲ ویرمینجه، ار بایمز^۳. ازلدن یازلمسە، قول باشنه قضا کلمز. اجل وعده ایرمینجه، کمسە اولمز. اولن ادم، دیرلمز. چخان جان، کرو کلمز. بر یکید ک قره طاغ یومرسنجه مالى اولسە، یغز دیرر طلب ایدر، نصیبیندن ارتوغن ییه بلمز. اولشوبن^۴ صولر طاشسە، دکز طولمز. تکبرلک ایلینی، تنکری سومز. کوکلی یوجه طوتون ارده، دولت اولمز. یاد اوغلی صاقلمقله، اوغول اولمز. بیویندە سالور کدر کوردووم دیمز. کل دبه جک اولمز. قره اشک باشنه اویان^۵ اورسک، قاتر اولمز. قراوشە طون کیورسک، قادین اولمز. پاپایا^۶ قارلر یغسە، یازه قالمز. پیاغلو^۷ کوکچە چمن، کوزه^۸ قالمز. اسکى اسکى پنبوق بز^۹ اولمز. قرى^{۱۰} دشمن دوست اولمز. قره غوجە^{۱۱} قیماينجه یول النمز. قره بولاد اوز قلینجى چالمینجه، قریم^{۱۲} دونمز. ار مالن قیماينجه^{۱۳}، ادى

۱. اؤنمک=Önəmk =بره بیتیرمک. سوْنوج وئرمک.

۲. تانرى- تنگرى- تانرى=کو کدھ گۈئى تانرىسى آنلامىندادى. بۇز قىردا ياشايالنارىن ان بؤيووك تانرىسىدیر. محمود كاشغريينىن دئدىيگىنە گۆرە، اسلامدان اۇنچە گۈئى، اولو داغ، اولو آغاچ كىيمى بؤيووك نسنه لره تنگرىدىيلىرىميش. توركىر اسلام دىنинى آلاركن، تانرى آلامى اسلامداكى «الله» آنلامينا ايشلتمىگە باشلاadi.

۳. بایماق=Baymaq =بوتونلشمک.

۴. اولوشوبان=Ulusuban =ياپىشىق. بىتىشكەن. چاتيق. بىرلشىمىش. توشاش. چاتما. قۇوشوق.

۵. اوڭن=Öyən =جيلىو. چىلىر. دېزگىن. نۇختا. يوگن. يولار. باشواق.

۶. ياپا ياپا=آيرى آيرى. ايرى ايرى. يېكە يېكە.

۷. ياپاقلى=Yapaqlı =توم. قالىن. بىر بىرىنин اوستونە ياتمىش. توشاش. سىخى.

۸. گۈزGüz=پايز. سۇلار. سۇن باهار. گۈووز Gövüz =پايز. قىرار. قىرار.

۹. بىز=Bez =كىراس. قوماش. آغ پارچا.

۱۰. قارى=Qarı =قۇجا. كۈھنە.

۱۱. قارا قوچ qoç=Qara آت. قارا گۈودە لى آت. قارا ايلخى. آت سوروسو. ايلخى.

۱۲. قىريم=Qirim =دوشمن. بوناق. تاي. قارشىداش. قاراش. ياراش. يارىشداش. آتانداش.

۱۳. قىماق=Qiymaq =راضى اولماق. اوناماق. Unamaq =باغداشماق. كۈنلەمك.

چقمز. قر انادان کورمینجه، اوکت^۱ الماز. اوغل اتادن کورمینجه، صفره چکمز.
اوغل اتانک یتری^۲ در. اکی کوزینک بری در. دولتلی اغول قوپسه، او جاغنک
کوزی در. او غول دخی نیلسون ببا اولب مال قالمسه. ببا مالندن نه فایدە، باشده
دولت اولمسه. دولت سز شرندن الله صقلسون خانم سزی. دده قورقووت بر دخی
صویلمش. صرب^۳ یورر کن^۴ قاضلچ اتا نامرد یکت بنه بلمز بننجه، بنمسه یک^۵:
یک^۶. چالوب کسر اوز^۷ قلیجی مختلر چالنجه چالمسه یک. چالبین یکیده
او قله قیلجدن بر چوماق یک. قونغى کلمىن قره اوولر يقلسه یک. آت يمین اجى
او تلر بتمسه یک. ادم ايچمز آجى صولر صزینجه صزمسه یک. اتا ادنى یورتمىن
خويزاد^۸ اوغل، اتا بيليندن انجه اينمسه یک. انا رحمنه دوشنجه طوغمسه یک.
كرچكىلر ك اوچ اوتز اون^۹ ياشىن طولدرسه یک. اون اوتز اون ياشكده
طولسون. حق سزه يمان كتورمسن. دولتكز پابنده اولسون خانم هى. دده
كورقووت صویلمش. كوره لم خانم نه صویلمش. كتدكده ير ك او تلاقلرن
كىك^{۱۰} بيلور. ككز يرلر چمنلىرين قولان^{۱۱} بلور. ايرو ايرو يوللر ايزن دوه بلور.
يدى دره قخولرن دلكو بلور. دونله^{۱۲} كروان كوجىد كن تورغاي^{۱۳} بلور. اوغل
كيمدن اولدغن انا بيلور. ارك اغزىن يىنى سن آت بلور. اغر يوكىر زحمىن قاتر

---

۱. اوگوت Öytüt = نصيحت. يموش. ساياتلات. گونگش.

۲. يشتر Yetər = يئىشمىش. بره. چىخارىلىش.

۳. سارپ - سرب Sarp = چىتن. قادال. ايلىشكىل.

۴. يوروتك يۈرۈمك = چاپماق. يول گىتىمك.

۵. يېڭىك = ياخشى. ايىي Ai. ايىكىل Egil. ايىي Eyi. اونات Unat.

۶. اوز Uz = ياخشى. اونات Unat. او يغۇن. دوشىرىلى Düşərli. او ييار Uyar.

۷. خويزاد Xuyrad = ادب سىز. آغزى پىرتۇو Agozi pərtov. اوزو بۇز boz. ئۆزü قابا.

۸. اوچ اوئوز اوئن Üç otuz on = يوز. ۱۰۰.

۹. گئىشكىل Geyik = داغ كېچىسى. آهو.

۱۰. قولان Qulan = چۈل آتى. ايكى ياشىندا آت بالاسى.

۱۱. دونله Dünle = گئچە لىك. گىچە لى.

۱۲. تورغاي Torğay = تارلا قوشۇ. چاكاوك.

بلور. نه يرده صريلور وارسه چکن بلور. غافل باشك اغريسن بىنى بلور. قولچە قوبىز كوترب ايلدن ايله بىكىن بىكە اوزان^۱ كىز. ار جومردىن ار ناكسن اوزان بلور. ايليو كوندە چالوب ايدن اوزان اولسون. ازب كلن قضائى، تكرى صاوسن خانم هى. دده قورقووت كنه صويمش. كوره لم خانم نه صويمش. اغز اچوب او كر^۲ او لسم، او ستمزدە تكرى كوركلى^۳. تكرى دوستى دين سرورى محمد كوركلى. محمد ك ساغ ياندە نماز قلن ابوبىكر صديق كوركلى. اخى صپارە^۴ باشيدر عم^۵ كوركلى. هجه ستلین دوز او قنسە يس كوركلى. قىليج چالدى دين اچدى شاه مردان على كوركلى. علينك اوغللىرى پيغمبر نواله لرى كربلا يازيسىنده، يزىدىلر الندە شهيد اولدى، حسنله حسين اكى قرداش بله كوركلى. يازلې دوزلې كوكىن ايندى تكرى علمى قران كوركلى. اول قرآنى يازدى دوزدى علمالر او كرننجە كويىدى بچدى. عالملر سرورى عثمان عفان اوغل كوركلى. الجى يرده يالپلوبدر تكرى اوى مكە كوركلى. اول مكە يه صاغ وارسه اسن كلسە، صدقى بتون^۶ حاجى كوركلى. صاغش^۷ كىننە اينه كوركلى. اينه كونى^۸ اوقياندە قطبە كوركلى. قولق اوروپ دكلىنە امەت كوركلى. منارە دە باكلىنە فقيە كوركلى. ديزن باصوب او تورندە حلال كوركلى. دولمندە^۹ اغارسە بىا كوركلى. اغ سودىن طويه امزىرسە انا كوركلى. يناسوب يولاكىندا

۱. اوزان=Uzan=عاشيق. چالىب اوخويان. قوبۇز چالان.

۲. اوگىر=Öyər=نصيحت وثير. اوگو تچو.

۳. گۈر كلى=Görəkli=مبارك. گۈزلى. اوغۇزZ.Uğuz. اوئيتون Oytun. قوتور.

۴. سى پارە=Si parə=قرآنىن ۳۰ بۈلومو.

۵. عمّ=قرآنىن اوْتۇزۇنچو بۈلومو.

۶. بوتون=Bütün=هامى. تو كوز Tüküz. ايچىن İl. وارچا. دوۇن Dolun. هپ.

۷. ساغىش =Sağış= سايىش. حساب. سابىي. ساتاق. ساناما. سايىما.

۸. آينا گونو=Ayna günü= جوما آخشمەي. آرنا گونو. اورتا گونو gunü .Orta

۹. دولوم=Dulum= بيرچىك. گىچگاه. آلينا تۈكۈلەن ساج.

قره بغر^١ كوركلى. سوكلى قردىش كوركلى. يكال الله او ياننده دكلىسه كردك كوركلى. اوزنجە تفى كوركلى. اوغل كوركلى. قموسنه بكمى، جمله عالم لرى يرادن الله تنكرى كوركلى. اول او كدكم يوجه تنكرى دوست اولوبن مدد ايرسون خانم هى. اوزان ايذر. قرى لر^٢ دورت درلودر. بريسى صولدرن صويدر. بريسى طولدرن طويدير. بريسى اوين طايغىر. بريسى نئجه سويلرسك بيااغى^٣ در. در. اوزن اون طايغى اولدور كى يازيدن^٤ يياندن اووه برقونق كلسه، ارادم اوده اولمسه، اول انى يدرر ايجرر اغىرلر^٥ عزيزلىر كوندرر. اول عايشه فاطمه سويى در. خانم انو ك بيكلىرى بتسون. او جاغاكه بونجلىين^٦ عورت كلسون. كلدك اولكم صولدرن صويدور. صبادنچە^٧ يرندن اور طورر. الين يوزين يومدن، طقوز بازلەج^٨ ايلن بر كولك^٩ يوغىردى كوزلر طوينجه طقه بىصە^{١٠} يير. الين بو كرنە اورر. اورر. ايذر. بو اوى خراب اولسى. اره وارلدىن برو دخى قىرنم طويمىدى. يوزم كلمىدى. اياغم پشمۇق، يوزم يشمۇق^{١١} كورمىدى دير. اه نولىدى بو اولىدى. برينى دخى واردىم. او مارمدىن^{١٢} يخشى او ييار او لىدى دير. انو ك كېنى نك خانم بيكلى بتمسون. او جاغاكه بونجلىين عورت كلسون. كلدك اول كم طولدرن

---

١. بوغور=Bugur ايکى كونولى دوه.

٢. قارى=Qari باشداش. ائوش Evdəş. اولىك. باش يوڭداشى. حيات يوڭداشى. ائش.

٣. بيااغى=Bayağı ساده. تورك سيا سيا تۈركىسالا. سيراوي Siravi آواند.

٤. يازى=Yazı چۈل. فارقاق. قيراج Qirac. قيريلق Qırılıq.

٥. آغىرلاماق=Ağırlamaq سايقىلاماق. احترام ائتمك. اولولاماق.

٦. بونچولايىن=Bunçulayın بىتلە. بوجور. بىلنچىلىك. بو ساياق.

٧. صبادنچە=Süpədənçə سحر تىزىن. ائرته چاغ. ائركن سحر. ائركن. آلان. آلان.

٨. بوزلاماج=Bozlamac ساج چۈرگى.

٩. گۇولو ك=Govluk قاب.

١٠. توْخاباساسا Toxa basa = دۇلۇق قارىن. قارىن دۇلۇسو.

١١. ياشماق=Yaşmaq چىقدى. اوژ اۆز توگۇ. اوژلۇك. Üzlük دوواچ. دوواچ.

١٢. او مار=Umar توقع. گۆزلەتى. ارك ئىرك. اوام. او مدو. او ماما. او موش. او موق.

طوبیدر. دپرنجه یرندن اورو طوردی. الین یوزین یومدن، اوبانک^۱ اول او جندن بو او جنه اول او جنه چارپشدادردی. قوو^۲ قولدی دک کلدی. اویله^۳ دنجه کزدی اویله دن صکره اونه کلدی. کوردیکم اوغری کوپک یکه طانه اونی بربینه قاتمش. تاوق کومسینه صغیر^۴ طامنه دونمش. قونشلرینه چاغرر که یتر زلخه زبیده زبیده اورو یده جان قر جان پشا اینه ملک قوتلو ملک. اولمکه یتمکه کتمشدم. یتاجق یرم کنه بو خراب اولسیدی. نولیدی بنم اومه بر لحظه بقايد کز. قوکشی حقی تکری حقی دیو سویلر. بونک کبی نک خانم بیکلری بتمسون. اوجاغکه بونک کبی عورت کلمسون. کلدک اولکم نجه سویلرسک بیاغی در. اونه یازیدن یاباندن بر اودلو^۵ قونق کلسه، ار ادم اوده اولسه اکا دیسه که طور اتمک^۶ اتمک^۷ کتر یه لم بوده یسون. دیسه بشمش اتمکوک بقاسی اولمز، یمک کرک در. عورت ایدر. نیلیام بو یقلاجووق اوده اوک یوق الک یق. دوه دکرمندن کلمدی. دیر نه کلورسه بنم صغره^۸ کلسون. دیر الین کوتنه اورر. یونن اکارو صغرين ارنه دوندرر. بیک سویلرسک، بربینی قویمز. ارک سوزنی قولاغنه قویمز. اول نوح پیغمبرک اشکی اصلی در. اندن دخی سزی خانم الله صقلسون. اوجاغکره بونجلین عورت کلمسون.

۱. اوپا=Oba = چادر. کؤچریلرین چادر قوران یئرلری. اوپا آذربایجان کؤچریلرین قورولوشوندا ائولیکدن سوْتُرا ایکینجی بیریمدیر. نچه ائولیکدن بیر اوپا دوزه لیر. اوپانین آداملارى بیریرلرلە قوْهوم اولوب، اوتلاقلارى اور تاقجا اوْتارالار. هر اوپانين اوتدان اون بشه دک ائولیگى وار. بو سايى قىشلاقلاردا داهى آزدیر. هر اوپانين باشىندا بیر آغ ساققال وار. نچه اوپانان بیر «گوبک»، نچه گوبکدن بیر «بوی» تىرە، نچه تىرە دن بیر «اویماق» طايفە يارانير.

۲. قوو=Qov = آرا سۆز. شايىعه.

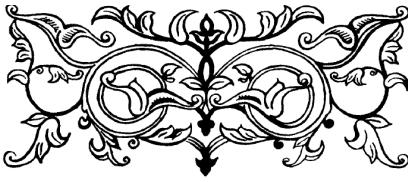
۳. اویله=Öylə = گون اۇرتا چاغى. تندەمە.

۴. سېغىر=Sığır = اۋىكۈز. قىسىر اينك.

۵. اؤدلو=Ödlü = او تانجاق. او زسوز Üzsüz . دارتىنجاق. ياشقان. او تانقاچ.

۶. اتمک=Ötmək = ائکمک Ekmək. اؤتمک Ötmək. چۈرك چۈرك. اكمک.

۷. ساغرى=Sağrı = كۈپل. يانچاق. يانچاق. بىر بەتەر. گوت. يانسو يك

درسه خان اوغلى بغاچ^۱ خان

بۇنىي بىيان ايدر خانم ھى.

بر كون قام غان^۲ اوغلى خان بايندر^۳ يرندن طورمىشدى. شامى كونلکى^۴ يير يوزنه يوزنه دكدرمىشدى. الا صيوانى^۵ كوك يوزنه اشانمىشدى. بىك يerdeh اپىك خالىجە سى دوشىمىشدى. خانلر خانى خان بايندر يىلدە بىر كرە طوى^۶ ايدب، اغوز بىكلرىن^۷ قونقلەرىدى.^۸ كە طوى ايدب آتدەن آيغردن^۹ دوه دن بغرە^{۱۰} قيوندن قيوندن قوج قىدرمىشدى. بىرە آغ اوتابغ بىرە قزىل اوتابغ بىرە قره اوتابغ قوردرمىشدى. كموك كى اوغلى قرى يوق، قره اوتابغه قوندرك. قره كچە التە

۱. بۇغاج =Boğac بۇغانىن اووچوسو.

۲. قامغان =Qamğan =غىرتلى. آشور. آغار تمىش. آغ باتور. آغ باش. جاغلى. قىنىق. ياخىنجى.

۳. باياندېر =Bayandır =وارلى. ايمور. باياوغوت Bayağut . اوغوز توركلىرىنىن اىكىرمى دؤردد قوللاريندان بىر قولۇ. باياندېرلار اوغوزلارين «اوج اوخلاّر» بولگو سونون، «گوڭخان» اوشاقلارىدىيلار. «سونقور» اونلارين اوشقۇنو اولموشدور. تارىخى بلگە لىرە گۈرە باياندېرخان اوغوزخانىن نوھ سى دىر.

۴. گونلوك =Günlük =جادىر. گۈلکە لىك. اگلکك ئىلەك. چاغىرغە. كۈلگە اندىرىيەك.

۵. آلا سىوان =Ala seyvan =گون چىخان چاخى. بئىيوك چادىر. آلا چادىر.

۶. توپى Toy =شىنىك. قوناقلقىق. دىنى اولمىيان يىغىنچاق. اسکى چاغلاردا ياس تۈرنىنده وئريلەن يىمگە دئىيلەرىدى. آسيا هونلارى، پىچىنكلەر، بولقارلار و قىپقاقلار توپىو گىتل يىغۇ كىمى قوراردىلار آنجاق اروپا هونلارى، تاپقاچلار و خىزىرلى باخانلار يىغواسينا توپى دئىيرىدىلەر.

۷. بىگك =Bey =بئىيوك. ائل باشى. كۆه كىن. يىزنه. بىر «بوي» باشقانى. توركلىرىن آراسىندا بىر اسکى مقام. بىگلر اۇنجە سەچىلەرىدىلەر آنجاق سونزالار بىگلىك بىر قالىت كىمى بىر سوپىدا قالدى. بىگ باشلىغى مته خان خاقانىيەنidan ايشلە نىركىن ۲۳۰۰ ايل كېچميسى واردىرى.

۸. قۇناقلاماق =Qonaqlamaq =قوناق ائتمەك. چۈركلەمك. Çörəkləmək . قۇنۇرماق.

۹. آيقىر =Ayqır =گىچ اثر كىك آت. توروم. آجىز.

۱۰. بوغرا =Bugra =اڭر كىك دوه. لۆك Lök .

دوشک. قره قیون یخسنندن^۱ او کنه کتورک. یرسه یسون، یمزسه طورسون کتسون دیمشدی. او غلی اولانی آغ او تاغه، قیزی اولانی قزل او تاغه قوندرک. او غلی قیزی اولمیانی الله تعالیٰ قرغایبدر^۲، بز دخی قارغرز. بللو بیلسون دیمش ایدی. اغوز بکلری بر یره کلوب، یغناق اولمغه باشدلی. مکر دیرسه خان^۳ دیرلردی بر بکوک او غلی قزی یو خدی. صویلیمش. کوره لم خانم نه صویلیمش. صلقوم صلقوم طاک^۴ یللری اسد کنده. صقللو بو زاج تور غای سیرادیقده^۵. صقلی او زون تات اری بکلدقده. بدوى^۶ آتلر اسنى کورب عقرادیقده^۷. اغلی فرالی سچلن چاغده. کوکسی کوزل قیه طاغله کون دکنده. بک یکتلت جلاستنلر^۸ بر برنه قیولن چاغده. الار صباح درسه خان قلقوبنی یرنده اورو طورب، قرق یکیدن بونه الوب، بایندرخانک صحبتنه کلوردی. بایندرخانک یکتلتی درسه خانی قرشولدلر. کتورب قره او تاغه قوندردلر. قره کچه اللنه دوشدولر. قره قیون یخسنندن او کنه کتوردلر. بایندرخاندن بویرق بویله در خانم دیدلر. درسه خان ایدر. بایندرخان بنم نه اسکلکم کوردی. قیلجمدنی کوردی. صفرام دنمی کوردی. بندن الجق کشیلری آغ او تاغه قزل او تاغه قوندردی. بنم صوچم نه اولدیکم قره او تاغه قوندردی دیدی. ایتدیلر. خانم بوکن بایندرخاندن بویرق شویله در کیم او غلی قزی اولمیانی، تکری تعالیٰ قرغایبدر، بز دخی قارغرز دیمشدردیدلر. درسه خان یرندن اورو طوردی. ایدر.

۱. یخنی Yəxni = شوربا. قوْرولموش اتله سوْغانلا پیشیریلمیش يئمك.

۲. قارغیماق Qarğımaq = قارغیش ائتمک. قارغیشلاماق. قارغالاماق. قارغاماق. قاراماق.

۳. دیرسه Dirse = دوراغان. برکین. قالارغى. قالاقلى. دایانقان.

۴. دان Dan = سحر. گؤشىن ايلك دۇغان چاغى.

۵. سایراماق Sayramaq = قوشلارين اوخوماسى. او تمك Ötmek

۶. بدوى Bədoy = توْلۇ. ئېئىن قاچاق. يوروک Yürük. چاپاراق. چاپاغان. قاچقىر. چاپقىر.

۷. اوخراماق Oxramaq = كىشنه مك. چوغراماق Cuğramaq

۸. جیلاسون Cilasun = اوركلى. قاهرامان. چالاسين. ديله ور ديلەور Diləvər. اون ۋەر ئەر ئەر ئەر

فالقويني يكتلرم يروكزدن اورو طورك. بو قرايب بكا يا بندن در يا خاتونندن در ديدى. درسه خان اونه كلدى. چاغرب خاتوننه صويلر. كوره لم خانم نه صويلر. صويمه. ايدر. برو كل كل باشم بختى اوام تختى. اودن چقوب يوريينده سلوى بويلم. طپوغنده صارمشنده قره صاچلم. قورلو يايى بکزى چاتمه قاشلم. قوشە بادم صغىمىن طار آغزلم. كوز آلاماسنە بکزىر ال يكاقلم قادونم. ويره كم دولكم^١ كوررميسن نلر اولدى. فالقويني خان بایيندر يرييندن طورميش. بر يرە اغ اوتابغ بر يرە قزل اوتابغ بر يرە قره اوتابغ دكدرميش. اوغللىرى اغ اوتابغ، قزلوي قزل اوتابغ، اوغللى قزى اولمياني قره اوتابغ قوندرىك. قره كچە التنه دوشك. قره قيون يخسىندن او كنه كتورك. يرسه يسون، يمزسە طورسون كتسون. انوك كم اوغللى قزى اولمييه تتكرى تعالى انى قرغايىدر، بز دخى قارغىز ديمش. كالوبىنى قوشولادلار. قره اوتابغ قوندردىلر. قره كچە التومه دوشدىلر. قره قيون يخنى سندن او كمه كتوردىلر. اوغللى قزى اولمياني تتكرى تعالى قرغايىدر، بز دخى قارغىز بللۇ بلكل ديدىلر. سندنمي در بندنمي در. تتكرى تعالى بزه بر يتمان^٢ اوغل اوغل ويرمىز نندندر. ديدى صويمه دى. صويمه. ايدر. خان قزى يرمدن طورايىمى. يقاكلە بوجىزكەن طوتويىنى. قبا او كجم التنه سلاينى. قره پولاد اوز قىلجم الومه الاينى. اوز كودكىن^٣ باشكى كسىنى. جان طتلوسۇن بكا بلدىرينى. الجه قانك يير يوزينه دوكە يىنمى. خان قزى سبىى نه در. ديكىل مكا قتى^٤ قىصب ايدە رەشمدى سكا ديدى. درسه خانك خاتونى صويمىش. كوره لم نه صويمىش. ايدر. هاي درسه خان. بكا قىصب ايتمه. اينجىنچ آجي سوزلر سويمه. يركىن ارو طورغل. آله چادرك يير يوزينه دكدركل. اتنى، اىغردن،

١. دؤلک=Dölök = دۇغان. دۇغۇرقان.

٢. يېتمن Yetmen = يېتىشىمىش. ساڭلام.

٣. گۇودە Gövdə = بدن. اۋزىدك. اگىن ئىيin.

٤. قاتى Qati = چوخ. چتىن. برك.

دوه دن، بغرا، قيوندن، قوج اولدرکل. اىچ اغوزك طاش^۱ اوغزك، بکلرین استوکه يغناق انكل. آج كورسک طورغل. يالنجق كورسک طوناتغل^۲. بورجلوی بورجندن قورترغل. دپه كبى ات يغ. كول كبى قمز^۳ صاغ در. اولى طوى ايله حاجت دله. او لاكم براوغى دعالي نك القىشله، تنكري بزه برىتمان عيال ويره ديدى. ديرسه خان دشى^۴ اهلنک سوزيله اولو طوى ايلدى. حاجت ديلدى. آتدن آيغىردن دوه دن بوعره قيوندن قوج قردردى. اىچ اغوز^۵ طاش اغوز^۶ بکلرین اوستنه يغناق اتدى. آج كورسە طويردى. يالك كورسە طوناتلى. طوناتلى. بورجلوی بورجندن قورتردى. دپه كبى ات يغدى. كول كبى قمز صاغدى. ال كتوردىلر، حاجت ديلدىر. براوغى دعالي نك القىشله، الله تعالى برى عيال ويردى. خاتونى حامله اولدى. بـر نچە مدت دن صىركە بـر اوغان طوغىرى. اوغلاچوجۇنى^۷ دايىه لـر ويردى صقلتىدى. ات اياغى كولك اوزان دلى جوك^۸ اوـلور. ايـكولـو اوـلـالـور. قـېـرـغـالـىـ بـويـور. اوـغـلـانـ اوـنـ بـشـ يـاشـهـ كـرـدىـ. اوـغـلـانـكـ بـابـاسـىـ باـينـدـرـخـانـكـ اوـرـدـسـنـهـ قـرـشـدىـ. مـكـرـ خـانـ بـاـينـدـرـخـانـكـ بـرـ بـوـغـاسـىـ^۹

۱. دىش Diş = ائشىك، داشقى. دىشقى.

۲. دوناتماق=Donatmaq = پالتار گئىينىدیرمك. بوروندورمك Büründürmök.

۳. قمىز=Qəmiz = اسکى تور كلرین اىچنده تورش سوددن دوزلىشى بير ايچكى.

۴. دىشى Niş=Dişi = ائر كك اوـلـماـيانـ. آـنـا~Ana. بـاـيتـالـ Maya. دـىـشـىـ.

۵. اىچ اوـغـوزـ oğuz = اوـغـوزـ بـوـبـونـونـ بـيرـ قـوـلـوـ. اوـنـلـارـا~ بـورـ اوـخـ دـاـ دـئـىـلـىـ. اـيـچـ اوـغـوزـلـارـينـ طـايـفـالـارـىـ: باـينـدـىـرـ، بـچـهـ نـهـ، چـاوـوـلـدـورـ، چـىـنىـ، سـالـورـ، اـيمـورـ، آـلـاـيـنـتـلـوـ، يـورـهـ گـيرـ، اـيـغـدـىـرـ، بوـگـوزـ، بـيـواـ يـاـ اـيـواـ، قـينـيقـ.

۶. دىش اوـغـوزـ Diş oğuz = اوـغـوزـ بـوـبـونـونـ بـيرـ قـوـلـوـ. اوـنـلـارـا~ اوـچـ دـاـ دـئـىـلـىـ. دـىـشـ اوـغـوزـلـارـينـ طـايـفـالـارـىـ: قـايـىـ، بـيـاتـ، آـلـكاـ اـئـولـىـ، قـارـاـ اـئـولـىـ، يـازـىـرـ، دـؤـگـرـ، دـوـدـورـقاـ، اـفـشـارـ، قـىـزـيقـ، بـىـگـدـلىـ، فـارـقـىـنـ يـاـ چـارـوـقـلىـ

۷. اوـغـلـانـجـقـقـ Oğlancıq = اوـغـلـانـ اوـشـاغـىـ. اـرـكـا~Erka. اوـغـرـلـاجـقـ. قـيرـانـ.

۸. چـوـيـكـ Çevik = اـيـتـىـ. يـشـىـنـ. اـيـلـامـ. تـاـورـاقـ. چـاـپـچـانـ. آـلـقـورـ Alqur. اوـيـنـارـ Oynar

۹. بوـغـاـ Bogal = اوـكـوزـ Öküz. اـرـدـانـا~ Erdana. سـيـغـيرـ Sigir. آـموـ Amu

واردى. بر داهى بغرايى^١ واردى. اول بوغا قتى طاشه بوينز اورسه، او ن كبى او كدردى^٢. بير يازين بر كوزين، بوغايىله بوجرايى صواشدىرلردى. بايندرخان قالن^٣ انغۇز بكلىيلە تماشايە باقىرى. تفراج ايدردى. مكىر سلطانم كنه يازين بوجرايى سرايدىن چىردىلر. اوج كشى صاغ يانندن، اوج كشى صول يانندن، دمۇر زنجىرلە بغا يى طوتىشلىرى. كلوب ميدان اور تاسىنە قيو ويردىلر^٤. مكىر سلطانم درسە خانك اوغلانچى اوج دخى اوردى او شاغى ميداندان اشوق^٥ اوينىزلىرى. بوجرايى قيو ويردىلر. اوغلانچىلەر قاج دىدلر. اول اوج اوغلان قاچدى. درسە خانك اوغلانجوغى قچمىدى. اغ ميدانك اور تاسىنە باقدى طوردى. بغا دخى اوغلانە سوردى كلدى. دلدى كە اوغلانى هلاك قىلىدى. اوغلان يومرغىلە بغانك النه قيا طوب چالدى. بغا كوتىن كتدى. بغا اوغلانە سوردى كرو كلدى. اوغلان ينه بغانك النه يومروغىلە قاتى اوردى. اوغلان بو قاتلە بغانك النه يومرغى طيادى. سوردى ميدانك باشنه چىردى. بجا يىله اوغلان بىر حملە چكشىلر. اكى طالوسنك اوستەن بغانك طوردى. نه اوغلان يكى^٦ بوجا يىكر. اوغلان فكى ايلدى. ايدر. بىر طامە درك اور رىلر. اول طامە طايق اولور. بن بونك آلنە ينه طايق اولورين طوررین دىدى. اوغلان بوجانك آلنندن يومرغۇن كىدردى. يولندن صاولدى. بغا اياغ اوستەن طوره مىدى. دوشىدى دې سنك اوستەن

١. بوجرا=Buğra=اڭ كىك دوه. ئۆك Lök.

٢. اوڭىمك=Öymek=دارتماق. نارين نارين ائتمىك. اووالاماق Uvalamaq.

٣. قالين=Qalın=سانلى. توشاشقا. اگر كى Tom. تۇم ئۈرەك.

٤. قىي وورماق=Qiyyı vurmaq=أوجا سىسلە چىغىرماق. چاولاماق.

٥. آشىق=Aşiq=قاب. اوشتوق Uştuoq. كىنچى، قوپىون، دوه، يىنك كىمى دئوردا ياقلىلارين قاباق ديزلىرنىدە اولان بىر دئوردىيانلى سوموک. آشىغىن دئورد يانى وار: جىك، بئوك، آلچى، تۇوخان. آشىق توركى آراسىيندا اسکى چاڭلاردان بىر اويناتمالى كىمى ايشلە نىر. بو اوپۇنلارдан ئىچە سىنى آد آپارماق اوilar: آشىق آشىق. آشىق قۇز. آشىق آتماق. آلچى تاوا. تۇوخان. جىز. جىزلىق. جىزىق آتماق. كۇر. يىرده اوْتىدو.

٦. يىتمىك=Yenmek=او دوزماق. باسلاماق Basılmaq. اوچولماق Uçulmaq.

يقلدى. اوغلان بجاغنه ال اوردى. بغانك باشنى كىسى. اغوز بكلرى كلب اوغلان اوستته يغناق اولدىلر. تحسين ديدىلر. ددم قورقووت كلسون بو اوغلانه آد قوسن. بىلە سنجە آلوب ببابسنه وارسون. ببابسندن اوغلانه بكلك استسون. تخت ال ويرسون. ديدىلر چاغردىلر. ددم قورقووت كلور اولدى. اوغلانى الوب ببابسنه واردى. دده قورقووت اوغلانك ببابسنه صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايىر. هي درسه خان اوغلانه بكلك ويركىل، تخت ويركىل، ارمدىلى در. بويىنى اوزن بدوى آت ويركىل، بىز اولسون، هنرى در. اغايلىدن تومن^۱ قيون ويركىل، بو اوغلانه شىشىلك اولسون، ارمدىلى در. قىتباندن^۲ قىزىل دوه ويركىل، بو اوغلانه يوكلىت اولسون، هنرى در. آلتون^۳ باشلو بان او^۴ ويركىل، بو اوغلانه كولكىه اولسون، ارمدىلى در. چىك قوشلى جې طون ويركىل بو اوغلانه، كير اولسون، هنرى در. بایندرخانك آغ ميدانىدە بو اوغلان جنگ ايتىمىش در. بىغا اولدرمىش. سنك اوغلك آدى بوجاج اولسون. آدنى بن ويردم، ياشنى الله ويرسون دىدى. درسه خان اوغلانه بكلك ويردى. تخت ويردى. اوغلان تخته چىدى. ببابسنك قرق يكىدىن اكمى اولدى. اول قرق يكت حسد ايلدىر. بىرىنە سوپىلىدىر. كلوك اوغلانى ببابسنه قوللىوم^۵. اولاكم اولدرە. كنه بزم عزتمىز حرمتمىز اكوك ببابسى يانىدە خوش اولا، ارتق اولا ديدىلر. واردى بوقرق يكىدىك يكرمىسى بر يكا، يكرمىسى دخى بر يكا اولدى. اول يكرمىسى واردى درسه خانه بو خبرى كتوردى. ايىر. كوررمىسىن درسه خان نلر اولدى. يارمسون،^۶ يارچمسون،^۱ سنك اوغلك كور قوپدى. ارجىل^۷ قوپدى. قرق يكىدىن

۱. تومن=Tümən=چوخ. ان چوخ. توركلىرن آراسىندا ۱۰۰۰۰ دانالى بىر ئولچو.

۲. قايتاباندان=Qayta bandan=يشنه. داهى. باشدان. يئنى باشدان. قايتادان. قاماشгадان.

۳. آلتون=Altun=قىزىل.

۴. بان ائو=Ban ev=أوجا ائو. بؤيوك ائو.

۵. قاولاماڭ=Qavlamaq=غييت ائتمىك. پىسلە مك. آنقىماق.

۶. يارىماق=Yarımaq=آماجا چاتماق. موفق اولماق.

يکيدن بوينه الدى. قالن اغوزك اوستنه يوريش اتدى. نه يرده كوزل قوپىسى، چكوب الدى. اغ صقللو قوجانك اغزىن سوكدى.^٣ اغ برجكلو قرينىك سودين دارتدى. اقى طورى صولىدن خبر كچه. ارقورى^٤ يitan الا طاغىدن بتر اشا. خانلى خانى بايندر خبر واره، درسه خانك اوغلى بويىله بىدۇت اشلىش دىه لر. كىزدكك دن اولدكك يك اولا. بايندرخان سنى چاغره، سكا قتى قىزاب ايليه، بويىله اوغل سىنك نكە كرك. بويىله اوغل اولمقدن اولممى يكىدر. اولدرسەك دىدىيلر. درسه خان وارك كتورك اولدوره يم دىدى. بويىله دىكچ خانم، اول نامىدلر ك يكىرمى دخى چەھە كىلدى. و بر قوو انلى دخى كتوردلر. ايىدر. قلقۇنى درسه خانك سىنك اوغللەك يىرندىن اورو طوردى. كوكسى كوزل قبا طاغە اوھ چىدى. سن وار ايكن او اولدى. قوش قوشلادى. اناسىنك يانكە الوب كىلدى. ال شرابك، ايتىندىن الدى ايچدى. اناسىلە صحبت ايلدى. اتاسىنە قىصىد ايلدى. سىنك اوغللەك كور قوپىدى، ارجل قوپىدى. ارقورى يitan الله طاغىدن خبر كىچە. خانلى خانى بايندره خبر واره، درسه خانك اوغلى بويىله بىدۇت ايللىش دىه لر. سنى چاغىردىل بايندرخانك قاتىندە سكا قراپ اوھ. بويىله اوغل نكە كرك، اولدورسەك دىدىلر. درسه خان ايىدر. وارك كتورك اولدوره يم. بويىله اوغل مكا كركمىز دىدى. ديرسه خانك نو كىرىي ايىدر. بىز سىنك اوغللەكى نجه كتوره لم. سىنك اوغللەك بزم سوزمىز المز. بزم سوزمىزله كلمىز. قالقونى يىركىن اورو طورغل. يكتىر ك اوخشىغل، بويىكه الغل. اوغللەك اوغراغىل، يانكە الوب اوھ چىغىل. قوش اچورب آو اولىيوب. اوغللەكى اوخلىب اولدره كوركىل. اكىر بويىله اولدرمىزسەك، بىر دىلە دخى اولدرىيمىزىن بىللى بىللى دىدىلر. صويمەمە. سىلقۇم سىلقۇم طاكك يىللەي

١. يارچىماق=Yarçımacı=موتلۇ اولماق. خوشبخت اولماق. قوتالماق. قوتانماق.

٢. ارجل=Orçel=يارىمىز. بۇيۇ يوغۇن. دگمىز=Dəyməz. ياسار Yasar.

٣. سۇڭمەك=Söymek=يامانلاماق. يامان دئىمك. پىسلە مەك.

٤. آرقىرى=Arqırı=اوز اوزە.

اسد کنده. صقللو بوزاج تورغای سیراقدقه. بدوى اتلر اسین^۱ کوروپ عقرادقده. صقالى اوزون تات ارى ياكلدقده. اقلی قرالى سچلىن چاغده. قالن اغوزك کلنى قزى بزنن چاغده. کوكسى کوزل قبا طاغلره کون دکنده. يك يكتلر جلاسنلر بر برنه قيولن چاغده. الار صباح درسه خان يرندن ارو طوردى. اوغلانجوغن يانه الوب، قرق يكىدن بوينه سالدى. آوه چقدى. آو الديلر. قوش قوشلادلر. اول قرق نامردك بر قاجى^۲ اوغلانك يانه کلدى. ايدر. بابك ديدى کيكلرى قوسن کتورس، بنم او كمده دېلسون. اوغلنك ات سكردىشىن، قليج صالحىشىن، اوق اتشىن کوره يم. سونايم قوانايم کوانىم ديدى ديديلر. اوغلانىدەر نە بىلسون. کيکى قواردى کتوردى، باباسنك اوکنده سکرلردى.^۳ باپام ات سكردشمە باقسون، قوانسون. اوخ اتشىمە بقسون، کوانسون^۴. قليج چالشىمە بقسون، سونسون. اول قرق نامردىلر ايدرلر. درسه خان کوررميسن، اوغلانى يازىدە ياباندە کيکى قوار سنك اوکكە کتورر. کيکە اتار كن اوقلە سىنى اورر اولدرر. اوغلكى سنى اولدرمىدىن، سن اوغلكى اولدرى کوركله ديديلر. اوغلان کيکى قوار كن باباسنك اوکندىن کلوب کيدردى. درسه خان قورقۇت سکرلى قاتى يايىن الله الدى. اوزنكويه قالقب، قتى چكدى. اوز اتدى. اوغلانى اكى طالوسنك اراسىدە اوروب، چقدى يقدى. اوچ طوقندى، الجە قانى شورلدى. قويىنى طولدى. بدوى اتنك بويىن قوجقلدى. يره دوشدى. درسه خان استدى كم اوغلانجوغنك اوستته کورلىب دوشىدى. اول قرق نامرد قومدى. اتنك جلاسونى دونىدردى. اوردنسە كلور اولدى. درسه خانك خاتونى اوغلانتجغمك الڭ آوى در ديو، اتدىن، ايغردن، دوه دن، بغرا، قيوندن قوج قىدردى. قنلو اغوز بکلرین توپىليايم ديدى. يومرلنب^۵

۱. ايس=صاحب. يئيه.

۲. قاچ=Qaç = نئچە.

۳. سكيرمك=Seyirmek = تىتىر تىمك. سىجراتماق Siçratmaq. آتلاماق Atlatmaq

۴. گۈونمك=Güvənmək = افتخار اتىمك. ار ک اتىمك .Ork etmek

۵. يومورلانماق=Yumurlanmaq = توپلانماق. يېغىلماق.

يرندن ارو طوردى. قرقنجه قزى بوينه الدى. درسه خانه قرشو واردى. پقى قالدردى، درسه خانك يوزنه بقدى. صاغلن صولنه كوز كزدردى. اوغلنچغنى كورمدى. قره بغرى صرصلدى^١. دوم يوركى اوينادى. قره قيمه كوزلرى قان ياش طولدى. چاغرب درسه خانه صويلر. كوره لم خانم نه صويلر. برى كلكل باشم بختى، اوام تختى. خان بابامك كويكىسى^٢. قادين انامك سوكسى. اتام انام وييردكى. كوز اچ gioin كوردكم، كوكل ويرب سودكم. ادرسه خان، قالقونى ييرندن اورى طوردىك. يلىسى قره قاضلوق اتوك بطون بندك. كوكسى كوزل قبا طاغه اووه چقدك. اكى واردك بىر كلورسن ياورىم فنى. قره كو دوندە بولىدغم أغول قى. چقسون بنم كور كوزم ادرسه خان يمان سكرر. كسلسون اوغلان اسن سود طمارم، يمان صزلر. صرو يلان صوقمادين، اغجە تنم قالقوب شىشر. يالكوزجه أغول كورنمز بغرم يثار. قور فرو چايىلره صوجو صالحدم. قره طونلى درويشلره نذرلر ويردم. اج كورسم طويردم. يالنجق كورسم طوناتدم. دې كېيىت يغدم. كول كېيىت قمز صاغردىم. دىلك ايلى بىر أغول كوجله بولدم. يالكز اوغل خبرين ادرسه خان دىكىل مكا. قرشو ياتن ال طاغدن بىر أغول اجوردكسە دىكىل مكا. قامن^٣ آقان يوكرك^٤ صودن بىر اوغل اقندكسە دىكىل مكا. اصالانه قپلانه بىر أغول يدردكسە دىكىل مكا. قره طونلو ازغون دينلو كافىلره بىر أغول الدردكسە دىكىل مكا. خان بىامك قاتنه بن واره يم. اغىر خزىنه بول لشكرا لايىن. ازغون دينلو كافره بن ورایيم. پاره لنوب قاضلوق اتمدن اينمينجه. يكولمه الجه قائم سلمىنجه. قول بود اولپ يير اوستنه دوشمىنجه. يالكوز اوغل يوللرندن دونميايم. يالكوز أغول خبرين ادرسه خان دىكىل مكا. قره باشم قربان اولسون بوكن سكا دىدى. زاريلق ايلدى اغلدى. بويله ديكىح، درسه خان خاتوننه جواب ويرمدى.

---

١. سارسilmاق =تىرە مك. اسرلىنك Sarsılmaq.

٢. كويكىو =داماد. كوره كن Kürəkən. گۈرە گن. يىزىنە Yeznə.

٣. قامين =Heməşə همشه. قاميشا. دارا Dara. قاشاندا.

٤. يوكرك =Yükrək آخان Axan. قويارا. اۇترى Ötəri. اۇترى Ötərgi.

اول قرق نامرد قرشو کلدی. ایدر. اوغلک صاغ در اسن در. اوده در بوکن. یارین قنده ایسه کلور. قورقمه قایرمه^۱ بک سرخو شدر. جواب ویره مز دیدیلر. درسه خانک خاتونی قیتدى، کرو دوندی. قتلانمدى^۲. قرقنجه قزى بوینه الدى. بدوى آته بنوب، اوغلنجوغۇن استيو كتدى. قىشىدە يازدە قارى بوزى اريمنم، قاضىلۇق طاغنە کلدى چقدى. الجقدن يوجە يىرلە چاپوب چقدى. بقسە كورسە بر درە نك اىچنە قرغە قزغۇن اينز چقر قونار قالقار. اتن او كجه لدى^۳، اول طرفه يوردى. مكىر سلطانم اوغانلۇن اول ارادە يقلىمشدى. قرغە قرغۇن قان كورب، اوغلانك اوستىنە قوننمك استردى. اوغلانك الى كلبجو كزى واردى. قرغە يى قوزغۇنى قواردى. قوندرمزدى. اوغلان انده يقلدىقدە، بوز اتلۇ خضر اوغلانە حاضر اولدى. اوج قاتله يراسن اليلە صغادى^۴. سكا بو ييرادن قورخەمە اوغلان او لم يوقدر. طاغ چىچىكى انك سودىلە سنك يارە كە ملەم در دىدى. غايىب اولدى. اوغلانك اناسى اوغلانك اوستىنە چاپوب چيقە کلدى. بقسە كورسە اوغلنجۇغۇ الجە قانە بولىشمىش ياتور. چاغروبن اوغلنجوغۇنە صوپىلر. كورە لم خانم نە صوپىلر. ايدر. قره قىيمە كوزلەرك اىخۇ المش اچغل اخى. اون اكىچە سكوجىككى او زون المش يغشى اخى. تىنكرى ويرن طتلۇ جانك سيراندە ايمش اندى دخى. او ز كوزكەدە جانك وارسە اوغل ور خېر مكا. قره باشىم قربان اولسۇن اوغل سكا. قاضلىق طاغى اقرىسىنک صولرك، اقار كې اقىز اولسۇن. بىتر سنك او تىرك قاضلىق طاغى، بىر اىكىن بىتمز اولسۇن. قېچىر سنك كېكلەرك قاضلىق طاغى، قېچار كن قېچمىز اولسۇن. طاشە دوننسۇن. نە بلاين اوغل ارسلاندىنى اولدى. يوخسە پېلاندىنى اولدى. نە بلاين اغول بو قىصالىر سكا نېرە دن کلدى. اول كودكەدە جانك وارسە اغول خېر مكا. قره باشىم قربان اولسۇن اوغل سكا. اغز

۱. قایرماق=Qayırmaq. غصەلى اوْلماق. اوْزولمك. تو تولماق.

۲. قاتلاماق=Dözümek=Qatlanmaq. دۆزمەك

۳. او كجه له مك=Ökçələmək=دابان باسماق. آتىن بئۈگۈرونە وورماق. آتى آتلاماق.

۴. سىغاماق=Sürgamaq=سورتمك

دلدن بر قاج كلمه خبر مكا ديدى. بويله ديكج اوغلانك قلاوغنه سس طوقندي. باشن قالدردى. يلابدق^١ كوزين اچدى. اناسنك يوزنه باقدى. صويمش. كوره لم خانم نه صويمش. ايدر. برو كلكل اق سودين امد كم قادونم انا. اغ برجكلو عز تلو جانم انا. اقار ايده قارغمغل قاضلق طاغنك صوينك، كناهى يوقدر. بتليلده اوتلرينه قارغمغل قاضلق طاغنك، صوجى يوقدر. قچار كيكلرنە قارغمغل قاضلق طاغنك، كناھى يوقدر. ارسلانە قپلانە قارغمغل^٢ قاضلق طاغنك، صوجى يوقدر. قارغرسک ببامه قارغە. بو صوچ بو كناھ بابمندر ديدى. اوغلان ينه ايدر. انا اغلامغل. مكا بو يرادن اولم يوقدر قورخمه غل. بوز اتلۇ خضر مكا كلدى. اوچ كره يرابىي صغادى. بو يرادن مكا اولم يوقدر. طاغ چىچكى اناك سودى مكا مرهم در ديدى. بويله ديكج، قرق انجە قىز يايىدلر. طاغ چىچكى ديوشىردىلر^٣. اوغلانك اناسى امجكى بىر سقدى، سودى كلمدى. اكى سقدى، سودى كلمدى. اوچنجى ده كندويه ضرب ايلىدى. قاتى طولدى سقدى. سودله قان قريشق كلدى. طاغ چىچكىلە سودى اوغلانك يراسنه اوردلر. اوغلانى اتا بندردلر. الوبى اوردستە كتدىلر. اوغلانى حكيم لره اصمرلىوب^٤، درسه خاندىن سقلادلر. ات اياغى كولك، اوزان دلى چوك^٥ اولر خانم. اغلانك قرق كوندە يراسى اوكلدى^٦. سپا ساع اولدى. اوغلان اتا بىز، قىلىچ قوشانز^٧ اولدى. او اولر قوش قوشلر اولدى. درسه خانك خبرى يوق. اوغلانجوغۇن اولدى بلور. اول قرق نامردلر بونى طويىدلر^٨. نه ايليه لم ديو، طانشىدلر. درسه خان اكر اوغلانجىغن

١. يالابىداق=Yalabidaq=بىردىن بىرە.

٢. قارقىماق=Qarqimaq=قارقىش ائتمك.

٣. دؤشۈرمك=Döşürmək=يېغماق. درمك.

٤. ايسماڭلاماق=Ismarlamaq=بوراخماق. Buraxmaq. تاپشىرماق Tapşırmaq.

٥. چئويك=Çevik=يېشىن. توپلو. چاپوق Capuq.

٦. اونالماق=Unalmaq=دوزلەك. ئىنىمك Eynimək.

٧. قوشانار=Quşanar=باڭلايان.

٨. دويماق=Duymaq=آنلاماق. بىلىمك Bilmək. سئزمك Sezmək.

کوررسه، او تورمز بزی، هب قرر دیدلر. کلوک درسه خانی طوتلم. اغ اللرین اردنه بغلایام. قیل سجم^۱ اغ بویننه طقالم. الوبنی کافر ایللرنه یونالم، دیو درسه خان طوتدلر. اغ اللرین اردنه بغلدیلر. قل سجیم بویننه طقدیلر. اغ اتدن قان چقنجه دوکدلر. درسه خان ییان^۲، بونلر اتلو یوریدلر. الوبنی قالن کافر ایللرنه یونلدلر.^۳ درسه خان طتساق اولدی کیدر. درسه خانک طوتسب الدوغندن، اغوز بکلنک خبری يق. مکر سلطانم درسه خانک خاتون بونی طویمش. او غلانجوغنه قرشو واروب، صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. کوررمیسین ای اوغل نه لر اولدی. سرب قیالر اوینانمدى، یر اوپرلدى^۴. ایلده یاغی یوغنکن، سنک باباکک اوستنه یغی کلدی. اول قرق نامرد بباکک یولداشلری، بباکی طوتدیلر. اغ اللرین اردنه بغلدیلر. قیل سجم اغ بویننه طتدیلر. کندولر اتلو، بباکی ییاق^۵ یورتدلر. الوبنی قالن کافر ایللرنه یونلدیلر. خانم اغول قلقوبنی یرکدن اوری طورغل. قرق یکیدک بويکه الغل. بباکی اول قرق نامرددن قورترغل. یوری اوغل بابک سکا قیدیسە^۶، سن بباباکه قیمغل دیدی. او غلان اناسنک سوزین صمادی. بغاچ بک یرندن ارو طوردی. قره پولاد اوز قیلچن بیله قوشاندی. اغ توزلجه^۷ قاتی یاینی الله الدی. التون جداسن الله آلدی. بدوى اتنى طوندردی. بطون بندي. قرق یکیدن بويته الدی. بیاسنک اردنجه یورتب^۸ کتدى. اول نامردلر دخی بر یره قونمشلردى. ال شرابک ایتسدن ایچرلردى. بغاچ خان چاپوب يتدى. اول قرق نامرد دخی بونی کوردلر. ایتلر. کلوک واره لم، شول یکیدی طوتب کتوره لم.

۱. قیل سیجیم=Qıl sicim = قیلدان هئرولموش ایپ. هئرگن.

۲. ییاق=Yayan = پیاده.

۳. یؤنلەمك=Yönəlmək = اوز قۇیماق. اوغورماق.Uğurmaq

۴. اوپرولماق=Obrulmaq = اوْتورماق. Oturmaq. چۈكمك. Çökmek

۵. یایان=Yayan = پیاده.

۶. قییماق=Qıymaq = کسمک. ظلم ائتمک. گوجھمک. Gütçəmək. باسماق Basmaq

۷. توْرلۇجا=Tozluka = تو تاجاغينا اۋزىل آغاچىن قايىغى دۇلۇنىميش ياي.

۸. يۇرتماق=Yortmaq = چاپماق. آت چاپماق.

ايکىنى بىر يېرىھ كافره يىتۇرلم دىدلر. درسه خان ايدر. قرق يولداشىم امان. تىتكىينك بىرلىكىنە يوقدر كمان. منم الومى شىشك^١. قولچا قپوزم الومە ويرك. اول يكىدى دوندرە يم. كرك بىنى اولدرك كرك دير كورك قيو ويرك دىدى. النى شىدلر. قولچه^٢ قپوزين الله ويردلر. درسه خان اوغلنجوغى ايدوكن بلەدى قوشو كلدى. صوپلر. كوره لم خانم نه صوپلر. ايدر. بوينى اوزون بدوى اتلر كىدرسه منم كىدر. سىنگەدە يېچندە بىندك وارسە يېكتى دىكل مكا. صواشمدىن اورشمدىن الى ويئە يم، دونكىل كرو. اغايلىدن تومن قييون كدرسه، منم كدر. سىنگەدە يېچندە شىشكك^٣ وارسە، دىكل مكا. صواشمدىن اورشمدىن الى ويئە يم، دونكىل كرو. قىتابىندن قىزىل دوه كىدرسه، منم كىدر. سىنگەدە يېچندە يوكلاتك وارسە دىكل مكا. صواشمدىن اورشمدىن الى ويئە يم دونكىل كرو. التون باشلو بان اولر كىدرسه بنم كىدر. سىنگەدە يېچندە اورك وارسە يېكتى دىكل مكا. صواشمدىن اورشمدىن الى ويئە يم دونكىل كرو. اغ يوزلۇ الا كوزلۇ كلن لر كىدرسه بنم كىدر. سىنگەدە يېچندە نشانلەك وارسە يېكتى دىكل مكا. صواشمدىن اورشمدىن الى ويئە يم دونكىل كرو. اغ سقاللۇ قوجە لر كدرسه، منم كىدر. سىنگەدە يېچندە اغ سقاللۇ بياڭ وارسە يېكتى دىكل مكا. صواشمدىن اروشمدىن قورترە يم، دونكىل كرو. منم اىچۈن كىلە كەسە اوغلنجىغم اولدۇرمىش. يېكتى سكا يازغى يوق، دونكىل كرو دىدى. اوغلان بورادە باباسنە صوپىلەش. كوره لم خانم نه صوپىلەش. بوينى اوزون بدوى اتلر كدرسه، سىنك كىدر. منمەدە يېچندە بىندىم وار. قوماگىم يوق قرق نامىرە. قىتابىندە قىزىل دوه سىنك كىدر. منمەدە يېچندە يوكلاتم وار. قوماگىم يوق قرق نامىرە. اغايلىدن تومن قييون سىنك كىدر. منمەدە يېچندە شىشلەكم وار. يوق قرق نامىرە. اغ يوزلۇ الا كوزلۇ كلن سىنك كدرسه، منم دخى

---

١. شەشمك=Şeşmək=آچماق. چۈزمك=Çözmək

٢. قولچا=Qolça=چىگىنەن آسلامان.

٣. شىشك=Sışık=ايکى ياشىندا قوزو.

ایچنده نشانلم وار. قوماغم يوق قرق نامردە. التون باشلو بان اوولر سنک کدرسه، منمده ایچنده اودم وار. قوماغم يوق قرق نامردە. اغ سقللو قوجه لر سنک کدرسه، منم دخى ایچنده بر عقلی شاشمیش بلکى يتىمش قوجه بابام وار. قوماغم يوق قرق نامردە دىدى. قرق يكىدنه دلبند صالحى. ال ايلدى. قرق يكت بدوى اتن اویناتدى. اوغلانك اوزرىنه يغاناق اولدى. اوغلان قرق يكىدنه بوينه الدى. ات دېدى. جنك و صواش اتدى. كيمنوڭ بوين اوردى. كىمنى طتساڭ ايلدى. بىاسنى قورتردى. قايتدى، كرو دوندى. درسە خان بورادە اوغلانجى صاغ ايدوکىن ينه بلدى. خانلر خانى اوغلانه بىكلەك ويردى. تخت ويردى. ددم قورقوت بوى بويىلدى. صوى صوپىلدى. بو اغۇز نامە دوزدى قوشدى. بويىله دىدى. انلر دخى بو دىنيا يە كىلدى كچدى. كروان كې قوندو كۆچدى. انلىرى دخى اجل الدى. ير كىلدى. فانى دىنيا يە قالدى. قره اولم كىلدكىنە كچت ويرسون. صاغلغە صاغىنچىن دولتك حق ارتورسىن. اول او كەكم يوجه تنكرى دوست اوlobeنى مدد ايرسون. يوم^۱ ويره ين خانم. يرلو قره طاغلر ك يقلىمسون. كولكە ليجه قبا اغاچك كىلسىمسون. قامن اقان كوركلى صوپىك قورمىسون. قنادرلر ك اوجلرى قىلىمسون. چىاركەن اغ بوز اتك بدرمىسون^۲. چالشىنە قره پولات اوز^۳ قىلچك كىلسىمسون^۴. دورتشر كن^۵ الا كوندر ك او凡ىمسون^۶. اغ برچكلو^۷ اناك يرى بهشت اولسون. اغ سقاللۇ بياك يرى اچماغ^۸ اولسون. حق ياندرن چراڭك يينا طورسون. قادر تنكرى سنى نامردە محتاج يىلىمسون خانم ھى.

۱. يوم=Yum = ياخشى دعا. ياخشى ايستىك.

۲. بودره مك=Büdrəmək=آياغى سوروشىمك. زويمك. Taymaq تايماق.

۳. اوز=Uz=باجار يقلى.

۴. كوتلىمك=Kütəlmək=كىسمە مك. كىسردى دوشىمك.

۵. دورتوشىمك=Dürtüşmək=بىر بىرىنه گىرمك. سانجىلماق.

۶. او凡ىماق=Ufanmaq=سور تولوب اوغولماق.

۷. بيرچكك=Birçek=Sاج. تو ك.

۸. اوچماق=Uçmaq=بهشت.

سالور قزانك اوی یغمائندىغى

بۇيى بىان اپدر

بر كون اولاش^۱ اوغلى، تولو قوشك ياورى، بزه مسكين او مودى، امت صوينك اصلانى، قره جوغك پلانى، قو كر^۲ اتك اياسى^۳، خان اوروزك اغاسى، بايندرخانك كويكوسى، قالن اغوزك دولتى، قالمش يكت ارخاسى، سالور^۴ فزان يرنندن طورمىشدى. طقسان باشلو بان اولرىن، قره يرك او زرنە دكدرمىشدى. طقسان يerde اله قاپى اىپك دوشمىشدى. سكسان يerde بادىه لر قورلمىشدى. التون اياق صراحى لر دزمىشدى. طقوز قره كوزلۇ، خوب يوزلۇ، صاچى اردىنە اورلۇ، كوكسى قزل دو كمه يى، اللى بىلكىنلن قالى، برمقلرى نكارلى، محبوب كافر قىلىرى، قالن اغوز بىكلرنە صغرق^۵ سورب اىچىرلىرى. اىچوب اىچوب، اولاش اوغلى سالور قزانك الننه، شرابك ايتسى چىدى. قبا درى او زرنە چو كدى. ايتدى. اونم^۶ اكلك^۷ بىكلر، سوزم دكلىك^۸. بىكلر يتا ياتا يانمز اغىرى. طوره طوره

۱. اولاش Ulaş = او جاليق. يايپيشيق.

۲. قوتۇر Qonur = آچىق قەھەر اى.

۳. آ يالى Ayalı = صاحب. يئىه.

۴. سالىر Salır = سالقىر. وورشقان. سالدىرقاران.

۵. ساغراق Sağraq = قاب. اىچكى قابى. قاداق. آياق Ayaq. ساغىر.

۶. اون Ün = سىن. سۆز.

۷. او نله مك Unləmək = سىللە مك.

۸. دىنلە مك Dinləmək = قولاڭ آسماق.

طوره بیلومز قوردى. یوریلم آبکلر، آو آولیلم. قوش قوشلیالم. صغن^۱ کیک یقلوم. قیدالم اوتابغمزه دوشلم. ییالم ایچلم. خوش کچه لم. قیان^۲ سلجوک^۳ اوغلی دلى طوندار ایدر. بلى خان قزان مصلحتدر. قره کونه اوغلی قره بوداغ ایدر. ا GAM قران مصلحتدر. انلر ایله دیکج، آت اعزرلو اوروز قوجه، ایکى دزنوك اوستینه چوکدی. ایدر. ا GAM قزان ساسى دینلو کرجستان اغزندە او توررسن. اوردک^۴ اوستنه کمی قورسن. قزان ایدر. اوج یوز یکىدلن، او غلم اوروز منم اوم اوستنه طورسون دیدى. قوکر اتن چکدردى. بطون بندى. تپل قشە^۵ ایغرنە طوندار بندى. کوک بدویسن طوتىردى. قزان بکوک قرنداشى قره کونه بندى. اغ بدویسن چکدردى. بايندرخانك ياغيسىن^۶ باصن، شر شمس الدین بندى. باره باره صارك بايپورد حصارىن پارلىوب، بايرك بوز ایغرنە بندى. قوکور اتلۇ قزانە كشىش دين بک بکنك، طورى ایغرنە بندى. صايىه وارسم دوكتىسى^۷ اولمز. قالن اغوز بکلرى بندى. الله طاغه اله لشکر آوه چقدى. کافرك جاسوسى جاسوسىلدى. واردى کافىلر ازغۇنى شوكلى ملكه خبر ويردى. يىدى بىك قفتانك^۸ اردى يرتخلو يارمندن، قره صېچلو ساسى^۹ دینلو دين دشمنى، الاجه اتلۇ کافر بندى يلغادى^{۱۰}. دون^{۱۱} بوجىندە قزان بکك او ردىنى كىلدى. التون بان اولرىن کافىلر چاپىدلر. قازه بىزىر قزى كىنى چىرىشىردىلر. تولە تولە شەھا زاتلىرىن بندىلر. قطار قطار قزل دوه لرنى يىتدىلر. اغىر خزىنە سى، بول اقچە سىنى يعمالدىلر.

۱. سىغىن Sığın=چۈل اينىگى. سوغون Soğun. قىralى. ياران.

۲. قیان Qıyan=قۇرخولو. رحمسىز. آجىماسىز. آجىنماز.

۳. سالقىق Salçıq=سالقىق. وورشاقان. سالدىرقان.

۴. قاشقا Qaşqa =آلنى آغ اولان حيوان. آلا باش Ala baş

۵. ياغىي Yağı =دوشمن. اوغۇرو. آوان Avan.

۶. تو كىمك Tükönmək=قور تو لماق. يىتمىك Bitmek. باشا چاتماق.

۷. قاپتان Qaptan=ساواش گىئىمى.

۸. ساسى Sası=آزقىن. جاييان Cayan.

۹. ايلغا ماق Ilğamaq=جومماق. آبانماق Abanmaq. يو گورمك

۱۰. دون Dün=گىجه. دون بوجوغۇ: گىجه يارىسى.

قرق اینجه بیللو قریله، بوی اوژون بورله خاتون یسیر^۱ کتدی. قزان بکوک قریجق^۲ اولمش اناسی، قره دوه بوینتندن اصلی کتدی. خان قرانک اوغلی اوروزبک، اوج یوز یکیدلن، الی بغلو بوینی بغلو کتدی. ایلک قوجه اوغلی صاری قلماش، قزان بکوک اونی اوزرنه شهید اولدی. قرانک بو ایشلردن خبری یوق. کافر ایدر. بکلر قرانک توله توله شهباز اتلرین بنمشوز. التون اچجه سنی یغمالمشوز. قرق یکیدلن اوغلی اوروزی، طتساق ایتمشوز. قطار قطار دوه لرنی بنمشوز. قرق اینجه بیللو قیزلن قزانک حلالنی، طومشوز. بو حیفلری بز قزانه ایتمشوز دیدی. کافر ک بری ایدر. قزان بکده بر حیفمز قالدی. شوکلی ملک ایدر. مره^۳ آزناور^۴، نه حیفمز قالدی. کافر ایدر. قرانک قپولو دروندہ اون بیک قیونی واردر. شول قیونلری دخی کوترسک، قزان اولو حیف ایدرد ک دیدی. شوکلی ملک ایدر. التی یوز کافر وارسون، قیونی کتورسین دیدی. التی یوز کافر اتلاتندی. قیونک اوزرنه الغار^۵ واردی. کیجه یاتور کن، قره جق چوبان قره قیغولو^۶ واقعه کوردی. واقعه سندن سرمودی^۷. ارو طوردی. قیان کوجی، دمور کوجی، بو ایکی قرداشی یانه الدی. اغیلک قپوسنی برکتدى. اوج یرده دپه کبی، طاش یغدی. اله قوللی صیان^۸ الله الدی. نکاهنندن قره جق چوبانک اوزرنه، التی یوز کافر قیولدی. کافر ایدر. قرنقو اخشم اولنده، قیغلو^۹ چوبان. قارله یغمور یاغنده، چقمقلو چوبان. سودی پنیری بول قیمقلو چوبان. قزان ایدر. بکک دنلوکی التون بان اولرنی بز یقمشوز. توله توله شهباز اتلرین بز بنمشوز.

۱. یسیر Yesir = اسیر. بولون Bulun. توتساق Tutsaq.

۲. قاریجق Qarıcıq = قوچالمیش. بونامیش Bunamış.

۳. مره Mərə = چاغیریش اونلیمی. ای. فلانی.

۴. آزناور Aznavor = قالین. یوغون. گورجو نایمانی. گورجو اصیلزاده سی.

۵. ایلغار İlğar = هجوم. بوروش. آخین. باسین. سالقین Salqin. سورن Sürən. دو Dov.

۶. قارا قایغلى Qara qayğılı = قورخونچ. قورخولو. قارا باسما.

۷. سرممک Sərmərmək = یوخدان داشلانماق. یوخدان بيردن دورماق.

۸. ساپان Sapan = چوبانلارین داش آتما آراجى. سالینقو Salinqo. سوپنگ Süpəng.

۹. قایغىلى Qayğılı = اضطرابلى. قاييرى Qayıri. بونلو Bunlu. آجىناق.

قطار قطار قیزل دوه سنی بز بنمشوز. قریجق اناسنی بز کتورمشز. اغرا خزینه بول اچچه سنی، بز یغمله مشوز. فازه بکزر قزی کلنی، بز یسیر اتمشوز. قرق یکیدلن قزانک اوغلانی بز کتورمشز. قرق اینجه بیللو قیزله قزانک حلالنی بز کتورمشز. بره چوبان اراغندن یقینندن، برو کلکل. باش اندروب، بغیر بصغل. بز کافره سلام ویرکل. اولدرمیام شوکلی ملکه سنی التلوم. سکا بکلک آلی ویره لم. چوبان ایدر. الله قری^۱ سویلمه مره ایتوم کافر. ایتو میله بر یالقده^۲ یوندم^۳ ایچن ازغون کافر. التوكده غی الاجه اتوک نه او کرسن، آله بشلو کچمچه، کلمز مکا. باشکدگی توغلجه^۴ کی نه او کرسن، مره کافر باشمداگی بور کمجه، کلمز مکا. التمش طوتام کوندر کی^۵ نه او کرسن، مره کافر قزلجق دکنکمجه کلمز مکا. قیلجو کی نه او کرسن مره کافر، اکری بشلو چو کنمجه کلمز مکا. بلو ککده طقسان اوچک نه او کرسن مره کافر، الله قوللی صپانمجه کلمز مکا. ایرغکدن یقینکدن برو کلکل. یکتلر ک ضربنی کور کل. اندن او تکل دیدی. بی تکلف کافر لر آت دپدلر. اوخ سپدلر. ارنلر اورنی قره چوق چوبان، صپانک ایاسنه^۶ طاش قودی اتدی. برین اتانده، ایکسن او جن یقدی. ایکسن اتانده، اوچن دور دین یقدی. کافر لر ک کوزنه قور خو دشدی. قره جق چوبان کافر ک اوچ یوزنی، صپان طاشیله یره بر قدی. اکی قرداشی او خه دشدی، شهید اولدی. چوبانک طاشی دو کندی. قیون دیمز کچی دیمز، صپانک ایاسنه قور اتار. کافری یقر. کافر ک کوزی قور قدی. دنیا عالم کافر ک باشنه قراکو اولدی. ایدر. یار مسون یار چمسون، بو چوبان بزم هپمز قرار اولمی دیدلر. دخی طور میب

۱. آلاقیری=Alaqırı=بوش سؤز. قوزفا. گوپ Gop. چاخان. باسما. اوچورما. کئ توره Kötürə.

۲. یالاق=Yalaq=کوپگین یشمک قابی. لagan. يالاماج.

۳. یوندم=Yöndəm=کوپک ایچن سو. یئندو Yönüdür.

۴. توغل لغا=Tuğulğa=Sاواش بورکو. Tolqa. تولقا Dolqa. دولقا Dəbilqə.

۵. گئندر=Göndər=دیک بر ک آغاج. دیکیلی. چو قمار Çoqmar.

۶. آیا=Aya=اووجون ایچی. سوپنگه داش قویولان يېر.

قاچدلر. چوبان شهيد اولن قرداشلرى حفنه قودى. كافىلر لشندن بىرىك دې يغدى. چقمق چقوب، اواد ياقدى. دخى كېنگىنىن قرومسى^١ ايدوپ، ياراسنه بىصلدى. يولك قى سن الوب او توردى. اغلدى صقلدى. ايدر. سالور قزان بىك قزان اولوميسين دريمىسىن. بو اشىردىن خبرك يوقمىدر دىدى. مكىر خانم اول كىچە قالان اغوزك دولتى، بايندرخانك كويىكوسى، اولاش اوغلى سالور قزان، قره قىغلو واقعه كوردى. سرمردى. اورى طوردى. ايدر. بيلورميسين قرنداش قره كونه، دشىمە^٢ نه كورنىدى. قره قىغلو واقعه كوردم. يومرمۇمە طالبىن^٣ شاهىن، بنم قوشمى الور كوردم. كوكىدىن ايلدرم اغبان اوم اوزرنە شاfer^٤ كوردم. دوم قره پوساريق^٥ اوردمك اوزرنە توكلو كوردم. قودز^٦ قورتلر اومى دلر كوردم. قره دوه اكسم^٧ در قرور كوردم. قارغۇ كېي قاره صاچم اوزانىر كوردم. اوزانىن كوزمى اوورتر كوردم. بلکومىدىن اون برماغمى قاندە كوردم. نېچە كىيم بو دشى كوردم، شوندىن بىرو عقلم اوصم دىريه بىلمن. خانم قرداش منم بو دشى يورغل^٨ مكا دىدى. قره كونه ايدر. قره بولت ديدكك، سنك دولتكىدر. قارايىلە يغمۇر ديدكك، لشىركىدر. صاچ قىغودر. قان قره در. قلانسىن يوره بىلمز، الله يورسون اتا قاقرم. اوچ كونلук يولي بر كوننە الورم. اوئيلە اولمادىن يوردم. اوستىنە واررم. اكىر ساغ در اسن در، اخشام اولمدىن، كنه بن سكا كلورم. اوردم صاغ اسن دكىل ايسە، باشكۈزە چاره ايىكك. من دخى كىتمە دىدى. قو كر اتن مەھمۇزلىدى. قزان

١. قوروتسۇ=Qurumsu دودا. توكلە يونون كولو.

٢. دوش=Düش يوخۇ=Yuxu.

٣. تالبىنماق=Talbînmaq قاناد چالماق. چابالاماق.

٤. شاخماق=Saxmaq ايشيماق. ايشىلداماق.

٥. يوساريق=Pusarıq توتفون Tutquq. توتفوق Tutuq. توموش Tummuş.

٦. قودوز=Quduz قىلىيجاڭ. آغىزى كۈپۈكلى. Qıllıcalı. Ağızı köpüklü.

٧. انسە=Өnsə دالى. آرخا. سۈگسۈن Söysün گئرى Geri.

٨. يۇرماق=Yormaq معنى ائتمىك.

بک مهموزلدى. يوله كتدى. كلی كلی يوردنك اوزرنه كلدى. كورديكم اوچارده قوزغون، تازى طولشمش يورتىدە قالمش. قزان بک بوراده يوردلن خبرلشمش. كوره لم خانم نه خبرلشمش. قزان ايدر. قوم قىلامىم قوما يوردم. قولانه صعن كيکه قوكشى يوردم. سنى ياغى نره^۱ دن داريمش كوزل يوردم. اغ باز اوم دكىنده يوردى قالمش. قاريحق انام اولورندە يرى قالمش. اوغلەم اروز دكىنده اوچ قالمش. بو حاللىرى كوردكىنده، قزانك قره قىمه كوزلرى قان ياش طولدى. قان طمرلىرى قيندى. قره بغرى صرصلىدى. قو كر اتنى او كجه لدى. كافر كىچدكى يولا دوشدى كتدى. قزانك اوكتە بىر سو كلدى. قزان ايدر. سو حق ديزارن كورمش در. بن بىر سوپىلە خبرلشىم دىدى. كوره لم خانم نىجە خبرلشدى. قزان ايدر. چىنم چىنم قىالىدىن چقۇن سو. أغاج كمى لرى اوينادن سو. حسلە حسينك حسرتى سو. باغ و بستانك زىتى سو. عايشه ايلە فاطمه نك نكاھى سو. شەباز اتلر ايچدكى سو. قىزىل دوه لر كلوب كىجدكى سو. آغ قيونلر كلوب چورە سندە ياتدۇغى سو. اوردىمك خېرىن بلورمسن، دىكىل مكا. قره باشىم قربان اولسۇن صويم سكاكا دىدى. سو قېچن^۲ خبر ويرسە كرك. صودن كچدى. بو كز بىر قورده طوش اولدى. قورد يوزى مبارك در. قوردلن بىر خبرلشىم دىدى. كوره لم خانم نه خبرلشدى. قزان ايدر. قرانقو اخشام اولىنده كونى طوغان. قار ايلە يغمۇر يغاندە اركى طوران. قره قوج اتلرى كشنىشىرن. قىزىل دوه كوردكىنده بوزلشدەرن. اعجە قوييون كوردكىنده قىرق چىپوب. قمچلاين ارقاسنى اورب. ير ك اغىلك اردىن سوكن. قارمه بوكچ سموزىن^۴ الوب طوتان. قانلو قىرق اوزب چاب چاب يودان. او azi قابه كوبىكلەرە غوغما

۱. نره=Nərə=هار؟

۲. مودبىق=Müdbəq=مطبخ. آش ائۋى evi. آشخانا Aşxana. آش دامى Aş damı.

۳. قاچان=Qaçan=هاچان؟. نه زامان؟.

۴. سميز=Səmiz=يۇغۇن. چاغ Çağ. تامپول Tampol. اوموز Omuz. پوتا Pota.

صالن. چقمقلو جه چوبان لرى دونله يو كردن. اوردمك خبرين بيلورمسين ديكل مكا. قره باشم قربان اولسوون قوردم سكا ديدى. قورد قچن خبر ويرسه كرك. قورتدن دخى كچدى. قره جه چوبانك قره كويپكى قزانه قرسشو كلدى. قزان قره كويپكلم خبرلشدى. كوره لم خانم نه خبرلشدى. ايذر. قارنقو اخشام اولنده واف واف اورن. اجي ايران توكلنده چاب چاب ايچن. كلن حرسوزلرى^١ فرقودن. قورقدوبن شماته سيله اوركден. اوردمك خبرين بيلورمسين ديكل مكا. قره باشم صاغلغىنده ايلو كلر^٢ ايديم كويپك سكا ديدى. كويپك قچن خبر ويرسه كرك. كويپك قزانك اتنك اياغنه چاب چاب دوشى، سك سك سكلر^٣. قزان بر تومار^٤ ايله كويپكى اوردى. كويپك چكلىدى كلدوكى يوله كتدى. قزان كويپكى قولايى، قره جه چوبانك اوزرنه كلدى. چوبانى كوردو كنده خبرلشدى. كوره لم خانم نه خبرلشدى. قزان ايذر. قرنقو اخشام اولنده، قيغلو چوبان. قارلە يغمور يغانده، چقمقلو چوبان. اونم اكله سوزم دكله. اغ بان اوم شوندن كچمش، كوردكمى ديكل مكا. قره باشم قربان اولسوون چوبان سكا ديدى. چوبان ايذر. اولمشميدك يتمشميدك اقران. قنده كزىركى نره ديدك اقزان. دون يوق اوتكى^٥ كون، ايوك بوندن كچدى. قريجق اناك قره دوه بويننده اصلو كچدى. فرق اينجه بيللو قزيلا حلالك، بويى اوزون بورلە خاتون، اغلىيوبن شوندن كچدى. فرق يكىدلن اورز، باشى اچوق يالن اياق، كافرلروك ياننجه طتسق كتدى. تاوله تاوله شهباز اتلر ك كافر بنمش. قطار قطار قيزل دوه لر ك كافر بنمش. التون اقچه بول خزىنه كى كافر المتش. چوبان بويله ديكج قزان اه اتدى. عقلى باشندن كتدى. دنيا عالم كوزنه فرانكى اولدى. ايذر. اغزك قورييسون

---

١. هيرسيز=Hırsız = ائوياران Ev yaran. اوغرۇنىڭ Oğru. داغول Dağul. قولدور. قاتران. يۈلغۈچ.

٢. ائيليك=Eyilik = ياخشىلىق.

٣. سينمك=Sinmek = سورونمك Sürünmek. سوروشىك Sürüşmek

٤. تومار=Tumar = چۈمىق Comaq. شوبىلوك Şöbbülük. بوداما Budama. سۇپا Sopa

٥. اوتكى=Ötkü = قاباقكى.

چوبان، چورسین چوبان. قادر سنک النو که قره یازسون چوبان دیدی. قزان بک بویله دیکج، چوبان ایدر. نه قافرسن^۱ بکا اغام قزان. یوخسه کوکسو کده یو قمی در ایمان. الی یوز کافر دخی منم او زرمە کلدی. اکی قرداشم شهید اولدی. اوج یوز کافر اولدردم. غزا ایتمد. سموز قیون ارق توقلی^۲، سنک قپو کدن کافرلره ویرمدم. اوج یرده یاره لندم. قره باشم بو کلدی^۳. یالکوز قالدم. صوچم بومیدر دیدی. چوبان ایدر. قو کر اتک ویر کل مکا. التمش طوتام کوندر کی ویر کل مکا. ات الاجه قلقانکی^۴ ویر کل مکا. قره پولات او ز قیلچک ویر کل مکا. صداغکده^۵ سکسن او فک ویر کل مکا. اغ تو زلجه^۶ قتی یایک ویر کل مکا. کافره من وراین. یکی دن طوغاین اولدره ين. یکومله النوم قانن بن سلين. اولرسم سنک او غر که بن اولیم. الله تعالی قورسە، او کی بن قورتراین دیدی. چوبان بویله دیکج، قزانه قهر کلدی. الدی یوریو ویردی. چوبان دخی قزانک اردندن یتدی. قزان دوندی بقدی. اغول چوبان قنده^۷ کیدرسن دیدی. چوبان ایدر. اغام قزان سن ایوک الماغه کیدرسک، من دخی قرنداشم قانن المغه کدارم دیدی. بویله دیکج، قزان ایدر. بلی. اغام قزان کیجه دن بر قوزی وارمیدر یمکه دیدی. چوبان ایدر. بلی. اغام قزان کیجه دن بر قوزی بشوربیورم. کل بو اغاج دبنده اینه لم بیالم دیدی. ایندیلر چوبان طفرجغی^۸ چقردی ییدلر. قزان فکر ایلدی. ایدر. اکر چوبانله وار جق اولرسم، قالن اغوز

۱. قاقماق=Qaqmaq. اوپکه لنمک=Öpkələn mək.

۲. توخلو=Toxlu. بیر ایلدن کیچیک قوزو.

۳. بونالماق=Bunalmaq. سارساقلاماق=Sarsaqlamaq. گیجلشمک=Gicləşmək.

۴. قالخان=Qalxan. سپر. ساوار. آرقوی=Arquy. قاپار. قاتلاو. قویتاق.

۵. ساداق=Sadaq. اوخ قابی=Ox qabi. اوخ ساداق=Ox sadaq. اوخلوق=Oxluq. بیلیگ=Bilig.

۶. آغ توزلو جا=Ağ tozluca. آغ ساپلی. ساپینا آغ آغاجین قابیغی ساریلمیش ياي.

۷. قانداقا=Qandaca. هارایا.

۸. داغار جیق=Dağarcıq. کیسه. هشیه.

بكلرى بنم باشمه فاقنج^١ قخرلر^٢. چوبان بله او لمسه، قزان كافرى المزدى ديلر ديدى. قزانه غيرت كلدى. چوبانى بر اغاجه صره صره محكم بقلدى. اتلاندى يوريو ويردى. چوبانه ايدر. مره چوبان قرنك اچقماشكن، كوزو كه قاررمش اي肯، بو اغاجى قوپاري كور. يوخسە سنى بوندە قورتلر قوشلىرى ديدى. قره جە چوبان ضرب ايلدى. قبا اغاجى ييريلە يوردىلە قوپردى، ارقاسنه الدى. قزانك اردنە دشدى. قزان باقدى كوردى چوبان اغاجى ارقاسنه المش كلور. قزان ايدر. مره چوبان بو اغاج نە اجاج در. چوبان ايدر. ا GAM قزان بو اغاج اول اجاجدركم، سەن كافرى بصرسن. قرنك اجفر. من سكا بو اغاجله يمك بشوررين ديدى. قزانه بو سوز خوش كلدى. اتندن ايندى چوبانك اللرین چوزدى. التندن بر اوپدى. ايدر. الله منم اومى قورترجق اولرسە، سەن اميراخور ايلياين ديدى. ايكسى بىلە يولە كردى. بويىكا شوكلى ملك كافرلر شين شادمان ييوب ايچوب او تورردى. ايدر. بكلر بلور مسيز قزانه نجه حيف ايلمك كرك، بويى او زون بورلە خاتوننى، كتورب صغرق سوردرمك كرك ديدى. بويى او زون بورلە بونى ايشتدى. يور كيلە جانە او دلر دشدى. فرق اينجه ييلۇ قيزو ك، ايجهه كردى. اوكت ويردى. ايدر. قننكوزه يا پشورلرسە، قزان خاتوننى قنقى^٣ كزدر ديو، فرق يردن اواز ويره سز ديدى. شوكلى ملکى دام كلدى. قزان بکوك خاتوننى قننكوزدر ديدى. فرق يردن اواز كلدى. قنقسider ييلماديلر. كافره خبر ويردلر. بونه ياشدق فرق يردن اواز كلدى. ييلمك قنقسider ديدلر. كافر ايدر. مره وارك قزانك اوغلى اوروزى طارتوك. چنكلە اصو ك. قيمە اغ اتندن چكوك. قره قاورمه پشورب فرق ييك قزنه ايلتو ك. هر كم يدى اول دكك. هر كم يمدى اول در. الوك كلو ك صغرق سورسن ديدى. بويى او زون بورلە

---

١. قاخينچ =Qaxinc = دانلاق.

٢. قاخماق =Qaxmaq = دانلاماق.

٣. قانقى =Qanqi = هانسى. ها بيريسى.

خاتون اوغلنک یماجنه کلدى. چاغرب اوغلنە صویلر. کوره لم خانم نه صویلر. ايدر. أغول اغول اي اغول. بیلورمیسن نلر اولدى. سویلشدەر فصل فصل. کافرك ک فعلن طویدم. دنلوکى التون بان ایومك قبىره سى اوغول. قازە بىزىر قىزمك كىلنموك چىچكى اوغول. اوغول اوغول آى اوغل. طقوز آى طار قارنمدە كوتىدكم اوغل. اون آى ديندە دنيا يەكتورىدكم اوغل. طولمه سى بشكده بىلدوكم اوغل. كافىرلى ترس طاشمىشلر. قزان اوغلى اورزى حبس دن چقاروک. بوغازىندن اورغانلە^۱ اصوک. اكى طالوسىندن چنكىله صانجوک. قىمە قىمە آغ اتنىندن چكۈك. قره قاورمە ايدب، قرق بىك قىزنىه ايلتوک.^۲ هر كم يىدى اول دكلى. هر كم يىدى اول قزان خاتونى در. چكۈك دوشكمزە كتورە لم. صغرق سوردرالم ديمىشلر. سىنگ اتو كدىن اغول يىايىنمى. يوخسە صاسى دينلو كافرك دوشكىنه كىرىيىنمى. اغان قزانك ناموسنى صىندرائىنمى. نىجدىن اوغول ھى دىدى. اوروز ايدر. اغزك قورىيسن انا. ديلوک چورىيسن انا. انا حقى تىكىرى حقى دكلىسىدى، قلقوبنى يرمدن طورايدم. يقاكلە بوغاز كدىن طوتايدم. قبا او كچم التەنە صلايدم. اغ يوزكى قره يىرە دې يىدم. اغزو كله بورنكىدىن قان شورلە دىيدم. جان ططلوسى سكا كوشتىridم. بونە سوزدر. سقىن^۳ قادىن انا منم اوزرمە كلمىھ سىن. منم اىچون اغلامىھ سن. قوبنى قادىن چنkalە اورسونلر. قو اتمىدىن چكىنلر. قره قاورمە اتسونلر. قرق بىك قىزنىك او كنه ايلتسونلر. انلر بىر يدو كنده سن اكى يكلى. سنى كافىرلى بىلمسونلر طويمسونلر. تاكىم صاسى دينلو كافرك دوشكىنه وارميانس. صغراوغۇن سورميه سن. اتام قزان ناموسنى صمايمە سن سقىن دىدى. اوغلان بويىلە دىكىچ، بولدر^۴ بلدر كوزنک ياشى روان اولدى. بويى اوزون بلى بورلە خاتون، بويىلە قلاغان الدى دوشدى. كوز الماسى كېيى آل يكاغن طرتدى

۱. اوركىن=Örkən اىپ. هۇرۇلمۇش اىپ.

۲. ايلتمك=İlətmək پىشىرمك. چاتدىرماق.

۳. ساقىن=Saqıñ اىصالاً، ابدأ. اوئمىاسىن.

۴. بولدور=Bulur داماجى. ايرى داماجى.

ير تدى. قرغو كبى قره صاچينى يولدى. اوغل اوغل دىوبن، زاريلق قلدى، اغلدى. اوروز ايذر. قادين انا قرشوم الوب نه بو كورسن. نه بوزلرسن نه اغلىسن. بغرمله يوره كم نه طغلىسن. كچمش منم كونمى نه اكدررسن.^١ هي انا عربى اتلر اولن يرده، بر قولونى^٢ اولمز مى اولور. قزل دوه لر اولن يرده، بر كوشكى^٣ اولمز مى اولور. اغجه قيونلر اولن يرده، بر قوزييغى اولمز مى اولور. سن صاغ اول قادين انا. بابام صاغ اولسون. بر منم كبى اوغل بولنمزمى اولور ديدى. بويله ديكج، اناسنك قرارى قالدى. يورييو ويردى. قرق اينجه ييللو قيزك ايچنه كردى. كافرلر اوروزى الوب، قفاره دينه كتوردىلر. اوروز ايذر. مره كافر امان. تنكرينىك بىلكنه يوقدر كمان. قو ك منى بو اغاجله سويلىشيم ديدى. چاغرب اغاجه سويلىشىم. كوره لم خانم نه سويلىشىم. اغاج اغاج ديرسم سكا ارلنمه اغاج. مكه ايله مدینه نك قپوسى اغاج. موسى كليمك عصاسى اغاج. بويك بويك صولرك كويپرسى اغاج. قره قره دكىزلىك كميسي اغاج. شاه مردان على نك دلدىنىك ايرى اغاج. ذوالفاراك قىلنە قبضە سى اغاج. شاه حسنه حسينك بشكى اغاج. اكر اردر اكر عورت در، قورخسى اغاج. باشك الـ باقر اولسم باشىز اغاج. دىبك الـ باقر اولسم دبسوز اغاج. منى سكا اصارلر كوتىمكلى اغاج. كوتىجك اولرسك، يكتلىكوم سنى طتسون اغاج. بزم ايىلده كرك ايىدك اغاج. قره هندو قوللرم ببورىدم. سنى پاره پاره طوغريالردى اغاج. اندىن ايتدى. تاوله تاوله بغلناندە اتو مە يازخ. قرطاش صقلياندە يولداشمە يازخ. يومرغىنندە طالبىنندە شاهين قشومە يازخ. يتر ايله طوتاندە يازخ. بكلكە طويمىدىن او زومە يازخ. يكتلىكە او صاندىن^٤ جانمە يازخ ديدى. يومرو يومرو اغلدى. يانق جىركنى طاغلىدى. بو محلدە سلطانىم سالور قزانلىم قره جە چوبان چبار يتدى.

---

١. آندىرماق=Andırmaq = يادا سالماق.

٢. قولون=Qulun = آتىن بالاسى.

٣. كوشكى=Köşşek = دوه نين بالاسى.

٤. او سانماق=Usanmat = چىكىنەك. او زاق گۈرمىك.

چوبانک اوچ يشار طنه دريسنندن صپاننك اياسيدى. اوچ كچى تويندن صبانى نك قوللريدى. بر كچى تويندن چتلاوغوجيدى^۱. هر اتاندە اون اكى باتمن طاش اتردى. اتدغى طاش يره دوشمزدى. يره دخى دوشسە، توز كبى صاورلردى. اوچق^۲ كبى اويرلردى. اوچ يلادق طاشى دشدكى ييرك، اوتكى بتمزدى. سمز قيون ارق توقلى بايرده قالسە، قورت كلب يمزدى صپاننك قورقوسندن. ايله اولسە سلطانم قره جه چوبان صپان چاتلتدى^۳. دنيا عالم كافرك كوزنه قرنكى اولدى. قزان ايذر. قره جق چوبان انامى كافردن دليايم. آت اياغى التنده قالمسون ديدى. آت اياغى كولك، اوزان دلى چوڭ اوولور. قزان كافره چغرب صويمش. كوره لم خانم نه صويمش. ايذر. ماره شوكلى ملك دنلوكى التون بان اوبلرمى كتوربدررسن، سكا كولكە اولسون. اغر خزىنم بول اقچە كوتربدررسن، سكا خرجلق اولسون. قرق اينجه بيللو قيزله بورله خاتون كوتربدررسن، سكا يسيير اولسون. قرق يكيدلن اوغلنم اوروزى كاتوربدررسن، قولك اولسون. تاوله تاوله شهباز اتلرم كتوربدررسن، سكا بنت^۴ اولسون. قطار دوه لرم كاتوربدررسن، سكا يوكلت اولسون. قاريچق انام كتوربدررسن، مره كافر انامى ويركل مكا. صواشمدىن اورشمدىن، قايدايم كرو دونيم كده يم. بيللو بلكل ديدى. كافر ايذر. مره قزان دنلوكى التون بان اوكي كتورمشز، بزم در. قرق اينجه بيللو قيزله بوبي اوazon بورله خاتونى كتوربدرر، بزم در. قرق ايكيدلن اوغللک اوروزى كاتورمش، بزم در. تاوله تاوله شهباز اتلرم قطار قطار دوه لرم كتورمشز، بزمدر. قريچق اناكى كتورمشز، بزم در. سكا ويرمرز. ياخان كشيش اوغلنه ويرز. ياخان كشيش اوغلندن، اوغلى طوغر. بز انى سكا غريم^۵ قورز

۱. چاتلاوغوج = سوننگىن ايكى بؤلومونو يايپىشىدیران پارچە.

۲. اوجوق = سۇن. بىتىش.

۳. چاتلاتماق = سوننگە داش قۇيوب آتماق.

۴. مينىت = Minit مىنىمەلى.

۵. قىرىم = Qirim كىسىك. آرتىق.

ديديلر. بويله ديكج، قره جق چوبانك اجغى توتدى. طداقلرى تبسردى^١. چوبان ايىدر. مره دينى يوق عقلسىز كافر. اصى يق درنكىسىز^٢ كافر. قوشۇ يتان قارلى قره طاغلر قرييوبدور، اوتى بتمىز. قنلو قنلو ارمق^٣ لر قرييدىر، دىيە صوئىي كلمىز. شەباز شەباز اتلر قرييوبدر، قلون ويرمز. قريل قريل دوه لر قرييوبدر، كوشك ويرمز. مره كافر قزانك اناسى قرييوبدر، اوغل ويرمز. دولن^٤ المقدن صفاك وارسه، شوكلى ملک قره كوزلۇ قىزىك وارسه، كاتر قزانه وير. مره كافر سنك قىزىكىن اوغلى طوغسون. سز انى قزان بىك قرييم قوياسىز دىدى. بو محلدە قالن اغوز بىكلرى يتدى. خانم كوره لم كىملر يتدى. قره دره اغىزىنده قره بوغە درسىندىن بىشىكىن ياتپۇغى اولن، اجغى طوتاندە قره طاشى كل ايلين بىغىن، اكسە سندە يىدى يىرددە دوکن، ارنلار اورنى قزان بىك قره طاشى قره كونە چىار يتدى. چال قىلچىك قىدش قزان يتدم دىدى. بونك اردىنجە كوره لم كىملر يتدى. دمۇر قپۇ دروندە ندە كى دمۇر قپويى دېپەن الن، التمش طوتام الله كوندرنڭ اوچىندا ار بوكىردىن، قيان سلچىك اوغلى دلو دوندار چىار يتدى. چال قىلچىك اغاام قزان يتدم دىدى. بونك اردىنجە خانم كوره لم كىملر يتدى. حميدلىن مردىن قلعە سەن دېپەن يقىن، دمۇر يايلى قىياق ملکە قان قووصدرن، كلوپن قزانك قزىن ارلكلە الن، اغوزك اق سقىللۇ قوجە لرى كورنەدە اول يكىدى تحسىن لىن، آل مخموزى شلوارلى، اتى بحرى هوتازلى، قره كونە اوغلى قره بوداق چىار يتدى. چال قىلچىك اغاام قزان يتدم دىدى. بونك اردىنجە كوره لم خانم كىملر يتدى. دستور سز جە بايندر خانك يغىسن بىن، التمش يىك كافرە قان قووصدرن، اغ بوز اتنك يلىسى اوزرنەدە طوردرن، غفلت قوجە اوغلى شە شمس الدین چىار يتدى. چال قىلچىك اغاام قزان يتدم دىدى. بونك اردىنجە كوره لم خانم كىملر يتدى. پارە صارك

---

١. تبسمك=Təpsərmək=قورو يوب يېغيشماق.

٢. درنكىسىز=Dərnəksiz=بىلىمسىز. داغىقىقى.

٣. ايرماق=Irmaq=چاى. آخان سو.

٤. دؤل=Döl=توخوم.

بایبورد حصارنندن پارلدب اوچان، آپ الجه کردکنه قرشو کلن، یدی قیزک امودی، قالن اغوز ایمنجسی، فزان بکک ایناغی، بوز ایغولو بیرک چپار يتدى. چال قیلچک ا GAM فزان يتدم دیدى. بونك اردنجه خانم کوره لم کیملر يتدى. چایه چالملو، چالقره قوش اردملو، قورقورمه قوشقلو، قلاغى التون کوبلى، قالن اغوز بکلرنى بېرىتىن يقجي، قاصلق قوجە اوغلى بک يكىنچ چپار يتدى. چال قیلچن ا GAM فزان يتدم دیدى. بونك اردنجه کوره لم خانم کملر يتدى. التمش اوگچ^۱ درسیندن کرک ايله طوپقلرنى اورتىمىن، الى اوکچ درسیندن کلاھ اتسە قولقلرنى اورتىمىن، قولى بودى خرانجە^۲، اوزون بالدرلىرى اينجە، فزان بکوك طايىسى ات اغزلۇ اوروز قوجە چپار يتدى. چال قیلچک بکوم قزان يتدم دیدى. بونك اردنجه کوره لم کیملر يتدى. واربن پيغىمپارك يوزنى کورن، کلوبن اغوزدە صحابە سى اولن، اجغى طوتىنە بىقلرنندن قان چقىن، بىغى قانلو بوکىز امن چپار يتدى. چال قیلچک ا GAM فزان يتدم دیدى. بونك اردنجه کوره لم کیملر يتدى. كافىلرى ايت اردنە براخى خورلىن^۳، ايلدن چقوب ايغر كوزلۇ صوينىدىن آت يوزدورن، الى يدى قلعە نك، كىلدەن ان، آغ ملک چشىمە قزنه نكاح ايدن، صوفىي صندىل ملکە قان قوصىدران، قرق جىئە بورنىب، اوتنى يدى قلعە بىنك محىوب قىزلىنى چالوب، بىرىپ بويىن قوجان، يوزنە طداخنەدە اوپىن ايلك قوجە اوغلى الې ارن چپار يتدى. چال قیلچک ا GAM قزان يتدم دیدى. صايىلمقلە اغوز بکلرى توکسە اولمىز. هېپ يتدىلر. ارى صودن ايدىست الدلر. اغ النلىن يېھ قودلر. اكى ركعت نماز قىدلر. ادى كوركلى محمىدە صلوات كتوردلر. بى تكىلەف كافره آت صىدلر. قىلچ چالدىلر. كومبىر كومبىر نقارە لر دوكلدى. بورمە سى التون توج بورلر^۴ چالندى. اون كون جىكىنندە اولن ار يكتىلر بلوردى. اول كون موختانلىرە

۱. اوگچ=Öyəc=آختالانمىش قوج.

۲. خارانجا=Xaranca=اينجە.

۳. خورلاماق=Xorlamaq=داغىتماق. قاچىرماتق. هور كورتمىك.

۴. بۇرۇ=Boru=شىپور. ساواشدا چالىيان چالقى آراجى.

صپاير كوزتدى. اول كون بر قيامت صواش اولدى. ميدان طلو باش اولدى. باشرل كسلدى. طوب كبي شهباز شهباز اتلر يوكردى. نالي دشدى. الله كوندرلر سوسلدى^١. قره پولات اوز قيلج چالندى. يلمانى^٢ دشدى. اوچ يلكلى قاين اوقلر اتلدى. دمنى^٣ دشدى. قياتك بركونى، اول كون اولدى. بىك نوكىنندن، نوكىركندن ايرلىدى. طاش اغوز بىكلريله دلى طوندار، صاغ دن دېدى. جلاسون يكتىرلە قره كونه اوغلى دلى بوداق، صولدن دېدى. ايچ اغوز بىكلريله قزان، دويه دېدى. شوكلى ملک حواله اولدى. شوكلى ملکى بوگىز دبى، اتنى يره صالدى. غافللووجه قره باشن الوب كسىدى. فاخشىدین الجه قانىن ير يوزنه دوكىدى. صاغ طرفده قره توكن ملکه، قيان سلجمك اوغلى دلى طوندار قرشو كلدى. ساع يانتى قىلجلدى، يره صالدى. صول طرفده بوجاجق ملکه، قره كونه اوغلى دلى بداع قرشو كلدى. التى پرلى كرز ايله دې سنه قاتى طوتە اوردى. دنيا عالم كوزنە قرا كوكى اولدى. ات بويىن قوجىلدى. يره دشدى. قزان بىك قرطاشى كافرك توغىلە سنجاغى قىلجلدى، يره صالدى. دره لرده دې لرده، كافره قرغون كردى. لشنه قوزغون اوشدى. اون اكى يىك كافر قىلجدن كىچىدى. بش يوز اغوز يكتلىرى شهيد اولدى. قچانى قزان بىك قومدى. امان دينى اولدرمدى. قالن اغوز بىكلرى طيوم اولدى. قزان بىك اوردوسىنى، اوغلانىنى، اوشاشنى، خزىنە سنى، الدى گرو دوندى. التون تختنده ينه ايونى دكىدى. قره چق چوبانى ايمراخور ايلدى. يدى كون يدى كىجه، يمه ايچىمە اولدى. قره باش قول قرق قرناق^٤، اوغلى اوروز باشنه ازاد ايلدى. جلاسون قوج يكتىرە، قلابه اولكە ويردى. سلووار جبە چوقە ويردى. ددم قورقود كلوين بوى بويىلدى. صوى صوپىلدى. بو اغوزنامە دزدى قوشدى، بويىلە ديدى. قنى ديدكم بىك ارنلر، دنيا منم دينلر. اجل الدى ير

١. سوسولمك=Süsülmək=وروولماق. چىرىپىلماق.

٢. يالمان=Yalman=كسيجي آراجاclarin كىن بؤلۈمو. تىغە.

٣. دمن=Dəmrən=اوخون اوچوندا اوچو بىز دمير. اوخ باشى Batım .

٤. قيرناق=Qırnaq=كىزىز. قوللوچچو.

ڪرلدي. فاني دنيا کمه قالدي. ڪليملو کيدملو دنيا. اخر صوک اوچي او لملو دنيا.
 يوم ويره يم خانم. قارلى قره طاغلن يقلمسون. کولکه ليجه قبا اغاجڪ
 کسلمسون. قامن اقن کورکلو صويڪ قوريمسون. قادر تنکري سنه نامerde
 محتاج ايتمسون. چپار کن اغ بوز اتك درمسون. چالشنه قره پولاد او ز قيلجڪ
 کدلمسون. درتشر کن الا کوندرڪ او رانمسون^۱. اغ صقللو بياڪ يري اچمڪ
 او لسون. اغ برچڪلو اناڪ يري بهشت او لسون. اخر صوکي اري ايماندن
 ايرمسون. امين دينلر ديدار کورسين. اغ التوكده بش کلمه دعا قلدق، قبول
 او لسون. الله ويرن امودڪ او ز لمسون^۲. يعشدرسون دور شدرسون^۳. کناھلنی ادى
 کورکلو محمد مصطفى يوزي صوينه با غسلسون خانم هي.

---

۱. او رانماق=Oranmaq =بورولماق، با غلانماق.

۲. او زولمڪ=Üzülmek =کسilmek. قيريلماق، يبورولماق.

۳. دوروشدورماق=Duruşdurmaq =دو زلتسمك. يو لا گتيرمك.

قام بوره نك اوغلى بامسى بيرك بوينى بيان ايدر خانىم ھى .

قام غان اوغلى خان بايندر يرندن طورمشدى. قره يرك اوستنه، اغ بان ايوك دكدرمشدى. اله صيوان كوك يوزينه اشنمشدى^١. بيك يerde ايپك خاليجه سى دوششمىدى. ايج اغوز طاش اغوز بكلرى، بايندرخانك صحبتنه درلمشدى^٢. باي بوره بک دخى بايندرخانك صحبتته كلمشىدى. بايندرخانك قرشوسنده اوغلى قره بوداق باي طيانوب طورمشدى. صاغ ياننده قان اوغلى اوروز طورمشدى. صول ياننده قاصلق قوجه اوغلى بک يكنك طورمشدى. باي بوره بک بونلرى كوردكىنده اه ايلىدى. باشنىن عقلى كتدى. دستمالن النه الدى. بوكرۇ بوكرۇ^٣ اغلدى. بويله ديكج، قالن اغوز ارقاسى، بايندرخانك كويكىسى، سالور قزان قابه ديزنك اوزرنه چو كدى. قيا تكوبىن باي بوره بکك يوزنە بقدى. ايدر. باي بوره بک نه اغلىوب بوزلرسن^٤. باي بوره بک ايدر. خان قزان نجه اغلミماين. نجه بوزلماين. اغولده اورتاجم^٥ يق. قرطاشدە قدرم يوق. الله تعالى بنى فرغايىدر. بكلو تاجم تختم اىچون اغلام. بر كون اوله دوشم اولم، يرمدە يوردمدە كمسە قالميه دидى. قزان ايدر. مقصودك بومى در. باي بوره بک ايدر. بلى بودر. منم دخى اوغلەم اولسە، خان بايندرك قرشوسن السە، طورسە قوللۇق ايلسە، من دخى باقىم، سونسەم قوانسەم كونسىم ديدى. بويله ديكج، قالن اغوز بكلرى يوز كويه

١. آشانماق=Aşanmaq=قورو لماق. تىكىليمىك.

٢. درىلمك=Dərilmək=يېغىلماق. توپلانماق.

٣. بوكرۇ بوكرۇ Bükrü bükrü=اگىلە، بورولا

٤. بوزلاماڭ=Bozlamaq=آغلاماق. نىسگىلى آغلاماق. دىشى دوه بالاسىنا گورە چىغىرماغى.

٥. اوْرتاج=Ortac=داياق. ديرك.

طوتدیلر. ال قالدرب دعا ایلدیلر. الله تعالیٰ سکا بر اوغل ویرسون دیدی. اول زمانده بکلر ک القشی القش، قارقشی قارقش ایدی. دعالری مستجاب اولوردی. بای بیجان بک دخی یرندن اورو طوردی. ایدر. بکلر منم دخی حقّمه بر دعا ایلک. الله تعالیٰ ده بر قیز ویره دیدی. قالن اغوز بکلری ال قالدرب دعا ایلدیلر. الله تعالیٰ سکاده بر قیز ویره دیدلر. بای بجان بک ایدر. بکلر الله تعالیٰ مکا بر قیز ویره جک اولورسه، سز طانق^۱ اولک، منم قزم بای بوره بک اوغلنه، بشک کرتمه^۲ یاوقلی^۳ اولسون دیدی. بونک اوزرنه بر قاج زمان کاچدی. الله تعالیٰ بای بوره بکه بر اوغل، بای بیجان بکه بر قیز ویردی. قالن اغوز بکلری بونی ایشتدیلر. شاد اولوب سوندیلر. بای بوره بک بازر کانلرنی یاننه اوخدی^۴. بیورق^۵ ایتدی. مره بازر کانلر الله تعالیٰ مکا بر اوغلول ویردی. وارک^۶ روم ایلنه منم اوغلم ایچون یخشی ارمغانلر کتورک منم اوغلم بویوینجه دیدی. بازر کانلر دخی کیجه کوندز یوله کرددیلر. استنبوله کلدیلر. دان دانشوخ اله یخشی ارمغانلر الدیلر. بای بوره بک اوغلیچون، بیر دکیز قلونی^۷ بوز ایغر الدلر. براغ توزلو^۸ قتنی یای الدیلر. بر دخی التی پرلی کرز الدیلر. یول یراغن^۹ کورددیلر. بای بوره بک اوغلی بش یاشنه کردی. بش یاشندن، اون یاشنه کردی. اون یاشندن، اون بش یاشنه کردی. چایه بقسه چالملو^{۱۰}، چالقره^{۱۱} قوش اردملو، بر کوزل یخشی

۱. تانیق=Tanıq=شاهد. گۇرن.

۲. بشیک کرتمه=Besik kərtmə=بیر اوغلانلا قیزی بشیکده ایکن، بیر بیرايله آداقلى ائتمە. «بشیک کرتى» ایله «بشیک كسمه» ده دئیلر.

۳. یاووقلو=Yavuqlu=آداقلى.Adaqlı. آدای Aday. آرنا Arna. نشانلى Nişanlı.

۴. اوخوماق=Oxumaq=چاغیرماق.

۵. بویووق=Buyuruq=دستور. فرمان.

۶. وارماق=Varmaq=گىتمك.

۷. دىز قولونو=Dəniz qulunu=دەنیز آتلاریندان توخومو آلینمیش قولون.

۸. آغ توزلو=Ağ tozlu=آغ دسته لى. آغ توتابجى.

۹. ياراقق=Yaraq=یاراج. وسایل. گېڭىلر.

۱۰. چالیملى=Çalımlı=Dوروشلو. تورغان Turğan. گۇرونوشلو.

۱۱. چالقیرا=Çalqırı=بوخون. سبته Səbətə. گۇودە Gövdə.

اولدى. اول زمانده بر اوغلان باش كسمسه، قان دو كمسه، اد قومزلردى. باي بوره بىكك اوغلى اتلندي. اوه چقىدى. آو آولاركىن باباسنك تاوله سى اوزرنە كىلدى. امره خور باشى^١ قوشولدى. ايندردى قونقلدى. يىوب ايچوب او توررلردى. بو يكادن دخى، بازر كانلر كلوپنى قره دروند اغزنه قونمشلردى. يارمسون يارچمسون، اونك قلعه سنك كافىلرى بونلى جاسوسلدى. بازر كانلر ياتور ايكن، غافلله بشيوز كافر قيولدىلر. چىدلر يغمالدىلر. بازر كانك اولوسى^٢ طوتلىدى، كيچسى قچارق اغوزه كىلدى. بقدى كوردى. اوغوزك او جنده بىر اله صيونان دكلميش. بى امرزه^٣ خوب يكىت، فرق يكيد الن صاغنده و صولنده، او تورردلر. اغوزك بى يخشى يكىدى انحق يوريايم، مدد ديايم دىدى. بازر كان ايىدر. يكىت يكىت بىك يكىت. سن بنم اونم^٤ اكله^٥ سوزم دكله^٦. اون التى يلدر كم يلدر كم اغوز ايچندن كتمش ايدك. دان دانشوخ كافر مالن اغوز بىكلرنە كتوررايدك. پاسنك قره دروند اغزنه دوش ويرمش ايدك. اونك قلاسنك، بشيوز كافرى او زرمزه قويلىدى. قرداشم طتساق اولدى. مالمزى رزقمىزى يغمالدىلر. كرو دوندىلر. قره باشم كوتىرمى، سكا كىلدى. قره باشكى صدقە سى يكىت مدد سكا دىدى. بو كز اوغلان شراب ايچىركن، ايچمز اولدى. التون اياغى^٧ الندن يره چالدى. ايىدر. نه ديد كمى. يتورك كويىمنلى منم شەباز اتمى كتورك. هى منى سون يكتىلر بنسونلر دىدى. بازر كان دخى او كىلارنە دشدى. قولاغز^٨ اولدى. كافر دخى دشوبىن، بى يerde اقچە اولشىمكىدە^٩ يدى. بو محلدە

١. اميرآخور باشى= ئەمیراکىر باشى=Axtaçı başı

٢. اولو=Ulu بؤيووك=Büyük تاور=Tavar

٣. اميرزه= ئەمېرزا= يىگ دوغدو. تايلان Taylan قانقىلى=Qanqli. نۇيان=Nuian.

٤. اون=Ün سىن. هاراي.

٥. اونلە مك= Ünləmək اشىتىمك. قولاق وئرمك.

٦. دىنلە مك=Dinləmək اشىتىمك. قولاق وئرمك.

٧. آياق=Ayaq بىالا. ايچكى قابى.

٨. قيلاوزز=Qılavuz بلدىچى. يول گوسترن. اونش Önəş باشقارىجى

٩. اولشىمك=Ülləşmək بۇلۇشىمك. پايلاشماق.

ارنلر ک میدانی ارسلاتی، پهلوانلر ک قپلانی، بوز اوغلان يتدى. برا اکى ديمدى.^۱ ديمدى^۲. كافرلره قىلچ اوردى. باش قالدورن كافرلرى اولىدردى. غزا يىلدى. بازركانلر ک مالنى قورتردى. بازركانلر ايىر. بک يكت بزه سن ارلک اشلدك. كل امدى بكتىدك مالدىن، ال ديدلر. يكىدك كوزى بر دكىز قولنى، بوز اىغرى طوتدى. بردە التى پرلى كرزى، بردە آغ توزلو يايى طوتدى. بو اوجنى بكتىد. ايىر. ماره بازركانلر بو اىغرى و دخى بو يايى و بو كرزى مكا ويرك ديدى. بويله دىكىچ، بازركانلر سخت اولدى. يكت ايىر. مره بازركانلر چوقمى استدم ديدى. بازركانلر ايندىلر. نه چوغ اولسون. اما بزم بركومز اوغلى واردە. بواوج نسنه، اكا ارمغان اپارسه وز كرک ايىدی ديدلر. اوغلان ايىر. مره بکوكز اوغلى كم در. ايىدلر. باى بوره بک اوغلى واردە، اندە بامسى دىرلر ديدلر. باى بره نك اوغلى اوليدغۇن بله مديلر. يكت برماغۇن اصردى^۳. ايىر. بوندە مەننە اولمقدن ايسە، اندە بابام يانىندا منتسز المق يكىدر ديدى. آتن قامجلدى، يوله كردى. بازركانلر اردىندا بقا قالدى. والله يخشى يكت مروتلو يكت ديدلر. بوز اوغلان بىاسنک اونه كىلدى. بازركانلر كىلدى ديو، بىاسى سوندى. چتر اوتابغ آله صيون دكىدردى. اىپك خالىجە لر صالحى. كېچدى او توردى. اوغلنى صاغ يانە الدى. اوغلان بازركانلر خصوصىندا قىز سوز سويمىدى. كافرلرى قردوغۇن اكمىدى^۳. ناكاهى بازركانلر كىلدى لر. باش ايندروب سلام ويردىلر. كوردلر كم اول يكت كم باش كسويدر، قان دوكب در، باى بوره بکك صاغنده او تورر. بازركانلر يورىدىلر. يكىدك الين اوپدىلر. بونلر بويله ايدىجك، باى بوره بکك آجى طوتدى. بازركانلر ايىر. مره قوات اوغلۇ قوات لر. اتا طورر كن، اوغل النمى اوپلر. ايىدىلر. خانم بو يكت سنك اوغلكىمى در. بلى منم اوغلەم در ديدى.

۱. بير ايكى دئمك Bir iki demek = بير توپلۇمون سايسىنى سۇرماق.

۲. ايسيرماق Isirmaq = دىشلە مك.

۳. آنماق Anmaq = خاطرلماق. آندىرلماق. قاتىنلماق. او سقارلماق Usqarmaq. يادولاماق.

اينديلر. امدى اينجنه خانم، اوّل انوک الين اوپىكموزه. اكرسنك اوغلك او لمسيدى، بزم مالموز كرجستانده كتمشدى. هپومز طوتىق او لمشدى ديديلر. باى بوره بىك ايىر. مره بىن اوغللم باشمى كسى. قانمى دوكدى. بلى باش كسى. قان دوكدى. ادم اختردى ديديلر. مره بو اوغلانه ادقوياسنجه وارميير ديدى. بلى سلطانم ارتقدار ديديلر. قالن اغوز بكلرنى چغردى، قونقلدى. ددم قورقوت كىلدى. اوغلانه ادقودى. ايىر. سوزم دكله باى بوره بىك. الله تعالى سكا بر اوغل ويرمش، طوتا ويرسون. اغى سنجاق كوتورنده، مسلمانلار ارخاسى او لسون. قارشو ياتن فره قارلى طاغىردن اشاره او لسە، الله تعالى سنك اوغلكە اشوت^١ ويرسون. قانلو قانلو صولردن كىچر او لسە، كچت ويرسون. قلابه ليق^٢ كافره كىرنده، الله تعالى سنك اوغلكە فرصت ويرسون. سن اوغلكى باسم ديو او خشارسن. بونك ادى بوز اىغراق باسمى بيرك^٣ او لسون. ادنى بن ديدم، ياشنى الله ويرسون ديدى. قالن اغوز بكلرى الله كوتىدلر. دعا قىدلر. بو اد بو يكىدە قوتلو او لسون ديديلر. بكلر هب اوه بندى. بوز اىغرين چكىرىدى. بيرك بندى. ناكاهندىن اغوزك او زرنە بر سوروى كىك كىلدى. باسمى بيرك بزنى قوا كىتدى. قوا قوه بر يره كىلدى. نه كوردى. سلطانم نه كوردى. كرك چايىرك او زرنە بر قرمىزى او تاغ دكلىمش. يازوب بو او تاغ كيموك او لا ديدى. خبرى يوق كه الاجفى الا كوزلى قيزك او تاغى او لسە كرك. بو او تاغنك او زرنە وارمغە ادبىندى. ايندى. نه اولورسە او لسون. هله من اومى الائىن ديدى. او تاغك او كىنده ايرشى كىلدى. كىكى سكىلدى. باقدى كوردى بو او تاغ بانى چىچك او تاغىميش كه بيركك بشك كرته نشانلىسى ادخلو سيدى. بانى چىچك او تاخدى باقردى. مره دايى لر بو قوات او غلى قوات، منه ارلکىمى كوسىتر ديدى. وارك بوندىن پاي دلك^٤،

---

١. آشت Aşit = يۈل. كىچيت.

٢. قالابالىق Qalabalıq = باسقىليق. چۈخلۇق.

٣. بىيگىرك Bəyrək = كىچىك آغا. بىيگ دۇغۇدو. كئكلىو كىشى.

٤. دىلە مىك Diləmək = ايستە مىك.

کورک نه دیر دیدی. قصرجه^۱ ینکه^۲ دیرلر بر خاتون واردی. ایلو رو^۳ واردی، پای دیلدی. هی بک یکت بزه دخی بو کیکدن پای ویر دیلدی. بیرک ایدر. مره دادی، من اوچی^۴ دکلم بک اوغلی بکم، هب سیزه دیدی. اما صورمغ عیب اولمسون. بو اوتاق کموکدر دیدی. قصرجه ینکه ایدر. بک یکیدم. بو اوتاغ بای بیجان بک قزی بانی چیچکک در دیدی. ایله اولسه خانم بیرک ک قانی قیندی. ادبله یاب یاب کرو دوندی. قیزلر کیکی کوتردیلر. کوزلّر تاجی بانی چیچک اوکنه کتوردیلر. بقدی کوردی که بر سلطان سموز^۵ صغین کیک در. بانی چیچک ایدر. مره قیزلر بو یکت نه یکتدر. قیزلر ایدر. والله سلطانم، بو یکت یوزی نقابلو یخشی یکت در. بک اوغلی بک ایمش دیدلر. بانی چیچک ایدر. هی هی دایه لر مکا بن سنی یوزی نقابلو بیرک ویرشم دیردی. اولمیا کم بو اولا مره چاغرک خبرلشیم دیدی. چاغردلر بیرک کلدی. بانی چیچک یشمقلندي^۶. خبر صوردی. ایدر. یکت کلیشک قندن^۷. بایرک ایدر. ایچ اغوزدنه. ایچ اغوزده کیموک نسی سن دیدی. بای بوره بک اوغلی بامسی بیرک دید کلری منم دیدی. قیز ایدر. یا نه مصلحت کلدک یکت دیدی. بیرک ایدر. بای بیجان بکوک بر قزی وارمیش، انى کورمکه کلدم دیدی. قیز ایدر. اول اویله ادم دکلدرکم سکا کورنه دیدی. اما من بانی چیچکک دادسیم^۸. کل امدى سنوکله سنوکله اوه چقالم. اکر سنک اتوک منم اتومی کیجرسه، اونک اتنی دخی کچرسن. هم سنوکله اوخ اتالم منی کچرسک، انى دخی کچرسن. وهم سنکله

۱. قسیرجا = دوغماز. قیسراق = Qisirqa. اره میک = Orəmik. دؤلسوز = Dölsüz.

۲. یشگە = یانچى. ائنگە = Yengə. دیقیزا = Dıqıza. آسقیچى.

۳. ابره لى = قاباق. یاخین. فارشى.

۴. اوچو = Ovçu. شکارچى. آلچى = Alici. آوجىل = Avcı. مترگن.

۵. سلطان سیز = Sultan səmiz = کؤک. اتلی. وارباق. توتووش = Totuş. توْتوق = Totuq.

۶. یاشماقلاتماق = Yaşmaqlanmaq = اوزونو توتماق. اوزونو بورو مک.

۷. قاندان = Qandan = هاردان؟

۸. دادی = Dadı = دایه. پرستار.

كوره شلم، منى بصرسک انى دخى بصرسن دىدى. بىركَ ايدر. خوش امىدى اتلاتك. ايكسى اتلاتدلر ميدانه چقدىلر. آت دېدلر. بايركَ اتى، قىزكَ اتى كچدى. اوخ اتلدلر. بايركَ قىزكَ اوقن يردى. قىز ايدر. مره يكت منم اتومى كمسه كچدو كى يوق، اوخمى كمسه يارداغى يوق امىدى. كل سنوكله كورش طوتلم^١ دىدى. همان بىركَ اتدىن ايندى. قاروشدلر^٢. اكى پهلوان اولوب بربنه صرمشدلر^٣. بىركَ كوتورر قىزى يره اورمۇق استر. قىز كوتورر بىركى يره اورمۇق استر. بىركَ بوكلدى. ايدر. بو قىزە باصلجق^٤ اولورسم، قالن اغوز اىچىنە باشومە فاخنج يورميه، تو خنج^٥ ايدرلر دىدى. غيرته كلدى. قوزادى قىزكَ باخدەمە^٦ سن سن الدى. امجىكىنەن طوتدى. قىز قوچندى. بو كىز بىركَ قىزكَ اينجە بىلەنە كىرىدى. بىدادى^٧ ارخاسى اوزرنە يره اوردى. قىز ايدر. يكت باى بىجانكَ قزى بانو چىچكَ منم دىدى. بىركَ اوچ اوپدى. بر دشلىدى. دكۈن^٨ اولسون. خان خان قزى دىيو، بىرماغاندىن التون يوزو كى چىردى. قىزو كى پرماغنە كچوردى. اور تامىزدە بو نشان اولسون خان قزى دىدى. قىز ايدر. چون بويىلە اولدى، همان امىدى ايلرو طورمۇق كر كك بىك اوغلى دىدى. بىركَ دخى نولە خانام باش اوزرنە دىدى. بىركَ قىزى دن ايريلوب اولرنە كلدى. آغ صقاللۇ بىاسى قوشۇ كلدى. ايدر. اوغل دان دانسۇخ بو كن اغۇزدە نە كوردك. ايدر. نە كوره يم اوغلى اولن اىوهريمىش^٩، قزى اولن كوجورمىش^{١٠}. بىاسى ايدر. اوغل ياسىنى اىورمۇخى

١. گورش تو تماق = Gürüş tutmaq = گولشىمك

٢. قاروشماق = Qarvaşmaq = بىريرىلە ياخالاشماق. تو تاشماق. Tutuşmaq

٣. سارماشماق = Sarmaşmaq = بىريرىنە بورولماق. دولاشماق.

٤. باسيلاجاق = Basilacaq = اودوزان. يىشىلەن.

٥. تو خونج = Toxunc = دانلاق. قىناق. Qinaq. Tabalama. Tabqu. تابقۇ

٦. باغدا ما = Bağdama = بود. قىچ. باجاق. Bacaq.

٧. باغداما = Bağdamaq = قىفيلالامق. بىريرىنە ايليشىدیرمك.

٨. دو گون = DÜYÜN = توئى مجلسى. توئى ييغواسى.

٩. ائورمك = Evərmək = ائولنەرمك. ائولنەرمك.

١٠. كوجورمك = Köçürmek = ارە وئرمك. بخت ائينە يوللاماق.

کرک. بلی بس آغ صقللو عزیز بابا ایورمخ کرک دیدی. بیاسی ایدر. اگوزدہ کمک قرین الی ویره ین دیدی. بیرک ایدر. ببا مکا بر قیز الی ویرکم، من یرمدن طورمدين، اول طورکچ کرک. من قره قوج اتمه بنمدين، اول بنمخت کرک. من قریمه وارمدين، اول مکا باش کتورمک کرک. بونک کبی قیز الی ویر ببا مکا دیدی. بیاسی بای بوره خان ایدر. اغول سن قیز دیلمزن. کندوکه^۱ بر هامپا استرمشسن. اوغل مکر سن استدکک قیز، بای بیجان بک قزی، بانی چیچک اوله دیدی. بیرک ایدر. بلی پس اوت آغ صقللو عزیز ببا. منم دخی استدوکم اولدر دیدی. بیاسی ایدر. ای اوغل بانی چیچاکک بر دلی فرداشی واردر. ادنه دلو قرچار دیرلر. قیز دیلیانی اولدرر. بیرک ایدر. یا پس نیده لم. بای بوره بک ایدر. اوغل قالن اغوز بکلرنی اودامزه^۲ اوخیالم. نجه مصلحت کورلرسه، اکا کوره ایش ایده لم دیدی. قالن اغوز بکلرنی هب او خدلر. او دالرنه کتوردیلر. اغر قونقلق ایلدیلر. قالن اغوز بکلری ایتدیلر. بو قزی استمکه کیم واره بلور. مصلحت کوردلر که دده قورقووت وارسون دیدلر. دده قورقووت ایدر. یارنلر چونکه منی کوندررسز، بیلورسز کیم دلو قرچار قیز فرداشنی دله ینی اولدرر. باری بایندر خانک تاوله سندن، اکی شهباز یوکرک^۳ آت کتورک. بر کجی باشلو کیجر ایغری. بر توقلی باشلو طوری ایغری. ناکاه قاچمه قومه^۴ او لرسه، برسینی بنام، برسینی یدم^۵ دیدی. دده قورقدک سوزی مقبول کلدى. واردلر بایندرخانک توله سندن، اول اکی اتی کتوردیلر. دده قورقووت برین بندی، برین يتدى. یارنلر سزی حقه اصمرلدم دیدی کتدى. مکر سلطانم دلو قرچاره دخی آغ بان ایونی اغ او تاغنی، قره یرک او زرنه قوردرمش ایدی.

۱. کندینه = Kəndinə افزونه.

۲. اوْدا = Oda اوتاق. ائو.

۳. یوگورک = Yügürək یشین گنلن. توپلو. آشیری Aşırı. قیزقان Ozqan.

۴. قاچما قۇرمۇ = Qaçma qovma قۇۋالا فاچىدى.

۵. يەندىمك = Yedmek دالىندا چىڭمك.

يولداشلر ايله بوته اتوب او تورردى. ددم قورقود او ته دن برى كىلدى. باش ايندردى. بغر بصدى. اغز دلدن كوركلى سلام ويردى. دلو قارچار اغزىن كوبىكلندردى. دده قورقود كى يوزنه بقدى. ايدير. عليك السلام اى عمل آزمىش، فعلى دونمىش، قادر الله اغ الننه قرا يازمىش. اياقليلر بورايىه كىلدكى يوق. اغزلى لر بو صويمىدىن ايچدكى يوق. سكانولدى عملكمى ازدى. فعلكمى ازدى. اجلكمى كىلدى. بورالرده نيلرسن ديدى. دده قورقوت ايدير. قرشو يتان قره طاغك، اشماغه كلمشم. اقين دلى كوركلى صوويكى، كىچكمكە كلمشم. كىك اتكوكە طار قولتغكە، فصلماوغە كلمشم. تنكرىنك يبورغىلە پىغمبرك قوللە، آيدىن آرى كوندىن كوركلى، قىز قردىشك بانى چىچكى، بامسى بيركە دىلمە كە كلمشم ديدى. دده قورقوت بويله دىكچ، دلو قارچار ايدير. مرە نە ديدكەم. يتورك قرا ايغرى يراغلە كتورك ديدى. قرا ايغرى يراغلە كتوردلر. دلى قارچارى بندىردىلر. دده قورقود كوستكى^١ اوزدى. طورمدى قاچدى. دلو قرچار اردىنە دوشدى. توقلۇ باشلو طورى ايغر يورلىدى. دده قورقود كىچى باشلو كاچر ايغرە، سچىرى دىنى. دده يى قوا قوا دلى قرچار، اون يىك بى اشوردى. دده قورقود كە اردىنەن دلى قرچار ايىدى^٢. دده نك انسى انتدى^٣. تنكرى يە صقندى^٤. اسم اعظم اوقدى. دلى قرچار قىلجن الله الدى. يوقارىستاندۇن اوپىكە ايله حملە قىلى. دلى بىك دلى دى دده يى دېرە چالە. دده قورقوت ايتدى. چالرسك الوك قورىسون ديدى. حق تعالى نك امرلە، دلى قارچارك الى يوقرودە، اصلو قالدى. زира دده قورقوت ولايت اسى ايدى. دلكى قبول اولدى. دلو قارچار ايدير. مدد امان الامان. تنكرىنك بىلغىنە يوقدر گمان. سى منم الومى صاغلىدى گور، تنكرىنك بويروغىلە، پىغمبرك قوللە، قىز قرنداشى بيركە ويرە بن ديدى. اوچ كرە اغزىنەن

---

١. كۆستك Köstek = آتىن آياغينا باغلاتان اىپ. بىخۇو BIXOV. توشاق. قاندالا.

٢. ائرمك Ermek = يېتىرمك.

٣. آيتىماق Anitmaq = يادا سالماق. خاطيرلاماق. يادلاماق.

٤. سىغىنماق Sığınmaq = پناه گىيرمك. قىسىلماق. بارىنماق.

اقرار ایلدى. کناهنه تویه ایلدى. دده قورقووت دعا ایلدى. دلى نك الى حق امریله، صپا صاغ^۱ اولدى. دوندی ایدر. دده قیز قرنداشمهک یولنه بن نه استرسم، ویررمیسن. دده ایدر. ویره لم نه استرسن. دلو قارچار ایدر. بیک بوغرا کتورک کم مایه کورممش اولا. بیک دخى ایغر کتورک کم هج قصراغه^۲ اشمامش اوله. بیک دخى قیون کورممش قوج کتورک. بیکده قویرقسز قولقسز کوپک کاتورک. بیک دخى دوه کتورک مکا دیدی. اکر بو دیدکم نسنه لری کتورسکز، خوش ویردم اما کتوررمیجک اولورسک، بو قاتله^۳ اولدرمدم. اول وقتین اولدرردن دیدی. دده دوندی، بای بوره اولرنه کلدی. بای بوره بک ایدر. دده اوغلانمسن قیزمی سن. دده اوغلانم ددى. یا پس نجه قورتلدک دلى قرچارک الندن دیدی. دده ایدر. اللهک عنایتی، ارنلرک همتی اولدى، قیزی الدم ددى. بیرکه و اناسنه و قیز قرداشلننه موشتتجی کلدی سوندلر. شاد اولدیلر. بای بوره بک ایدر. دلو نه قدر مال استدی. دده ایدر. یارمسون یارچمسون، دلو قارچار ایله مال استدی که هج بتمسون دیدی. بای بوره بک ایدر. هله نه دلدى. دده ایدر. بیک ایغر دلیوبدرکم قصراغه اشمامش اولا. بیک دخى بغرا دیلدى کم مایه کورممش اولا. بیکده قوج دلیوبدر قیونه کوممش اولا. بیکده قویرقسز قولقسز کوپک دلدى. بیک دخى خراجه قراجه بوره^۴ لر دیدی. بو نسنه لری کتورجک اولرسکز، قیز قرنداشمى ویررم. کاتوررمیجک اولرسک، کوزمه کورنمیه سن. یوخسە سنی اولدرم دیدی. بای بوره بک ایدر. دده من اوچنى بولورسە، ایکسنسى سن بولورمیسین دیدی. دده قورقوود بلى خانم بولسیم دیدی. بای بوره بک ایتدی. امدى دده کوپکله بوره بى سن بول دیدی. دخى کندوسى توله اتلرینه واردی. بک ایغر سچدی. دوه لرنه واردی. بیک

۱. ساپ ساغ Sap = بوتون ساغ. لاب ساغ.

۲. قیسراق Qisraq = مادیان. دیشی آت.

۳. قات Qat = دفعه. یوڭ. کز.

۴. بیره Birse = گەڭ. بیر تور قاشیندیران بئۈچك.

بوغرا نر سچدى. قيونلرنە واردى. بىك قوج سچدى. دده قورقود دخى بىك قويرقىز قولقىز كوبىكلە، بىك دخى بوره بولدى. الوب بونلى دلو قرچارە كتدى. ايشتدى قوشۇ كلدى كوره يم. ديدكمى كتوردلرمى دىدى. اىغرلىرى كورييچك بىكىنى. دوه لرى كوردكىنە بىكىنى. قوچلىرى بىكىنى. كوبىكلەر كورييچك، قص قص كلدى. ايدر. دده يا قانى^١ منم بوره لرم. دده قورقود هاي اوغل قرچار. ادمە اوش بو كلك كېيى بوكلودر. اول بر يياوز جانور در. هب بر يرده دىيرىدرم. كل كىدە لم سموزىن ال، اروغۇن قو دىدى. الدى دلى قرچارى، بىر بىرە لى يره كتوردى. دلى قرچارى يالنجق^٢ ايلدى، آغىلە قويىدى. بىرە لر دلى قارچارە اوشدلر. كوردى بجرى بلمز. ايدر. مدد دده كرم ايلە. الله عشقئەنە قپوئى آج چقاين دىدى. دده قورقود اوغل قرچار نە قارغۇشە^٣ ايدرىسن. كتور بو اصمىلدوغڭى نسنه در. نولدك بولە بو كلدك سموزىن ال، اروغۇن قو دىدى. دلو قارچار ايدر. هاي دده سلطان تىكىرى بونك سموزىن ده السون، اروغۇنده السون. همان بنى قاپودن طشارى^٤ ايلە مدد دىدى. دده قپوئى اچدى. دلو قرچار چقدى. دده كوردىكىم دلونك جانە كچىمش. باشى قپوسى اولمش. كودە سى ييرە دن كورنمز. يوزى كوزى بلورمز. دده نك ايااغنە دشدى. الله عشقئەنە بنى قورتر دىدى. دده قورقوت وار اوغل كندوكى صويمه اور دىدى. دلو قرچار سكىردرك^٥، واردى صويمه دوشدى. بوره در صويمه اقدى كتدى. كلدى كىاسى^٦ كىاسى^٧ سن كتدى. اغىدوكن يراغان كوردى. اغۇز زماننە بىكىت كە اولنسە، اوخ اتاردى. اوخى يرده دوشىسە، اندە كردىك^٨ دكردى. بايرك خان دخى

---

١. قانى = Qanı ؟ هانى ؟ هاردادير؟

٢. يالىنجاق = Yalıncaq = لوت. پالتارسىز. چىلىپاچ. يالاز.

٣. قارقاشا =Qarqaşa = هاي كوى. چىغىر باغىر. قىشقىرىق. باتاقارا. آشاوا.

٤. دىشارى =Dışarı = اشىيك. باير.

٥. سگىرمىك = Səyirmək = تىتە مك. آتىلماق.

٦. گىئىھ سى = Geyəsi = پالتار.

٧. گىردىك = Gərdək = توْيى اوْتاغى. حجلە.

او خن اتدی. دینه کرد کن دکدی. ادقلوسنندن^۱ ارکنلک^۲ بر قرمزی قفتان کلدی. بایر ک کتدى. یولداشلنە بو ایش خوش کلمدی. سخت اولدیلر. بیر ک ایدر. نیه سخت اولدکز دیدی. ایتدیلر. نجه سخت ایلوم. سن قزیل قفتان کیرسن، بز اغ قفتان کیارز دیدلر. بیر ک ایدر. بو قدر نسته دن او ترو نیه سخت اولورسز. بکون بن کیدم، یارین نایم کیسون. قرق کونه دکن، صره واردی^۳ کایکوز. اندن صوکره بر درویشه ویره لم دیدی. قرق ایکید ایلن ییوب ایچوب، او توررلردى. یارمسون یارچمسون، کافر ک جاسوسى بونلرى جاسوسلدی. وارب، بایبورد حصارى بکنه خبر ویردى. ایدر. نه او توررسن سلطانم. باي بیجان بک اول سکا ویره جکى قزى بیر که ویردى. بو کیجه کرد که کیرور دیدی. یارمسون یارچمسون، اول ملعون دیدی. یوز کافرله يلغادى. بیر ک اب الاجه کرد کى ایچنده ییوب ایچوب بى خبر او تورردى. دون ایخوسنده کافر او تاغه قیولدی. نایبی قیلجن صیردى. الله الدى. منم باشم بیر کک باشنه قربان اولسون دیدی. نایب پاره لندى شهید اولدی. درین اولسە یاتردر، قلابه لق^۴ قورخودر. آت ایشر، ار او کنور. بیان^۵ اریک امودى اولمز. او تز طقوز یکیدلن، بایر ک طتساق کتدى. طاک^۶ او تدى. کون طوغدى. بایر کک اتاسى اناسى بقدى کوردیکم کرد ک کورنمز اولمش. آه اتدیلر. عقللىرى باشلنندن کتدى. کوردلر کم او چارده قوزغون قالمش. تازى طولشمش. یوزنده قالمش. کرد ک پارلنمش. نایب شهید اولمش. بیر کک باباسى قبا صارق^۷ کوترب، یره چالدى.

۱. آدقلى = Adaqlı = نشانلى. نامزد.

۲. ارکنلیک = Ḫırkənlik = کوره کنلیک.

۳. سیرا واردی = Sıra vardi = نوبتلە. گز کمه گز ک Gəzəkmə. گز کمه گز ک gəzək. اولام اولام.

۴. قلابالىق = Qalabalıq = چۈنخلۇق.

۵. یايان = Yayan = پیادە. آت سیز.

۶. دان = Dan = سحر. گون چىخان چاغ. آغلۇ قارالى.

۷. قبا ساريق = Qaba sarıq = بئیوک چالما.

طوتدى يقاسن يرتدى. اوغل اوغل ديوين بوكردى. زارلۇق قىلدى. اغ بورجىكلۇ اناسى، بولدر بولدر اغلدى. كوزنک ياشن دوكتى. اجي طرناق آغ يوزنه الدى چالدى. آل يكاغۇن طرتدى. فرغۇ كېي قره صاچنى يولدى. اغلاينىي صقلابىنى اونه كىلدى. باي بوره بىكۈك دىنلىكى، التون بان اونه كىرىدى. قىزى كىلى قاصل قاصل كلمز اولدى. قىزل قنا اغ الله ياقمىز اولدى. يىدى قىز قىداشى آغ چىرىدىلر، قره طونلار كىدلر. واي بكم قرطاش، مزادنە مقصودنە ايرمەن يالكۆز قىداش، دىوب اغلىشىلر بوكرشىدىلر. بىر كە ياقلسەنە خبر اولدى. بانى چىچك قره لر كىدى. اغ قفتانى چىرىدى. كۆز الماسى كېي ال يكاغى، طوتدى يرتدى. واي آل دوداغم اياسى. واي اولم باشم امودى. واي شاه يكىدم. واي شەباز يكىدم. طوينجه يوزنە باقامادغم خاتىم يىكت. قندە^١ كىتكە بىي يالكۆز قويىپ جانم يىكت. كۆز اچوبن كوردكم. كۆك كە سودكم. بر يصادقە باش قودغم. يولنەدھ اولدكم قربان اولدغم. واي قزان بىكە ايناغى^٢، واي قالىن اغوززك امرنجى^٣ بىر كە دىوب، زارى زارى اغلدى. بونى ايشدوب قيان سلچك اوغلى دلو دندار، آغ چىرىدى قره كىدى. بىر كە يار و يولداشلىرى اغى چىرىدى، قرالر كىدلر. قالن اغوز بىكلىرى، بىر كە ايچون عظيم ياس طوتىدلر. اوامود اووزدلر. بونك اوزرنە اون التى ييل كىچدى. بىر كە اولوسىن دريسن بىلمادىلر. بر كون قىزك قىداشى دلى قرچار، بايندرخانك ديواننە كىلدى. ديزن چوكدى. ايدر. دولتلۇ خانك عمرى اوزون اولسون. بىر كە درى اولسە، اون التى يىلدۇ برو كلوردى. بر يىكت اولسە، دريسى خبرىن كتورسە، چىرخاب التون اقچە ويرردم. الوسى خبرىن كتوره نە، قىز قىداشىم دىدى. بويله دىكىح، يارمسون يارچىمسون، يلاتنجى اوغلى يرتىجق ايدر. سلطانىم بن واره يىن اولسى دريسى خبرىن كتوره يىن دىدى. مكىر بىر كە

---

١. قاندا=Qanda =هاردا.

٢. ايناق=Inaq =اينانلىميش. گۇوه نىلن.

٣. ايمرننجى=Imrənci =سۋوگىلى. اىستە نىلن.

بوکه بر کوملک^۱ بغشلمش ایدی، کیمز ایدی صاقلدی. واردی کوکلکی قانه قونه یاتوردی. بایندرخانک اوکنه کتورب برقدی. بایندرخان ایدر. مره بو نه کوملکدر. بیرکی قره دروندہ ده اولدرمشلر. اوشده نشانی سلطانم دیدی. کوملکی کوریجک، بکلر اوکور اوکر اغلشدلر. زارلقلر کردلر. بایندرخان ایدر. مره نه اغلسز. بز بونی تانیمرز. ادقلوسته اپرک کورسون. اول یخشی بلور. زیرا اول دیکوبدر، ینه اول تانز دیدی. واردیلر کوملکی بانی چیچکه ایلتدلر^۲. کوردی تاندی. اولدر دیدی. طرتدى یاقه سن یرتدی. اجی طنق اغ یوزنه الدی چالدی. کوز الماسی کبی ال یکاغن یرتدی. واى کوز اچوب کوردکم، کوکل ویرب سودکم. واى ال دوداغم ایاسی. واى النوم باشم امودی. خان بیرک دیو اغلدی. بیاسنه اناسنه خبر اولدی. اپ الاجه اوردسته شیون کردنی. اغ چقردلر، قره کیدلر. قالن اغوز بکلری بیرکدن اوامود اوژدلر. یلانجی یالتجوق کیچی دکونی ایلدی. اول دکوننه وعده قودی. بیرکک باباسی باى بوره بک دخی بازر کانلری قفردی^۳. یانه کتوردی. ایدر. بازر کانلر یراق کوردلر. کیجه بیرکک اولسی خبرین کتوربدکز او لمی دیر. بازر کانلر یراق کوردلر. مکر اول کون کاففلرک اغ کونلریدی. هر بری یمکده ایچمکده ایدی. بیرکی دخی کتورب قپوز چالدرلر دی. بیرک یوجه چار طقدن بقدی بازر کانلری کوردی. بونلری کرد کنده خبرلشیدی. کوره لم خانم نه خبرلشیدی. ایدر. الاک الچق هوا یردن کلن ارغیش^۴. بک بابامک قادین انامک سوغاتی ارغیش. ایاغی اوزن شهباز اته بین ارغیش. اونم او کله سوزم دکله ارغیش. قالن اغوز ایچنده اولاش اوغلی صالحور قزانی صورر او لسم، صاغمی ارغیش. قیان سلجنک اوغلی دلو

۱. کؤینک =Köynök = گئوده نین اوست بؤلومونه گئیلەن گئیم. پیراهن.

۲. ایلتمک =İletmek. چاتدیرماق.

۳. قاغیرماق =Qağırmaq = چاغیرماق.

۴. آرغیش =Arğış = کروان. اؤیکونم. تور کوم. تیر کیش.

طوندار صورر اولسم، صاغمش ارغیش. اغ صقللو بیامی اغ بورچکلو انامی صورر اولسم، صاغمی ارغیش. کوز اچوبن کوردکم، کوکله سودکم بای بیجان قزی بانی چیچک، اودمی ارغیش. یوخسه کورده می ارغیش. دیکل مکا قره باشم قربان اولسون ارغیش سکا دیدی. بازر کانلر ایدر. صاغ میسن اسمنسن جانم بامسی. قیام سلچک اوغلی دلی طونداری صوررسک، صاغ در بامسی. قره کونه اوغلی بوداغی صورر اولسک، صاغ در بامسی. اول بکلر اغ چقردی، قره کیدی سنکچون بامسی. اغ صقللو اتانی اغ برچکلو اناکی صورر اولسک، صاغ در بامسی. اغ چقرب، قره کیدلر سنکچون بامسی. یدی فیز قرداشک، یدی يول ایرندنه، اغله کوردم بامسی. کوز الماسی کبی ال یکاقلرین، یتر کوردم بامسی. واردی کلمز قرداش دیو، زاریلق ایدر کوردم بامسی. کوز اچوبن کوردکک، کوکل ویرب سودکک، بای بیجان قزی بانی چیچک، کیچی دکونن ایلدی. اولو دکوننه وعده قودی. یلانجی اوغلی یاتجوغه وارر کوردم. خان بیر ک پاره صاروک باپور حصارندن اوچه کورکل. آت الاجه کردکوه کله کورکل. کلمز اولسک بای بیجان قزی بانی چیچکی الدردک بللۇ بلکل دیدی. بايرک فالقدی اغليو اغليو، قرق یکيدک ياننه کلدی. قبا صارق کوتردی، یره چالدى. ایدر. هى منم قرق يولداشم، بیلورمسز نلر اولدی. یلانجى اوغلی یالنجوق، منم اولم خبرین ایلتمش. دنلوکی التون بان اونه بابامک شيون کرمش. قازه بکزز قزی کلنی، اغ چقرمش قره کيمش. کوز اچوبن کوردکم، کوکل ویروب سودکم بانی چیچک، یالنجى اوغلی یاتجوغه وارر اولمش. بویله دیکچ، قرق یکيدک، قبا صادقلرن کوتردلر، یره چالدلر. بوکرو بوکرو اغلشدلر. زاریلتى قلديلر. مکر کافر بکنك بربکر قزی واردی. هر کون بیره کی کورمکه کلوردى. اول کون کرو کورمکه کلدی. باقدی کوردى بیر ک سخت اولمش. قیز ایدر. نیچون ساخت سن خانم يكت. کلدکمجه سنی شن کوررمد. کولردک اویناردک. شمدی نولدک دیدی. بیر ک ایدر. نجه سخت اولمیایم. اون التی

یلدر کم باباکک طتساقیم. اتایه انایه قاومه قرداشه حسرتم. و هم بر قره کوزلو یاوقلم واردی. یلاتجی اوغلی یالتجوچ دیرلر بر کشی واردی. وارمش یلان سویلمش. بنی اولدی دیمش. اکا وارر اولمش دیدی. بویله دیکچ، قیز بیر کی عاشقلشدی. ایدر. اکر سنی حصاردن اشاغه اورغانله صالحدر جق اولرسم، بیاکه اناکه صاغلقله وارجق اولرسک، بنی بوندە کلوب حلالله الورمیسن دیدی. بیر ک اند ایچدی. قیلجمه طوغناین، اوخمه سانجلین، یر کبی کرتلاین^۱، طوپرق کبی صاورلاین، صاغلغله وارجق اولرسم، اغوزه کلوب سنی حلالله المازسیم دیدی. فیز دخی اورغان کتورب، بیر کی حصاردن اشاغه صالحدردی. بیر ک اشاغه بقدی. کندوزین یر یوزنده کوردی. الله شکر ایلدی. یوله دشدى. کیده رک کافر ک ایلقیسنه کلدی. بر ات بولرسم طوتایم بنایم دیدی. باقدی کوردی کندونک دکیز قلونی، بوز ایغر بوندە اوتنوب طورر. بوز ایغر دخی بایر کی کورب تانیدی. اکی ایاغنک اوزرنه طوردی کشندی. بیر ک دخی بونی اوکمش. کوره لم خانم نجه اوکمش. ایدر. اچوق اچوق میدانه بکزرسنک النجوعگک. اکی شب چراگه بکزرسنک کوزجکزک. ابریشمہ بکزرسنک یلیجکک. اکی قوشہ قرطاسه بکزرسنک قولاجفک. اری مرادنہ یتوررسنک ارخاجفک. ات دیزم سکا قرطاش دیرم قرطاشمندین یکت. باشه ایش کلدی یولداش دیرم، یولداشمندین یک دیدی. ات باشنی یوقرو طوتی. بر قلاغان قالدردی. بیر که قرشو کلدی. بیر ک ات کوکسک قوجقلدی. اکی کوزین اوپدی. صچرادی بندی. حصارن قپوسنه کلدی. اوتوز طقوز یولداشن اصمرلدی. کوره لم خانم نجه اصمرلدی. بیر ک ایدر. مره صاسی دینلو کافر. منم اغزومه سوکبدرسن دویامدم. قره طکوز اتندن یخنی یدردک دویامدم. تنکری مکا یول ویردی کیدر اولدم. مره کافر اوتوز طقوز یکیدم اماتنی، مره کافر برین اکسک، برنه اون اولدره یم. اونن اکسک بولرسم، برنه یوزین اولدره یم. مره

کافر او تز طقوز يكيدم اماتنى، مره کافر دидى. دخى الدى يوريyo ويردى. قرق نفر کافرلر اتلاندلر، اردنە دوشدلر. قوا کتديلر، يتمادلر، دوندلر. بيرك اغوزه كلدى. باقدى كوردى بر او زان كيدر. ايذر. مره او زان نره يه كيدرسن. او زان ايذر. بک يكت دکونه كيدرم. بيرك ايذر. دکون کيموک. يلانجي او غلى يالتجوغىك ديدى. مره کيمك نه سن الور ديدى. او زان ايذر. خان بيره كك ادخلوسن الور ديدى. بيرك ايذر. مره او زان قپوزك مكا ويركل، اتومى سكا ويره يم. صقله کم بهاسن كتورم، الام ديدى. او زان ايذر. او زام كدلەمدىن اونم بو غلەمدىن، بر اتدر الومە كردى. ايليتىم صقلەيم ديدى. او زان قپوزى بيره كه ويردى. بيرك قپوزى الدى باباسنك او ردوسته يقين كلدى. بقدى كوردى بر قاج چوبانلر يولك قىي^١ سن المشرل اغللر. بنم طورمېب طاش يغرلر. بيرك ايذر. مره چوبانلر بر كشى يولنە طاش بولسە ييانه اتر. سز بو يولده بو طاشى نچون يغرسن. چوبانلر ايذر. مره سن سنى بلورسن. بزم حالمىزدىن خبر ك يق ديدلر. مره نه حاڭكۈز واردى. چوبانلر ايذر. بكومكىزك براوغلو واردى. او نىڭ يىلدەر كم الوسى دىرسى خېرىن كمسە بلمىز. يالنجى او غلى يالتجوغى دىرلر، او لىسى خېرىن كتوردى. ادخلوسن اكا ويرر اولدلر. كلور بوندىن كچىر. او رەسم انى اكا وارمسۇن، تكە تو شىنە وارسۇن، دىدلر. بيرك ايذر. مره يوز كوز اغ اولسۇن. اغا كۈزك اتمكى، سزە حلال او لىسۇن ديدى. اندىن باباسنك او ردوسته كلدى. مكى اولرى او كندە بر بىوک اغاچ واردى. دىيىنە بر يخشى بكار^٢ واردى. بيرك بقدى كوردى کم كىچى قىز قىنداشى بكاردىن صو الماغە كلور. قىداش بيرك ديو اغلى بوزلر. طويك دكۈنك قە او لىدى ديو اغلر. بيركە قتى فراق كلدى، قىلانمىدى. بولدر بولدر كوزنەك ياشى روان او لىدى. چاغروپنى بورادە صوپىلر. كوره لم خانىم نه صوپىلر نه صوپىلر. بيرك ايذر. مره قىز نه اغلى سىن بوزلرسن اغا

---

١. قىيى Qiyi = قيراق.

٢. بونار Bunar = بولاق. چىشمە. پىتار.

دیو. یاندی بغرم کویندی ایچم. مکر سنک اغاک یوق اولبدر. یوره کوکه قینر یاغلر قویلبدر. قره بغرک صرصلوبدر. اغا دیو نه اغلوسین نه بوزلرسن. یندی بغرم کویندی ایچم. قوشو یتان قره طاغی صورر اولسم، ییلاق کموک. سوق صولرینی صورر اولسم، ایچت کموک. تاوله تاوله شهباز اتلری صورر اولسم، بنت کموک. قطار قatar دوه لرنی صورر اولسم، یوکلت کموک. اغايلده اغجه قيون صورر اولسم، شولن کموک. قره لو کوکلو اوتاباغی صورر اولسم، کولکه کموک. اغز دلدن قز کشی خبر مکا قره باشم قربان اولسون بوکن سکا دیدی. قیز ایدر. جلله اوزان ایتمه اوزان. قره لو جه من قیز ک نسنه کرک اوزان. قوشو طاغی یتان صورر اولسک، ا GAM بیر کک ییلاسیدی^۱. ا GAM بیر ک کیده لی ییلام یوق. صوق صوق صولری صورر اولسک، ا GAM بیر کک ایچدیدی. ا GAM بیر ک کیده لی ایچرم یوق. تاوله تاوله شهباز اتلرنی صورر اولسک، ا GAM بیره کک بندیدی. ا GAM بیر ک کیده لی بینرم یوق. قطار قطار دوه لری صورر اولسک، ا GAM بیر کک یوكلديدي. ا GAM بیر ک کیده لی یوكلدم یوق. اغايلده اغجه قيونی صورر اولسک، ا GAM بیر کک شولیدی. ا GAM بیر ک کیده لی شولنم^۲ یوق. قره لو کوکلو اوتاباغی صورر اولسک، ا GAM بیر ک در. ا GAM بیر ک کیده لی کوجورم یوق. ینه قیز ایدر. مره اوزان قوشو یتان قره طاغدن اشوب کلدکده کيجدکده، بیر ک ادلو بر یکیده بولشمد کمی^۳. طشقون طشقون صولری اشوب کلدکده کيجدکده، بیر ک ادلو بر یکیده بولشمد کمی. آغرا دلوا شهرلدن کلدکده، بیر ک ادلو بر یکیده بولشمد کمی. مره اوزان کوردوکسه دیکل مکا. قره باشم قربان اولسون اوزان سکا دیدی. قیز کنه ایدر. قوشو یاتن قره طاغم یقلوبدر. اوزان سنک خبر ک یوق. کولکه لیجه قبا اجاجم کسلوبدر، اوزان

۱. یایلا = Yayla = کۆچریلرین یايدا گشتىكلىرى يېر.

۲. شولن Sölən = قوناقلىق. دىنى تۈرن.

۳. بولوشماق Buluşmaq = ساتاشماق. راست گلمک.

سنک خبر ک يوق. دنيه لکده بـر قـرداشـم النـوبـدر، اوـزان سـنـك خـبـرـك يـوقـ. جـامـلـه اوـزانـ اـيـتمـه اوـزانـ. قـرهـ لـوـجهـ منـ قـيـزـكـ نـسـنـهـ كـرـكـ اوـزانـ. ايـليـكـ دـكـونـ وـارـ دـكـونـهـ وـارـوـبـ اوـتـكـلـ دـيـدىـ. بيـرـكـ بـونـدـنـ كـچـدىـ. اوـلوـ قـيـزـ قـرـنـداـشـلـرـيـ يـانـهـ كـلـدىـ. بـقـدـىـ كـوـرـدـىـ قـيـزـ قـرـدـاـشـلـرـيـ قـرهـ لـوـ كـوـكـلـوـ اوـتـورـرـلـرـ. چـاغـرـبـ بيـرـكـ صـوـيلـرـ. كـورـهـ لـمـ خـانـمـ نـهـ صـوـيلـرـ. ايـدرـ. الاـنـ صـبـاحـ يـرـنـدـنـ طـورـانـ قـيـزـلـرـ. اـغـ اوـتـاغـيـ قـيـوـبـنـ قـرهـ اوـتـاغـهـ كـيـرـنـ قـيـزـلـرـ. اـغـ چـقـربـ قـرهـ كـيـنـ قـيـزـلـرـ. بـغـرـ كـبـىـ اوـكـنـدـهـ^٣ يـوـغـرـتـدـنـ نـهـ وـارـ. قـرهـ صـفـاجـ^٤ التـنـدـهـ كـوـمـجـ دـنـ نـهـ وـارـ. كـنـدـرـ كـدـهـ^٥ اـتـمـكـدـنـ نـهـ وـارـ. اوـجـ كـوـنـدـرـ يـوـلـدـنـ كـلـدـمـ طـيـورـكـ منـيـ. اوـجـ كـوـنـهـ وـارـمـسـونـ، اللهـ سـونـدـرـسـونـ سـزـىـ دـيـدىـ. قـيـزـلـرـ وـارـدـيـلـرـ. يـمـكـ كـتـورـدـيـلـرـ. بيـرـكـ كـقـرنـنـ طـيـورـدـلـرـ. باـيـرـكـ ايـدرـ. اـغاـكـزـكـ باـشـيـ وـ كـوـزـيـ صـدـقـهـ سـىـ، كـهـنـهـ قـفـتـانـكـوـزـ وـارـايـسـهـ كـيـهـ يـينـ دـكـونـهـ وـارـهـ يـينـ. دـكـونـدـهـ الـوـمـهـ قـفـتـانـ وـيـرـوـرـ، كـروـ قـفـتـانـكـوـزـ وـيـرـهـ يـمـ دـيـدىـ. وـارـدـلـرـ بيـرـكـ كـقـفـتـانـيـ وـارـمـشـ، بـوـكـ وـيـرـدـيـلـرـ. الدـىـ كـيـدىـ. بـوـيـيـ بـوـيـنـهـ، بـيلـىـ بـيلـهـ، قـولـهـ، يـاقـشـدـىـ^٦. اوـلوـ قـيـزـ قـرـدـاشـيـ بـوـنـيـ بـيـرـكـهـ بـكـزـتـدـىـ. قـرهـ قـيمـهـ كـوـزـلـرـ قـانـ يـاشـ طـولـدـىـ. صـوـيلـمـشـ. كـورـهـ لـمـ خـانـمـ نـهـ صـوـيلـمـشـ. قـرهـ قـيمـهـ كـوـزـلـرـكـ چـونـكـلـمـسـيـدـىـ^٧، اـغاـمـ بـيـرـكـ دـيـدـمـ اوـزانـ سـكاـ. يـوـزـكـيـ قـرهـ صـاجـ اوـرـتـمـسـيـدـىـ، اـغاـمـ بـيـرـكـ دـيـدـمـ اوـزانـ سـكاـ. قـونـتـ^٨ قـونـتـ بلـكـلـرـكـ صـولـمـسـيـدـىـ، اـغاـمـ بـيـرـكـ دـيـدـمـ اوـزانـ سـكاـ. اـپـولـ^٩ اـپـولـ يـورـيـشـكـ دـنـ، اـصـلـانـ كـبـىـ طـورـيـشـكـ دـنـ،

١. ايـليـكـ Ilik = قـسـمـتـ. تـاـپـيشـ. قـابـاقـ.

٢. كـنـدـيرـيـكـ Kendirik = سـفـرـهـ. دـسـتـخـانـ. سـاـچـاـقـ Saçaq. تـپـىـ.

٣. اوـگـنـ Öyen = تـولـوقـ. دـاـغـارـ. سـرـنـيـجـ.

٤. سـاجـ Sac = اوـسـتوـنـدـهـ چـؤـرـكـ بـيـشـيرـيلـنـ يـاستـىـ دـمـيرـ.

٥. باـغـيـرـ كـيـمـيـ Bağır kimi = جـيـگـرـ رـنـگـيـنـدـهـ.

٦. يـاـخـيـشـماـقـ Yaxışmaq = يـارـاشـماـقـ. يـئـرـبـهـ دـوـشـمـكـ. دـوزـ گـلـمـكـ.

٧. چـونـكـلـمـكـ Çöngelmek = گـوـجـلوـ. بـرـكـينـ. يـيـتهـ لـىـ. قـورـمـانـ. جـانـيلـجاـ .Canılca.

٨. قـونـتـ Qunt = گـوـجـلوـ. بـرـكـينـ. يـيـتهـ لـىـ. قـورـمـانـ. جـانـيلـجاـ .

٩. آـپـيلـ April = اـيـتـىـ.

قاکرلوبن^۱ باششکدن، ا GAM بیر که بکزدورم، اوزان سنی. سوندرد که بیندرمه^۲ اوزان منی دیدی. قیز بر دخی صویلمش. ایدر. بر زمان ایتمه اوزان. ا GAM بیر ک کیده لی، بن اوزان کلدوکی یق. اکنموزدن قفتانوز الدوغی یق. باشمزدن کیجه لکومز الدوغی یوق. بینوزی بورمه قوچلمز الدوغی یوق دیدی. بیر ک ایدر. کورد کمی قیزلر بر قفتانله منی تانیدلر. قالن اغوز بکلری دخی تانزلر دیدی. کوره یم اغوزده منم دوستم دوشمنم کیمدر دیدی. قفتانی صیردی کوتردی. قیزلر ک اوستنده اتی ویردی. نه سن نه بیر ک قالسون. بر اسکی قفتان ویردکوز. بنم باشم بینم الدکوز دیوب واردی. بر اسکی دوه چوالی بولدی. دلدي بویننه کچوردی. کندوبی دلولکه برقدی. سوردی دکونه کلدی. کوردی دکونده کویکو اوخ اتار. قره کونه اوغلی بوداق، قزان بک اوغلی اوروز، بکلر باشی یکنک، غفلت قوجه اوغلی شر شمس الدین، قیز ک قرداشی دلی قارچاره بله اوخ اتلردى. قچنکم بوداغ اتسه، بیر ک الوک وار اولسون دیدی. اوروز اتسه، الوک وار اولسون دیردی. یکنک اتسه، الوک وار اولسون دیردی. شر شمس الدین اتسه، الوک وار اولسون دیردی. کویکولره قربان اول دیردی. چوریسون، هی طکوز اوغلی طکوز دیردی. کویکولره قربان اول دیردی. یلانجی اوغلی یالتجوغک اجفی طوتدى. ایدر. مره قوات اوغلی دلی قوات. سکا دوشرمی مکا بونک کبی سوز سویلمک. کل مره قوات، منم یایمی چک، یوخسە شمدی بوینک اوردرم دیدی. بویله دیچک، بیر ک یایی الدی چکدی. بقضه سندن یای اکی پاره اولدی. کوترى اوکنه برقدی. داز^۳ یرده تورغای اتمعه اتمعه یخشى دیدی. یالنجی اوغلی یالتحق یای او فندوغنه^۴ قتی قاقدی.^۵ ایدر. مره

۱. قانیرماق = قاییتماق. دالیبا قاییتماق.

۲. یئریندیرمک = محروم ائتمک. آچراتماق.

۳. داز = Daz قورو.

۴. اوغانماق = اوْغولماق. سینماق.

۵. قاقماماق = قیزماق. آبایلانماق. قاراماق.

مره بيركك يايى واردر كتورك ديدى. واردىلىر كتوردىلىر. بيرك يايى كوردكىنده، يولداشلىرىن اكدى اغلىدى. ايىدر. طول طولاره^١ كردىكم. طولار ارى^٢ دوخرلىي^٣ قودغم. يغى يوردى الومدە قىل كشلم. ايغى مالى^٤ ايغى ويروب الدوغم، توزلو قتى يايىم. بوجە ويروب الدوغم، بوجە كريشىم. بىكلو يerde قودم كىلدىم. او توز طقوز يولداشم اكى ارغىشىم ديدى. اندىن بيرك ايدىر. بىكلر سزوڭ عشقكىزه چكە يىم يايى اتايىم او خى دىدى. مكىر كويكى نك يوزكە نشان اتىلدى. بيرك او قله يوزوڭى اوردى پاره لدى. اغۇز بىكلرى بونى كورىجىك، ال الله چالدىلىر كولشىدلر. قزان بىك باقوب تماشا ايدىرىدى. ادم كوندردى بيركى قىرغىدى. دلو او زان كىلدى باش ايندردى. بغر بصدى. سلام ويردى. بيرك ايدىر. الار صباح صىپايرىدە دىكىلندە اغبان اولى، اطلاسلە ياپاندە كوكى سىيانلو، تاولە تاولە چكىلندە شەباز اتلۇ، چاغروپن داد ويرنە يول چاوشلۇ، ييقندوغىنە^٥ ياغ دوكلن بول نعمتلى، قالمش يىكت ارجاسى، ترکستانك دركى^٦، امت صوينىك اصلانى، كويكوسى، تولۇ قوشك ياورىسى، خان اوروزوڭ باباسى، خانم قزان. اونم قره چوخك قىلانى، قوكراتك اياسى، خان اوروزوڭ باباسى، خانم قزان. او كله سوزم دكله. الان صباح طورمىش سن. اغ اورمانە كرمىش سن. اغ قواڭك بوداغىدىن يرغىيوبىن^٧ كچىمىش سن. جان باجوغۇن اكمىش سن. او قىخرىن^٨ قورمىش سن. ادىن كردك قومىش سن. صاغ ده او توران صاغ بىكلر. صول قولىدە او توران صول بىكلر. ايشكىدە كى ايتاقلەر. دېنە او توران خاص بىكلر. قوتلو اولسۇن

١. دوْلَر = Dolar = ساواش.

٢. توْخارلى Toxarlı = بير ائلين آدى.

٣. دوْلَر ارى Dolar əri = ساواشچى. ياراقلى.

٤. آغىزى مالى Aygır malı = آغىزى جىشلى.

٥. ياخانىماق Yayxanmaq = اوزمىك. باتماق. چىممىك.

٦. دىرك Dirék = داياق.

٧. يېرغاڭماق Yırğamaq = تىترە مكك. تېرىنىك.

٨. جىغىر Cığır = سىنير. قازىق.

دولتكوز دیدی. بويله دیكچ، قزان بک ايدر. مره دلو اوزان. مندن نه دلرسن. چترلى او تاقمى دلرسن. قول قراوشمى دلرسن. التون اقچە يى دلرسن ويره لم دیدى. بيرك ايدر. سلطانم منى قوسك ده شولن يمكىك ياننه وارسم، قرنم اج دور طيرسک دیدى. قزان ايدر. دلو اوزان دولتى دېدى. بکلر بوكنكى بکلکم بونك اولسون. قون نريه كدرسه كتسون. نيلرسن ايلسون دیدى. بيرك شولن يمكىك او زرنه كلدى. قرنن طيوردقدن صكره قزانلىرى دېدى. دو كدى چوردى. يخنى نك كمنى صاغنه كيمى صولنه اتار. صاغ دن كىدە نى صاغ الور. صولدن كىدە نى صول الور. حقلويه حقى دكە. حقسوزه يوزى قرالغى دكە. قزان بکه خبر اولدى. سلطانم دلو اوزان هب يمكى دو كدى ديدلر. شمدى قيزلر ياننه وارمق استر. قزان ايدر. مره قو كە قيزلر ياننه ده وارسون دیدى. بيرك قالقى. قيزلر ياننه واردى. صرناجى لرى قودى. نقاره جى لرى قودى. كمنى دكدى. كمينك باشن ياردى. قيزلر او تورن او تاغه كلدى. ايشكىن الدى^۱ او توردى. بونى كوردى قزان بکك خاتونى بويى او زون بورلە فاقدى. ايدر. مره قوات او غلى دلو قوات. سكا دوشمى بى تکلّف بنم او زرمە كله سن دیدى. بيرك ايدر. خانم قزان بکدن مكا بويرق اولدى. مكا كمسە طولشمز دیدى. بورلە خاتون ايدر. مره چونكم قزان بکدن بويرق اولويدر، قو كە او تورسون دیدى. ينه دوندى بيرك ايدر. مره دلو اوزان يا مقصودك نه در. ايدر. خانم مقصودم اولدر كە اره وارن قيز قالقه اوينايىه، من قپوز چالم ديدى. قصرجه ينكە ديرلر بر خاتون واردى. اكا ايتدىلر. مره قصرجه ينكە طورسن اوينا، نه بلور دلى او زان ديدلر. قصرجه ينكە طوردى. ايدر. مره دلى او زان اره وارن قىز منم ديدى. اوينامغە بشلدى. بيرك قپوز چالدى صويلدى. كوره لم خانم نه صويلدى. ايدر. اند اىچمشم قصر قصراغە بند كم يوق. قراواته^۲ واردوغم يوق. او كز اردنده صروانلر. سكا باقر انلر.

۱. ايشك آلماق Eşik almaq = آغزىن كسمك. قاباغىن باغلاماڭ.

۲. قيرابات Qırabat = ساواش. دؤگوش.

بولدر بولدر کوزلرنک ياشي اقر. سن انلروك ياننه وارغل. مرادكى انلر ويير. بلۇ بلكل سنكله منم ايشم يوق. اره وارن قيز قالقە قول صالحوبن اوينايىه، من قپوز چلام ديدى. قصرجه ينكه بوى بو زوال كلچك دلو بنى كورمۇش كبى سوپير ديدى. واردى يرنده اوتردى. بغۇز بغازجه^١ فاطمه دىرلىر بىر خاتون واردى. قالق سن اوينايىه يم ديدى. دلو اوزان ايدر. اند ايچە يم بو كز بغاز قصرغە بندكم يوق. قراواته واردوغۇم يوق. ايوكز اردى دره جك دكلىمدى. اتو كز ادى براق دكلىمدى. سنك ادك قرق اويناشلو بغازجه فاطمه دكلىمدى. دخى عىيك اچارم بلۇ بلكل ديدى. سنكله منم اوينىم يوق. وار يروكە اوترغل. اره وارن يرنندن طورا، بن قپوز چالم. قول صالحوبن اوينايىه ديدى. بوليله دىكچ، بوغزجه فاطمه ايدر. بوى دلى بوغىمە^٢ چقارجۇ اولانجە عىيمىزى قىدى. طور قيز اوينارسک اوينامزسک جەنم ده اوينا. بىر كدن صو كره باشكە بو حال كلچكىن بىلوردك ديدى. بورلە خاتون ايدر. قز قلق اوينە، الوركىن نە كلور ديدى. بانى چىچك قرمى قفتانى كىدى. اللرىن يكەنە چكدى. كوز كمسون ديو اوينونه كلدى. ايتدى. مره دلو اوزان چالدى. ايدر. من بو يردن كىدە لى دلو اولمىش سن دلىم. اخجە قارلىر ياخىميش دىزە يتمىش. خان قىزىنک اوندە قول خلايىق دوكىمىش. مشرىيە المش صوېه وارمىش. بىلگىنلىك اون برماغانى صوق الماش. قىزل التون كتورك خان قىزىنە طرنق يونك. عىب لو جە خان قزى اره وارمۇق عىب اولر ديدى. بونى اىشدىجك بانى چىچك قاقدى. مره دلو اوزان من عىب لومىم كم مكا عىب قوشىن ديدى. كومش كبى اغ بىلكى اچدى. الين چىرىدى. بىر كك كچورىدى كى يوزك كورنىدى. بىر ك يوزك تانىدى. بورادە صوپىلمىش. كورە لم خانم نە صوپىلمىش. ايدر. بىر ك كىدە لى، بام بام دې باشنه چىدى كمى قىز.

١. بوغازجا Boğazca = بۇيلو. حاملە. قارىنلى. اىكى قات. آغىز بۇيى.

٢. دلى بوغىما Dəli Boğma = دېفتىرى سايرىليغى.

قارمانیب^۱ دورت يانکه بقد کمی قیز. قرغو کبی قره صاچک يولد کمی قیز. قره کوزدن اجى ياش دوکد کمی قیز. کوز الماسی کبی ال يکاغک يرتد کمی قیز. سن اره واررسن، التون يوز ک منم در ویر مکا قیز دیدی. قیز ایدر. بیر ک کیده لى بام بام دپه باشنه چقدغم چوق. قرغو کبی قره صچوم يولدم چوق. کوز الماسی کبی ال يکاغم يرتدغم چوق. کلاتله کیدنلن صوردم چوق. واردی کلمز بک يکیدم. خان يکیدم بیر ک دیر اغلادم چوق. سوشدکم بامسی بیر ک سن دکل سن. التون يوز ک سنک دکل در. التون يوز کده چوق نشان وارد. التون يوز کی استرسک، نشانن سویله دیدی. بیر ک ایدر. الان صباح خان قزی يرمدن طورمدممی. بوز ایغر ک بیلنه بنمدممی. سنک اووک اوزرنه صغن کیک يقمدممی. سن منی يانکه قفرمد کمی. سنو کله میدانده ات چاپمدممی. سنک اتوکی منم اتم کچمدممی. اوخ اتانده من سنک اوخکی يارمدممی. کورشده من سنی بصمدممی. اوچ اوپب بر دشليوب، التون يوز کی برماغکه کچورمدممی. سوشدکک بامسی بیر ک من دکلمیم دیدی. بویله دیکج، قیز تاندی بلدیکم بیر ک در. جگه سیله چوخه سیله، بیر کک ایاغنه دشدى. بیر که دایه لر قفتان کیورب، طوناتدلر. همان قیز صچرادی اتا بندی. بیر کک اتاسنه اناسنه موشتلغه چار کتدى. قیز ایدر. ارغاب^۲ ارغاب قره طاغک يخلمشدى، يوجلدی اخر. قللو قللو صولرك صوغلمشدى^۳، چغلدی^۴ اخر. قبا اجاجک قورمشدى، يشاردى^۵ اخر. شهباز اتك قارمشدى^۶، قولون ويردی اخر. قزیل دوه لرک قريشمىدی، کوشک ويردی اخر. اغ قيونک قريشمىدی، قوزى ويردی اخر.

۱. قارمانماق = Qarmanmaq. ۲. آرغاب = Arğab.

۳. سوغالماق = قوروماق = Suğalmaq.

۴. چاغلاماق = آخماق. Çağlamaq.

۵. يشارماق = دیريلمك. Yaşarmaq.

۶. قاريماق = قوجالماق. ايشدن دوشمك. Qarımaq.

اون التى يللق حسرتك اغولك بيرك كلدى اخر. قين اتا قين انا موشتلىق مكانه ويررسز ديدى. بيركك اناسى اتاسى ايذر. دلوك ايچون اولين كلنجكوم. يولكه قربان اوله ين كلنجكوم. يلاتسه بو سوزلرك كيرچك او لا كلنجكم. صاغ اسن چقوب كلسه، قرشو يتان قرا طاغ لر، سكا ييلاق اولسون. صوق صوق صولرى، سكا ايچت اولسون. قولم خلايقم، سكا قرناق اولسون. شهباز اتلرم، سكا بنت اولسون. قطار قطار دوه لرم، سكا يوكلت اولسون. اغايلدە اغجه قيونم، سكا شولن اولسون. التون اقچم، سكا خرجلق اولسون. دنلوکى التون بان ايوم، سكا كولكه اولسون. قره باشم قربان اولسون سكا كلنجو كم ديدى. بو محلده بكلر بيركى كتوردلر. قزان بک ايذر. موشتلىق باي بوره بک اوغلك كلدى ديدى. باي بوره بک ايذر. اوغلم ايذك اندىن بلايم صرچە برماغنى قاتاسون. قاننى دستماله دورتسون. كوزمه سوره ين اچلاجق او لورسه، اوغلم بيركدر ديدى. زيرا اغلمقىدىن كوزلرى كورمز او لمش ايدى. دستمالى كوزنه سلچك، الله تعالى نك قدرتىلە كوزى اچلدى. اتاسى اناسى كولدلر. بيره كك اياغنه دشدلىر. ايذر. اغول دنلوکى التون بان ايومك قبصە سى اوغل. قازە بکزىر قزومنك كلينمك چىچكى اوغول. كورر كوزم ايذنى اوغل. طوتر بئلوم قوتى اوغل. قالن اغوز امرنجسى جانم اغول ديوين، چوق اغلدى. اللهنه شكرلر ايلىدى. يالنجى اوغل يالتجوچ بونى ايشتدى. بيره كك قورقوسندن قاچدى. اوزنى طنه سازنه^١ صالحى. بيرك اردىن دشدى. قوا قوا سازى دوشىرى. بيرك ايذر. مرە او دكتورك كسوردىلر. سازى او ده اوردلر. يالتجق كوردى كم يinar سازدن چقدى. بيركك اياغنه دشدى. قىلچى التندن كچدى. بيرك دخى صوچىندن كچدى. قزان بک ايذر. كل مرادكە يتىش. بيرك ايذر. يولداشلىرى چقرمىنچە، حصارى المائينچە مراده ايرمزىم ديدى. قزان بک اغوز بى سون يتىسون ديدى. قالن اغوز بكلرى اتلندلىر. بايورد حصارنه چپار يتىلر. كافىلر دخى بونلىرى قرشولدىلر. قالن اغوز بكلرى

اری صودن ابدست الدلر. اغ النلرین یره قودیلر. اکى ركعت نماز قلدیلر. ادی کور کلو محمدی یاد کتوردیلر. کومبر کومبر نقاره لر دوکلدى. بر قیامت صواش اولدی. میدان طلو باش اولدی. شوکلی ملکی بوکردبئی قزان بک اتدن یره صالحی. قره تکوری، دلی طوندار قیلچلدی یره سالدی. قره ارسلان ملکی، قره بداق یره صالحی. دره لرده کافره قرغون کردی. یدی کافر بکی قیلجدن کچدی. بیر ک یکنک، قزان بک، قره بوداق، دلی طوندار، قزان اوغلی اوروز بک، بونلر حصاره یوریش اتدیلر. بیر ک اوتز طقوز یکیدنک اوزرنه کلدی. انلاری صاغ و اسن کوردی. الله شکر ایلدی. کافر ک کلیسا سن یقدلر. یرنه مسجد یاپدلر. کشیشلردن اولدردلر. باک^۱ بکاتدلر. عزیز تکری ادنه قودبه اوقدلر. قوشک اله قاتنی، قماشک اروسنی، قیزک کوکچکنی، طقوزلامه چر غاب چوخه، خانلر خانی بایندر پنجیک چقردلر چقردلر. بای بوره بکک اوغلنجوغی بیر ک، بای بیجان ملکک قیزن الدی. اغ بان اونه اغ او تاغنه، کرو دوندی. دکونه باشلدی. بو قرق یکیدک بر قاچنه خان قزان، بر قاچنه بایندرخان قیزلر ویردلر. بیر ک دخی یدی قیز قداشنی، یدی یکیده ویردی. قرق یرده او تاق دکدی. اوتز طقوز قیز طالعلو طالعنه بэр او خ اتدی. اوتز طقوز یکت اوخنک اردنجه کتدی. قرق کون قرق کیجه، طوی دوکن ایلدلر. بیر ک یکتلریله مراد ویردی، مراد الدی. ددم قورقوود کلدی. شادلچ چالدی. بوی بویلدى. صوی صویلدى. غازی ارنلر باشنه نه کلدوکن سویلدى. بو اغوزنامه بیر کک اولسون دیدی. یوم ویره ین خانم. قره طاغلر ک یقلمسون. کولکه لیجه قبا اغاچک کسلمسون. اغ صقاللۇ بیاک یری او چمق اولسون. اغ برچکلو اناک یری بهشت اولسون. اوغولله قرنداشدن ایرمسون. اخر وقتتده اری ایماندن ایرمسون. امین امین دینلر، دیدار کورسون. یغشدرسون دوریشدرسون. کوناهکزی ادی کور کلو محمد مصطفی یوزی صوینه با غسلسون خانم ھی.

قزان بک اوغلى اوروز بک طتساق اولداغى بوي بيان ايدر خانم هى

بر كون اولاش اوغلى قزان بک يرندن طورمشدى. قره يرك اوزرینه، او تاخلىين تكدرمشدى. بيك يerdeh ايپك خالىجه سى دوشىمىش ايدى. الـ صىوان كوك يوزينه اشىمىشدى. طقسان تومن كنج اغوز صحبتىنه ديرلمىشدى. اغزى بويك خمرلر، اورتالىچە صالحىش ايدى. طقوز يerdeh بادىه لر قورلمىشدى. التون اياق صراحى لر ديزلىمشدى. طقوز قره كوزلى، اورمه صاچلى، اللرى بىلگىنلىق قنالى، برمقلرى نكارلى، بوغازلىرى بىر قوش، كافر قىزلىرى، ال شرابى التون اياغلە قالن اغوز بىكلرنە كىزدررلردى. هر بىرندن اولاش اوغلى سالور قزان ايچمىشدى. چرغاب چرغاب چادر او تاق بغضلىرى. قطار قطار دوه بغضلىرى. اوغلى اوروز قوشوسنده ياي سويكىن^۱ طورىدى. ساع ياننده قىداشى قره كونه او ترمشدى. صول ياننده طايىسى اوروز او ترمشدى. قزان صاغنە بقدى، قاص قاص كولدى. صولنە بقدى، چوق سوندى. قرشوسنە بقدى، اوغلاڭىجىنى اوروزى كوردى. الـ يىن النه چالدى، اغلى. اوغلى اوروزه بو ايش خوش كىلمىد. ايلرو كىلدى. ديز چوكىد. باباسنە چاغروب صوپلر. كوره لم خانم نه صوپلر. ايدر اونم اكله، منم سوزم دكله، اغام قزان. صاغنە باقدك، قاص قاص كولدى. صولينه بقدك، چوق سوندك. قرشو كه بقدكىنى، كوردك اغلىدك. سبب نه در دىكىل مكا. قره باشم قربان اولسون بابام سكا دىدى. ديمز اولرسك قالقوبنى يرمدن من طوررم. قره كوزلى يكتلىرى بويىنمه الورم. قان ابقا زايلىه من كىدرم. التون خاجه^۲ من

۱. سؤيكتىنك Söykənmək = دايىنماق.

۲. خاج Xaç = صليب. چالاوا. چاتاق. چالپا. آتاناق.

الومى بصارم. پيلون كيك كشيشك الين اوپرم. قره كوزلو كافر قزين من الورم. دخى سنك يوزو كه من كلزم. اغلوغكه سبب نه ديكل مكا. قره باشم قربان اولسون ا GAM سكا ديدى. قزان بـك الالدى. اوغلانك يوزينه بقدي، چاغرب صوبلر. كوره لم خانم نه صوبلر. قران ايذر. برو كلكل قولونم اوغل. صاغم الله بقدوغمده، قرطاشم قره كونه بي كوردم. باش كسويدر، قان دوكبدر. چوندى^۱ الوبدر، اد قزنوبدر. صولم الله بقدوغم، ده طايم اوروزى كوردم. باش كسويدر، قان دوكبدر. چولدى الوبدر، اد قزنوبدر. قرشوم الله بقدوغمده، سنى كوردم. اون التى ياش ياشلدن. بر كون اولا دوشم اولم سن قاله سن. ياي چكمدك. اوخ اتمدك. باش كسمدك. قان دوكمدك. قانلو اغوز ايچنده چولدى المدك. يارنکي كون زمان دونب، بن اولب سن قاليعق. تاجم تختم سكا ويرميye لر ديو صوكمى، اكدم اغلدم اوغول ديدى. اوروز بوراده صوبلمش. كوره لم خانم نه صوبلمش. ايذر. آبـك بـبا دـوه جـه بـويـموـشـ سنـ، كـوشـكـجهـ عـقلـكـ يـقـ. دـهـ جـهـ بـويـمشـ سنـ، طـاريـجهـ بـيـنـكـ يـقـ. هـنـرىـ اوـغـولـ اـتـادـنـمـىـ كـورـرـ اوـكـرـهـ نـرـ. يـوـخـسـهـ اـتـالـلـ اوـغـلـدـنـمـىـ اوـكـرـنـورـ. قـچـنـ سنـ منـىـ الـوـبـ، كـافـرـ سـرـحـدـتـهـ چـقـدـرـكـ. قـيلـيـجـ چـالـوـبـ، باـشـ كـسـدـكـ. منـ سـنـدـنـ نـهـ كـورـدـ نـهـ اوـكـرـهـ نـمـ دـيدـىـ. قـزانـ بـكـ الـينـ الـهـ چـالـدـىـ. قـاصـ قـاصـ كـلـدـىـ. ايـدـرـ. اـبـكـلـرـ اوـرـوزـ خـوبـ صـوـبـلـدـىـ. سـكـرـ يـدـىـ بـكـلـرـسـ. يـكـوـزـ اـزوـغـلـهـ^۲ چـقاـينـ. اوـخـ اـتـوـغـمـ يـرـلـرـىـ، قـيلـيـجـ چـالـوـبـ باـشـ كـسـدـوـكـمـ يـدـىـ كـونـلـكـ اـزوـغـلـهـ^۳ چـقاـينـ. اوـخـ اـتـوـغـمـ يـرـلـرـىـ، قـورـقـهـ طـاغـلـاهـ اـغـلـغـانـهـ كـوـكـچـهـ طـاغـهـ الـوـبـنـ چـقاـينـ. يـرـلـرـىـ، كـوـسـتـرـهـ يـمـ كـافـرـ سـرـحـدـتـهـ جـزـغـلـارـهـ اـغـلـغـانـهـ كـوـكـچـهـ طـاغـهـ الـوـبـنـ چـقاـينـ. صـوـكـرـهـ اوـغـلـانـهـ كـرـكـ اوـلـورـ بـكـلـرـ دـيدـىـ. قـوـكـرـ اـتنـ چـكـدـرـدـىـ. بـطـوـنـ بـنـدـىـ. اوـجيـوزـ مـرـصـعـ طـوـنـلـوـ يـكـتـ صـوـبـلـادـىـ، بـويـنهـ الـدـىـ. قـرقـ الاـكـوـزـ يـكـيـدـنـ اوـرـوزـ بـويـنهـ الـدـىـ. قـزانـ اوـغـلـنـىـ الـوـبـ قـرهـ طـاغـلـرـ اوـزـرـينـهـ آـوـهـ چـقـدـىـ. آـوـ اـولـدـىـ. قـوشـ

۱. چـؤـندـوـ = آـدـ. شـهـرتـ. آـغـيزـ. آـدـسانـ. آـتـاقـ. چـاوـ. چـاوـيـ. چـاوـيـ

۲. آـزـيقـ = يـوـلاـ گـوـتـورـولـ يـشـمـكـ.

قوشلدى. صغن کيک يقدى. كوك الا ان كوركلو چمنه چادر تكدى. برقاچ كون بکلر ايله يدى ايچدى. مكرا باشى اچوق طاطيان قلعه سندن، اق سقا قلعه سندن، كافرك جاسوسى واردى. بونلىرى كورب تكوره كلدى. ايذر. هاي نه او توررسن. ايتو كى او لتميان، چتو كى^۱ مولتميان. الپن لر باشى قزان، او غلنچوق ايله سرخوش الوب ياتورلر ديدى. اون التى ييك قره طونلۇ كافراتا بندى. قزانك او زرنە الغار يتدى. بقدىلر كوردى لر، التى يولك توز ايندى. كمى ايذر. كىك توزى در. كمى ايذر. ياغى توزىدر. قزان ايذر. كىك او لسى، بىر يا ايكى بولك او لوردى. بو كلن بلمش اولك يغى در ديدى. توز يارلدى. كون كبى شىلادى^۲. دكىز كبى ييقاندى^۳. مشه كبى قردى^۴. اون التى ييك ايت او زمكلى، كىجه بوركلى، ازغون دينلى، قزغون دلى كافر چقا كلدى. قزان قو كور اتن چكدردى. بطون بندى. او غلى اوروز جلاوسنى چكدردى. بدوى اتن او يناتدى، قرشو كلدى. ايذر. برو كلكل اغام قزان، دكىز كبى قراروب كلن نه در. اود كبى شلايوب، الدز كبى پرلايوب، كلن نه در. اغز دلدن بيش كلمه خبر مكا. قره باشم قربان او لسوون ببام سكا ديدى. قزان ايذر. برو كلكل ارسلاتم اغول. قره دكىز كبى ييقانب كلن، كافرك لشكى دور. كون كبى شىلايوب كلن، كافرك باشنده اشنى در. ايلىز كبى پارلىب كلن، كافرك جداسى در. ازغون دينلو ياغى كافردر او غل ديدى. او غلن ايذر. يغى ديو نيه ديرلر. قزان ايذر. او غل انوكچون ياغى ديرلر كه بز انلاره يتسه وز اولدوررز، انلر بزه يتسه اولدرر ديدى. اوروز ايذر. ببا ايچنده بک يكتىر اولدرسلر، قان صورلى دعو يىرلىرمى. قزان ايذر. او غل ييك كافر او لدرسك، كمسه سندن قان دعو بلمز اما ازغون دينلو

۱. چتىك Çətik = پىشىك.

۲. شىلاماق Şılamaq = ايشىلداماق. پارلاماق.

۳. ياخنانماق Yayxanmaq = تىتره مك. دالغانماق.

۴. قارارماق Qararmaq = قارماق.

کافردر. خوب يرده طوش اولدی ولی مکا سن يمان يرده دوشاق^۱ اولدک اوغل دیدی. اوروز بوارده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. اوروز ايذر. برو کلکل ا GAM قزان قالقوبni يرمدن. بدوي اتم ساقلردم، بوکن ايچون. کونى کلدی اغ ميداندە سکردوين، سنك ايچون. آله اوران سور جدامى سقلردم، بوکن ايچون. کونى کلدی. قابه قارن كيڭىك كوكىنىدە اوينادم، سنك ايچون. قره پولات اوز قىلچىم ساخىلردم، بوکن ايچون. کونى کلدی. ساسى دينلو کافر باشن كىسىرە يم، سنو كىچون. اكىنى برك دمور طونم سقلاردم، بوکن ايچون. کون کلدی. يك يقالر دكدوره يم، سنو كچون. باشىمەدە قونت ايشقلر سقلردم، سنكچون. کونى کلدی. قبا چوماق التندە يوغىرە ديم، سنك ايچون. قرق يكىدم ساقلردم، بوکن ايچون. کونى کلدی. کافر باشن كىسىرە يم، سنكىچون. اصلان ادم ساقلردم، سنك ايچون. يقا طوبت کافرلە اوغراسىم، سنك ايچون. اغز دلدىن بر قاج كلمە خبر مكا. قره باشم قربان اولسوون ا GAM سكا. قزان بورادە صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. قزان ايذر. اوغول اوغل اى اوغل. منم اونم اكلە سوزم دكله. اول کافر ك اوچن اتوب برين يارمز اوچجىسى اولور. هي ديمدىن بشلر كسن جىلادى اولور. ادم اتىن يخنى قيلن، اشبازى اولور. سن واره سى کافر دكلى. قالقوبni يرمدن من طورايم. قوکراتك بىلە من بنایم. كىلە کافر منم در من واره يم. قره پولات اوز قىلچىم چلاين. ازغۇن دينلو کافردر. باشلىرىن كسه ين. دونه دونه صواشە ين. دونه دونه چىكشە ين. قىلىچ چالوب باش كىسىرە كم کوركلى اوکرنكلى. قره باشكە دوشىنده كر كلودر ديدى. اوروز بورادە صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ايذر. آ بىك بىام ايشدورم. اما عرفاتىدە ار كك قوزى قربان ايچون. بىا اوغل قزانور اد ايچون. اوغلدە قىلچ قوشانور^۲ بىا غىرتىچون. منم ده باشم قربان اولسوون سنو كچون ديدى. قزان بورادە صویلمش. کوره لم خانم

---

۱. توشاشق = آياق بااغى.

۲. قوشانماق = بىلە باغلاماق.

نه صویلیمیش. قزان ایدر. اوغول اوغول ای اوغل. یاغیه کیرب باش کسمد ک. ادم اولدروب قان دکمد ک. اله کوزلو قرق یکیدی بویکه الغل. کوکسی کوزل قبا طاغلر باشه جقغل. منم صواشدغم، منم دوکشدوکم، منم چکشدوکم، منم قلجلشدغم، کورکل اوکرنکل و هم بزه پصو^۱ اولغل اوغل دیدی. اوروز باباسنک سوزین صمامدی. قایدوب کرو دوندی. یردن یوجه طاغلر باشه یولداشلرین الوب چقدی. اول زمانده اوغول اتا سوزین اکی ایلمزدی. اکی ایلسه اول اوغلنی قبول ایلمزلردی. اوروز کیک یقادن سوکسن صانجدی طوردی. قزان بک کوردی که کافرفتی یقلندی.^۲ اتنند ایندی. اری ابدست الدی. اغ النن یره قودی. اکی رکعت نماز قلدی. ادی کورکلو محمدی یاد کتوردی. قره دینلو کافره کوز قاررتدی. هیقردی. آت صالدی. فرشو واردی. قلچ اوردی. کومبر کومبر طاوللر چالندی. بورمه سی التون توج بورلر چالندی. اول کون جلاسون بک ارنلر دونه دونه صواشدی. اول کون قره پولات اوز قیلجلر چالندی. اول کون قرغو دللو قایم اوخلر اتلدی. آله اورن سور جدار سوسلدی. اول کون نامردلر موخانتلر صپایر کوزتدی. اول کون بقا قزان اوغلی اوروز ک عشقی کلدی. ایدر. برو کلوک قرق یولداشم. سزه قربان اولسون منم باشم. کوررمیز اغام قزان باش کسدی. قان دکدی. اوغلان اوشاق یمک یمکجه کلمز دیدی. بیام بو کافرلری اسرکمش^۳ کبی، منی سون یکتلرم. نه طوررسز، کافر ک بر اوچنه دیلم دیدی. قره قوچن اویناددی. اوروز کافر ک صاغنه ات دپدی. صاغلی صوللی کافری خوب طاغنده. صناسنکم طار یولده طلو دشدى. یا قره قاز ک ایچنه شاهین کردی. کافر ک اوچنی بصدی طاغنده. ازغون دینلو کافر بوکلدی. اوخه کردى. قولان کمسه اوغلنک بدوى اتن

۱. پوسو = Pusu = پوسقو. کمین. ارگدال = Orgdal. گیرلهمه = Girləmə.

۲. یاخلانماق = Yaxlanmaq = یاخنلاشماق.

۳. اسیرگه مک = Osirgəmək = اوزاق ساخلاماق. قییماماق.

اخلتلر. آت يخلدى. كافىلر اوروزك اوزرنه چوخدى^١. اوروزك قرق يكيدى اتنى اندى. الله قلقان باغنى قصه دو كدلر^٢. قليج صيردلر. اوروزك اوزرنه چوچ سواشدلر. قلابه قورخودر، درين اولسى ساتورر. ييانك اوسمودى اولمز. صاغن سولن اوروزك چوردلر. قرق يكيدك شهيد اتىلر. اوغلانك اوزرنه دوشدلر طوتىلر. قاروسىن اغ اللرين بغلادلر. قيل اورغان اغ بوينته طاقدلر. يوزى اوزرنه صالحين سوردلر. آغ اتنىن قان چقنجە دو كدلر. بيا ديو اغلىتلر. انا ديو بوزلتىلر. الى بغلۇ، بويىنى بغلۇ، يوزى اوزرنه صالح الدىلر. يورىيۇ ويردلر. اوروز طوتىق^٣ اولدى. قرانك خېرى يوق. ايله صاندى كم ياغىي بىصلدى. آت جلاوسن دوندردى. كرو دوندى كلمىدى. اوغلنى قودغى يerde بوليمادى. ابكلر اوغلان قىجرۇ^٤ كىدى اولا دىدى. بىكلر ايىدر. اوغلان قوش يوركلى اوپلور قىچوب اناسنە كتمىشدر دىدىلر. قزان قارىدى. دوندى ايىدر. بىكلر بىزە بر كور اوغۇل ويرمىش. واره يىنى اناسى ياندىن الله يىن، قىلجلە پاره ليايىن. التى بولك ايدە يىن. التى بولك ايردىن بىراغە يىن. بر دخى كمسە يازى يerde يولداش قويب قاچميه دىدى. دخى قو كر اتن او كېچە لدى. يوله كردى. اونه كلدى. خان قزى بونى اوزون بورلە خاتون، قرانك كلدوكن ايشتىدى. اتنى، اىغرىدىن، دوه دن، بغراء، قيوندىن، قوج قىردى. اوغلان تېجمىك ايلك اويدىر. قانلو اغۇز بىكلرىن طوپلىايم^٥ دىدى. خان قزى كوردى كم قزان كلور. يومرلنب^٦ يرندىن اورو طوردى. سىمور جېھ سەن اكىنە الدى. قزانە قوشو كلدى. قاباق قالىرىدى. قرانك يوزنە طغى باقىدى. صاغلن سولنە كوز كزىرىدى. اوغلان جوغۇنى اوروزى كورمىدى. قره بغرى

١. چۈخماق Çoxmaq = يېغىلماق.

٢. دوگىكك Düymek = باغلاماق. كىتمك وورماق.

٣. توتساڭ Tutsaq = زىندانى. دوستاق. بولۇن Bulun. باغسات. ساخلات. تىيىق Tiyyiq.

٤. قانچارى Qançarı = نىچە؟، هار؟

٥. توپىلاماق Toytlamaq = قۇنالاماق. قۇناق ائتمك.

٦. يومورلانماق Yumurlanmaq = يېغىشماق. گۇتورولماك.

صرصلدی. دوم یورکی اوینادی. قره قیمه کوزلری قان یاش طولدی. قزانه صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. برو کلکل سالور بکی سالور کورکی. باشم بختی، اوم تختی، خان بامک کویکوسی. قادن انامک سوکسی. اتام انام ویردوکی، کوز اچوبن کوردوکم، کوکل ویروب سودوکم، بک یکیدم. قزان قلقوبنی یرکدن اورور طوردک. او غلوکله یلیسی قره فاصلق آتن بطون بندک. بوینی او زون بدوى کیکن الوب یقدک. سمز اتوک یو کلتدک کرو دوندک. اکی واردک بر کلورسن یاورم قنی. قره کو دونده بولدم اوغلمن قنی. بر بیکوم کورنمز بغرم ینار. آصیلان آصیلان قیالردن، قزان او غلان او چردکمی. طالی سازک اصلاحته یدردکمی. اغ اللرین قاروسندن بغلتدکمی. قره کافر او کنجه یورتدکمی. دلی دماغی قوریب، دورت یانه بقدرددکمی. کوزدن آجی یاش دوکدرکمی. قادون انا بک بیا دیو بوزلتدکمی دیدی. که صویلمش. ایدر. او غول اوغل ای اوغل. اور تاجم اوغل. قرشو یتان قره طاغم یو کسکی او غول. قرنکولجه کوزلرم ایدنی اوغل. صام یللری اسمدین قزان قولاغم چکلر^۱. سرمساق اوتن یمدین قزان ایچون کوینز. صاری یلان صوقدمن اغجه تنوم قالقر شیشر. قورمشجه کوکسمدہ سودم اوینار. یالکوزجه اوغل کورنمز بغرم ینار. یالکوز اوغل خبرین، قزان دیکل مکا. دیمز اولورسک یانه کوینه قرغرم قزان سکا دیدی. اناسی بر صوی دخی صویلدی. ایدر. قرغو جدا اوینادنل واردی کلدی. التون جدا اوینادنه یارب نولدی. قره قوج اته بیسن لر واردی کلدی. بدوى اتلو بر اغوله یارب نولدی. نوکر کلدی. نایب کلدی. یالکوز بر اغوله یارب نولدی. یالکوز اوغل خبرین قزان دیکل مکا. دیمز اولسک یانه یانه قرغارم اقزان سکا دیدی. بر دخی صویلمش. قرو قرو چایلره صو صالحدم. قره طونلی درویشلره نذر ویردم. یانمه ال بقدوغمده قونشومه ایبو باقدم. او ماننه او ساننه آش یدردم. آج کورسم طویردم. یالنجق کورسم طوناتدم.

ديلك ايله بر اوغلى كوجله بولدم. يالكوز اوغل خبرين اقران ديكل مكا. ديمز اولسک يانه كويينه قارغرم قزان سكا ديدى. بر دخى صويمش. قرشو يتان قره طاغدن بر اوغل اوچوردىكىسى ديكىل مكا. كولنگە يقدرايم. قانان اقان يوكرك صودن بر اوغل اچوردو كىسى ديكىل مكا. طمرلىردن طوغىلدە يم. ازغون دينلو كافىلرە بر اوغل طوتىرىدىكىسى ديكىل مكا. خان بىامك يانه من واره ين. اغى لشىرك بول خزىنه الين. پاره لنوب قاصلق اتمىن داشمىنچە. يكومله العجه قانم سىليمىنچە. قول پوط اولوب ير يوزنە داشمىنچە. يالكوز اوغل خبرين المينچە كافر يوللىرنىن دونمياين ديدى. يوخسە اقران اياغمىن سرموزە اتايىنمى. قره طرناق اغ يوزمە چلاينمى. كوز الماسى كېلى اىكاقىرم يرتايىنمى. چنبرومە العجه قانم دو كىنمى. اغى شيون سنك اوردو كە قوماينمى. اوغل اوغل ديوپنى بوزلىيانمى. قىتاباندە قىزلى دوه بوندن كچدى. طورملارى^١ بوندن بوزلىب بىلە كچدى. طورمۇجمۇم^٢ الدرمىشم بوزلىيانمى. قره قوجىدە قاصلق اتاسن بوندن كچدى. قولنجى كشىنوب بىلە كچدى. قولنجۇم الدرمىشم كشنايە ينمى. اغايلدە اغجە قيون بوندن كچدى. قزوچى مكىريشب بىلە كچدى. قوزنجاغۇم الدرمىشم مكىري ينمى. اوغلول ديو بوزلىيانمى ديدى. بر دخى صويمش. قالقۇينى يرم دن طورم ديردم. يلىسى قره قاصلق اتومە يىنم ديردم. قالن اخوز اىچنە كىرم ديردم. الا كوزلۇ كلن الام ديردم. قره يerde اغ اوتاباغلى دكم ديردم. يورىپنى اوغولى اولو دكە كچورم ديردم. مرادلە مقصودە اير كورم ديردم. مراده يتورىمدك منى. قره باشم قارشى طوتىسون قران سنى. بر بنكم كورنمز بغرم يثار. نىلدك ديكىل مكا. ديمز اولسک يانه كويينه قرغارم قزان سكا ديدى. اناسى اوغلانك بىلە دىكچ، قرانك عقلى باشندىن كتدى. قره بغرى صرصلدى. دوم يوركى اوينادى. قرنكولى كوزلرى قان ياش طولدى. ايىدر. كوركىم اوغلول كلسە سىندىنى

١. توروم Turum = اىكى ياشىندا دوه بالاسى.

٢. تورومجوق Turumcuq = بالا. ياورو.

صورردم، قورخمه قایرمه اوده در. اوده قلان اوغول ایچون قایرمغل. یدی کون بن قزانه مهلت ویرکل. يرده ایسه اوغولی چقاره يم. کوکده ایسه ایندوره يم. بولورسم بولدم، بولمازیسم تکری ویردی تنکری الدی نیلیاين. قره شیون سنوکله به ایلیاين دیدی. خان قری ایدر. قران اوغلان آوده ایدوکین. اندن بلاين کم یورغون اتوکله، کدلمش جداکله، اردینه دوشه سن دیدی. قزان کرو دوندی. کلدوکی يولى الله الوب یورتدى. دون قاتدى. اناسى طويمادين، ال التندن بیوردى. طقسان تومن کنج اغوز اردنجه کلسون. اوغلان طوتاساق در بکلر بلسن دیدی. اول کلديكە ياغى بصلمىشدى. کوردى اوغلنك الله کوزلۇ قرق يكىدى قرلمش. بدوى اتن اوغلاتك اوخلاتميش ياتور. لش اراسنده اوغلاتجغى لشين بولمدى. التونلجه قامچى سن بولدى. يقين بلدى کم اوغلى کافر طتساق در. اغلدى. قره طاغم يوكسکى اوغول. قىلو صويو طشقونى اوغول. قوجلغم وقتى الدردوغم يالکوز اوغل ديدى بوزلدى. کافرك ايزىلدى. قانلو قره دروندە کافر دھى قونمۇش ايدى. اوغلانه قره کېنگى کيدرىشىلدى. قپو اشكى اوزرننە ارقورى برقمىشىلدى. كىرن بصار، چىن بصردى. قارى دشمن تاتار اوغلى الومزە كرمىشىن جزايله اولدرە لم. قپو اشكى اوزرننە ارقورى قومىشىلدى كە بو محلە خان قران يتدى. قوکر اتن اويناتدى. کافر قزانوک کلدوکن کوردى. اورکدى. کم اتن بىنر، کم جوشۇن كېر. اوغلان باشنى قالدردى. ايدر. مره کافر نە حالدر. کافر ايدر. بياڭ کلدى طوتلم ديرز. اوغلان ايدر. امان مره کافر امان. تنکرنىڭ بىلکنە يوقدر كمان. کافرلار اوغلانه امان ويردلر. الين جوزدلر^۱. کوزىن اچدلر. بىاسنه اوغلان قوشو کلدى. صوپىلر. کوره لم خانم نە صوپىلەش. اوروز ايدر. برو كلكل ابک بابا. نىرە دە بىلک بىنم طتساق اولدغم. اغ اللرم اردومه باغلندوغى. قىل سېچىم اغ بويىنە طاقلەغۇن. قره کوزلۇ يكتىرم قىلدۇغۇن. سن كىلمىدىن بىا کافرلار طانشىدلر. قوکور اتلۇ قزانى طوتىك. قاروسىندىن اللرىنى باغلەك. غافلۇ جە

كوركلو باشن كسك. الجه قانن ير يوزينه دو كك. او غليله ايكسنى بر يردن اولدر ك. او جاغنى سويندر ك ديو سويشدلر. خانم بابا قورخرم سكردر كن، قو كر انك سرجدره سن.^١ صواشدو كن وقتى كندوكى طوت دوره سن. غاللوجه كوزل باشك كسدوره سن. اغ بورجكلو انام اوغول دير كن، باشم بختى قزان ديو اغلده سن. قايدوبن ببا كرو دونكل. التون بان ايوكه سورب وارغل. قاريحق اولمش انامي صيزلتمنغ. اوغل ايچون اتا اولمك عيب اولور. يرادن حقيجون بابا قايده دونكل. اووه وارغل. قريحق انام فرشو كلسه مني ساكه صورسه، ببا طغرى خبر وير كل. كوردم سنك اوغلك طتساق ديكل. قاروسندين اغ اللى بغلو ديكل. قره قيلدن سجم بوينته طاقلو ديكل. قره طكوز طامنده ياتور ديكل. قيل كپنك بوينجوغن سورر ديكل. اغ بوقاغو طپوجاغن دوكر ديكل. يانمش ارپه اتمكى آجي صوغان اوينى ديكل. منم انام منم ايچون قاييرمسون. براي باقسوون. برايده وارمزسم، اكى اي باقسوون. اكى ايده وارمزسم، اوج آى باقسوون. ياد وارمزسم، اولدكمى اول وقت بلسون. ايغر اتم بوغزليوب، آشوم ويرسون. ياد قزى حلالمه دستور ويرسون. بكا طوتان كرد كه ايرق كرسون. انام منم ايچون كوك كيوب، قره صارنسون.^٢ قالن اغوز ايلنده، ياسم طوتsson. منم باشم سنك يولكه قربان اولسون كرو دون بابا ديدى. اوغلان بر دخى صويمش. كوره لم خانم نه صويمش. قرشو يitan قره طاغلر استر اولسه، ايل يايسلر. قيلو قنلو صولر اسن اولسه، قانن دوشر. قره قوج اتلر اسن اولسه، قولن طوغر. قيتانده قيزل دوه اسن اولسه، طورم ويرر. اغايالده اعجه قويون اسن اولسه، قوزى ويرور. بک ارنلر اسن اولسه، اوغلى طوغرسن. اسن اول انام اسن اولسون. مندن يكرك قادر سزه اوغول ويره. اغ سودنى انام مكا حلال ايلسون. صواشمنغ قايده دونكل ببا كرو.

---

١. سرچيمك Sərçimək = بودره مك. چاشماق. هوركمك.

٢. سارينماق Sarınmaq = بورونمك

دیدی. خان قزان بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. اوغول اوغول ای اوغل. قرشو یتان قره طاغم یوکسکی اوغول. کوجلو بیلم قوتی جانم اوغول. قرانکلو کوزلرم ایدنی اوغل. الار طاکله یرمدن طوردم سنوکیچون. قوکر اتم یورلتیشم سنک ایچون. اغ طونمه کر اکلندي سنوکیچون. منم باشم قربان اولسون جانم اوغل سنکچون. سن کیده لى اغلماغم کوکده ایکن، یره ایندی. کومبر کومبر طاوللر دوکلمدی. اگر اولو دیوانم سورلمدی. سنی بیلن بک اوغللری، اغ چقردی قره کیدی. قازه بکزر قیزم کلنوم، اغ چقردی قره کیدی. فریجوق اناک قان یاش دوکدی. اغ سقللو بیاک بکلو اولدی. قایدوین بورادن اوغل اوه وارسم، اغجه یوزلو اناک قرشو کلوب اوغول دیسه، اغ الّری اردنہ بغلو دینمی. اغ بویننده قیل اورغان طاقلو دینمی. کافر یانججه ییاق یورر دینمی. منم ناموسم قده واره اوغول دیدی. قیل کپنک بوینجوغن سورر دینمی. اغ بوقاغو طوپوجاغن دوکر دینمی. ارپه اتمکی اجی صوغان اوینجکی دینمی. قزان کنه ایدر. قرشو یاتن قره طاغلر قارسه، اوتی بتمز ایل یايلمز. ایتی دلی کورکلی صولر قارسه، قاره طشماز. قیبانلار قارسه^۴، کورم ویرمز. قره قوج لر قارسه، قلون ویرمز. ار یکتلر قارسه، اوغلی طوغنمز. بیاک قری، اناک قری، سندن یکرک قادر بزه اوغول ویرمز. دخی سنک یرک طوته ییلمز. اسمانلو کوکده قره بولت اولوین، کافرین اوزرینه کورلیایم. اغ یلدرم اولب شاقیه یم. کافری قامش کبی اود اولوین، یاندره یم. طقوزنى بربرنە صایدوره یم. اورشماندن دوکشمند، عالمی طولدوره یم. یرادن الله دن مدد دیدی. قوکر اتندن یره ایندی. اقوب کیدن اری صودن ابدست الدی. اغ النی یره قودی. نماز قیلدی. اغلدی. قادر تنکریدن حاجت دیلدی. یوزین یره سوردی. محمدّه صلوات کتوردی. دوه کبی کوکره دی. ارسلان کبی اکرادی. نعره اورووب هیفردی. بیا یالکوز کافره آت دپدی. قیلیچ اوردی. دونه دونه بر زمان یخشی صواش ایلدی. کافردی الام دیدی، الامدی. بر ساعته کافره اوج کرّه آت دپدی. ناکاه کوزی قااغنه قیلیچ

طوقندي. قره قانى شورلدى. كوزنه ايندى. او زين صرب يرلره صالدى. كوره لم امدى يرادن نيلر. مكى خانم بونى او زون بورلە خاتون او غلن جوغىنى اكدى. قرارى قالمىدى. قرق اينجه بىللو قىز او غلاتىلە، قره اىغرن طارتىرىدى، بطون بندى. قره قىلجن قوشنى. باشىم تاجى قزان كلمىدى ديو، ايزن ازلىدى^١ كتدى. كلو كلو فرانه يقين كلدى. قزان حلالنى تانيمدى. خان قىنك قزان او زرنە كلدى. ايدر. قره اىغرىك جلاوسنى مكا طرغل يكت. تكه طوب يوزمه بقغل يكت. التوكده غى قره اىغرى مكا ويركل يكت. اولوكده كى سور جداكى، يانكده غى كوك پولادكى، مكا ويركل يكت. بو كونمەدە امود اولغل مكا. قلا اولكە ويره ين سكا دىدى. خاتون ايدر. قرشم الله يكت منى نه مكلرسن^٢. كچمىش منم كونمى نه اكدررسين. قالقوپى يىرندن طوران قزان. قره كوز انك بىلە يتان قزان. اىلغىوپىن^٣ قره طاغم يقان قران. كولكە سىجه قبا اغاجىم كسن قران. بچاق الوب قنادرلم قران قران. يالكوزجە او غلم او روزه قيان قزان. آت او سىتىدە اكلىنىوب يورتن قزان. سىنک بىلك او لمش. او زنكويه درمین دزك او لمش. خان قرى حلالكى تانمين كوزك او لمش. بو كلمىش سن، سكا نولمش. چال قىلچىك يتدم قزان دىدى. بو محلە اغوز ارنلىرى بىرى يىتدى. كوره لم خانم كملر يىتدى. قره درە اغزىنە قادر ورن قره بوغە درىستىن بىشكىنك يا پوغى اول، اجخى طوتانىدە قره طاشى كل ايلين، قره بىغۇن يدى يرده اكسە سىنە دوكن، قزان قرطاشى قره كونە، چىار يىتدى. چال قىلچىك قىداش قزان يىتدم دىدى. انوك اردىنجە كوره لم خانم كىملىر يىتدى. دمۇر قپۇ درونىدە كى دمۇر قاپوئى قاپووب الان، التمىش طوتام الله كوندرنک او چىنە او بوكى دن، قزان كېي پھلوانى بر صواشە اوچ كرە اتنىن يقان، قيان سلچك او غلى دلى طوندار، چىار يىتدى. چال قىلچىك اغام قزان يىتدم

١. اىزله مك = اىزىن تو تماق. دالىسىجا گىشىمك. سۇنداماق Sondamaq. آردلاماق.

٢. مانلاماق Manlamaq = سىز يلداماق.

٣. اىلغىماق Ilgimaq = گۈزىن ايتىمك.

دیدی. انوک اردنجه کوره لم کیملر يتدى. وارین دستور سزجه بايندرخانك يغى سن بسان، التمش ييك كافره قان قوصدورن، غفلت قوجه اوغلى سر شمس الدىن چپار يتدى. چال قىلچىك اغام قزان يتدم ديدى. انوک اردنجه کوره لم کیملر يتدى. پاره صارك بايپورد حصارندن پارلىب اوچان، آت الاجه كردكە قرشو كلن، قالن اغوز امنجسى، قزان بىك يناغى، بوز اىغرلو بىرك چپار يتدى. چال قىلچىك خانم قزان يتدم ديدى. انوک اردنجه کوره لم کیملر يتدى. چايىك بقسە چالملۇ، قره قوش اردنلۇ، قور قورمه قوشقلى، قولغى التون كوبەلى^۱، قالن اغوز بىكلرنى بىر بىر اتدن يقان، قاضى لىق قوجه اوغلى بىك يىنك، چپار يتدى. چال قىلچىك اغام قزان يتدم ديدى. انوک اردنجه کوره لم کیملر يتدى. يكىمى دورت بويىن اوخشاین، دلى طوندار يتدى. انوک اردنجه ييك قوم باشلىرى، دوكر يتدى. انوک اردنجه ييك بىكىز باشلىرى، امن يتدى. انوک اردنجه طقۇز قوجه بشلارى، اروز يتدى. صىدقەمچە اغوز بىكلرى دوكتىسىه اولمىز. قزانك بىكلرى هېيتدى. اوزرىنه يغناق اولدى. ارى صودن ابىدەتتىلىر. اكى رىكەت نماز قىلدىلىر. ادى كوركlu محمدە صلوات كتوردىلىر. بى تکلف كافره ات صالدىلىر. قلىچ اوردىلىر. اول كون جىكىنده اولن ار يكتىلىر بلوردى. اول كون نامىدلۇ صىپاير كوزتىدى. بىر قيامت سواش اولدى. ميدان طلو باش اولدى. قيامتك بىر كونى اولدى. بىك نوكردن نوكر بىك دن ايرلىدى. اغوز بىكلرايلە طوندار صاغە دېدى. جلاسون يكتلىلە قره بوداق سولە دېدى. قزان كىندو دوپە^۲ دېدى. تكۈر ايلە سوكلى ملکە حوالە اولدى. بوكرىنى اتدى يەرە صالدى. آلجه قانى يەر اوزرىنه دوکىدى. صاغ طرفە قره توكن ملکە، طوندار قرشو كىلدى. قىلچىلدى يەرە صالدى. سول طرفە بوجاق ملکە، قره باداق قرشو كىلدى. صنوجىنى يەر چالدى. دېرنىدىن باشن كىسىدى. بويى اوزۇن بورلە خاتون، قره

۱. آلتون كوبە Altun küpə = قىزىل آسېرقا.

۲. تۇپ Top = اۇرتا.

توغۇن كافر ك قىلجلدى. يىرە صالحدى. تىكور الندى. كافر قاچدى. درە لرده كافره قرغون كردى. اوئى بش بىك كافر، كمى قىلدى. كمى طوتلىدى. قزان اوغلۇ اوزرنە كىلدى. ايندى الين چوزدى. قوجە قوجە اتايىلە اوغۇل كورشدى. اوچ يوز يكىت اغوززۇن شەھىد اولدى. قزان اوغلۇنچوغۇن قورتردى. كرو دوندى. غزا مبارك اولدى. اغوز بىكلرى طيوم اولدى. اغچە قلا سىرملویە كلىوب، قزان قرق اوتاقدىكىرىدى. يىدى كون يىدى كىيچە، يىمە ايچەمە اولدى. قرق اولى قوللە، قرق جارىيە، اوغلۇ باشنى چوردى. آزاد ايلدى. جلاسون ارنلە قرا اولكە ويردى. جېھ چوقە ويردى. ددم قورقت كلىوبن شادلىق چالدى. بو اغوزنامە دوزدى قوشدى. بويىلە ديدى. امىدى قىنى دىيدو كم بىك ارنلر، دنيا منم دينلر. اجل الدى ير كىزلىدى. قانى دنيا كمه قالدى. كىلملى كىيدىلى دنيا. اخىرت صوڭ اوچى اولىمى دنيا. يوم ويره يم خانم. يرلو قره طاغك يقلمسون. كولكە ليچە قبا اغاچك كىسلماسون. قامن اقان كوركلو صوپىك قورىمسون. قنادرلوك اوچى قىلماسون. قادر سنى نامىرە محتاج ايتىمسون. چىاركىن اغ بوز اتك بىدرىمسون. چالشىنده قره پولات اوز قىلچىك كىدلەمسون. الله ويرن اميدك اوزلىمسون. اخىر صوڭى آرى ايماندىن ايرىمسون. اغ النوكىدە بىش كىلمە دعا قىلدق قبول اولىسون. يغشدەرسون دورشەرسون. كناھكزى ادى كوركلو محمدە باغشلىسون جانم هى.

دوخه قوجه اوغلی دلی دومرول بوئى بىان ايدر خانم ھى .

مکر خانم اغوزدە دوخه قوجه اوغلی دلی دومرول ديرلردى، برار وار ايدى. بر قرو چايىك اوزونه بر كوپرى ياپدرمىشى. كيچىندن اوتوز اوچه الوردى. كچميتىندن دوكە قرق اقچە الوردى. بوئى نىچون بويلە ايدردى. انوكچونكە مندن دلى، مندن كوجىلى، ار وارمىدر كە چيقە منملە صواشە ديردى. منم ارلەكم بەادرلەكم جلاسونلەكم يكتلىكم، رومە شامە كىدە چولانە ديردى. مکر بو كون كوپرسىنىڭ يماجىندا^۱ بىر بولك اوبا قونمىش ايدى. اول اوپادە بر يخشى خوب يكت صىرو^۲ دشمش دىدى. الله امرىلە اول يكت اولدى. كمى اوغول ديو، كمى قرطاش ديو، اغلادى. اول يكت اوزرنە محكىم قره شيون اولدى. ناكاهنندن دلى دومرول چپار يتدى. ايدر. مره قوات لرنە اغلىسىز. منم كوپرم ياننده بو غوغاندر. نيه شيون ايدرسىز دىدى. ايتدىلر. خانم بر يخشى يكىدمىز اولدى. اكا اغلارز دىدىلر. دلى دومرول ايدر. مره يكىدكىزى كم اولدردى. ايتدىلر. والله بىك يكت، الله تعالى دن بويرق اولدى. ال قناتلو عزرايىل اول يكىدك جانى الدى. دلى دومرول ايدر. مره عزرايىل ديدو كۆز نە كشى در كم ادمك جانى الور. يا قادر الله بىرلەكك وارلغك حقيچون، عزرايىل منم كۆزومە كوستركل. صواشىم چكشىم دريشيم يخشى يكىدك جانى قورتايىم. بر دخى يخشى يكىدك جانى المايە دىدى. قايتدى دوندى. دلى دومرول اونە كلدى. حق تعالى يە دومرولك سوزى خوش كلمى. باق باق مره دلى قوات،

۱. ياماچ Yamac = اتك ئەتك. آياق.

۲. سايىرى Sayri = آلىز Aliz. خستە Xestə. سۇكىل Sököl. كىفسىز. ياتالاچ. سيرقاو.

منم برليكم بلمز. برلكومه شكر قلمز. منم اولو در كاهمده كزه منلك ايله ديدى. عزرائيله بيروق ايلدى كم يا عزرائيل وار. اول دخى دلى قواتك كوزنه كورنكل. بكتنى^١ صارر تغل ديدى. جانتى خرلتغل، الغل ديدى. دلى دومرول فرق يكيدلن ييوب ايچوب او تورر كن، نكاھندن عزرائيل چيقه كلدى. عزرائيلى نه چاوش كوردى نه قاپوجى. دلى دومرولك كورر كوزى، كورمز اولدى. طوتار اللرى طوتمز اولدى. دنيا عالم، دلى دومرولك كوزنه فرانكى اولدى. چاغرب دلى دومرول صويلر. كوره لم خانم نه صويلر. ايذر. چاره نه هييتلو قوجه سن. قاپوجى لر سنى كورمىدى. چاوشلر سنى طوتمىدى. منم كورر كوزلرم كورمز اولدى. طوتار منم اللرم طوتمز اولدى. دتردى منم جانم جوشە كلدى. التون اياغم الومدن يره دوشدى. اغزم ايچى بوز كى، سو ككلرم طوز كى اولدى. مره صقالجى اغجه قوجه. كوزجىزى چونكه قوجه. مره نه هييتلو قوجه سن ديكىل مكا. قدام بلام طوقر بوكن سكا ديدى. بويله ديكچ، عزرائيلك آجغى طوتدى. ايذر. مره دلى قوات كوزنم چونكه ايذكن نه بكتمىسن. كوزى كوكچك قيزلروك كلنلر ك جانن جوغ المشم. صقالم اغدوغان نه بكتمىسن. اغ صقللىو قره صقللىرى يكتلىر ك جانن چوغ المشم. صاقلم اغدوغانك معنىسى بودور ديدى. مره دلى قوات اوكتورد ك ديردك. ال قاتلوا عزرائيل منم اولومه كرسه اولدرىدم. يخشى يكيدك جانن انو ك اللدن قورتىridم ديردك. امدى مره دلى كلدم كه سنك جانك الام ويرمىسن. يوخسە منملە جنكى ايذر ميسن ديدى. دلى دومرول ايذر. مره ال قاتلوا عزرائيل سنمى سن ديدى. اوت منم ديدى. بو يخشى يكتلىر ك جاننى سنمى الورسىن ديدى. اوت من الورم ديدى. دلى دومرول ايذر. مره قاپوجيلر قاپويي قپاڭ ديدى. مره عزرائيل من سنمى كىك يرده استردم. طار يرده ايولو كيرد ك اولامى ديدى. من سنمى اولدره يم. يخشى يكيدك جانن قورتره يم ديدى. قره قىلجن صىردى. الله الدى. عزرائيلى

چالمغه حمله قالدی. عزرائیل بر کوکرجن اولدی، پنجره دن اوچدی کتدى. ادمی لر اورنى دلى دومروول، الين الله چالدی. قاص قاصل کلدی. ایدر. يكتلرم عزرائیلک کوزنى ايله قورختدم که کييک قپويي قودى، طار بجادن قاچدى. چونكه منم الومدن کوکرجن کېي قوش اولدی. اوچدی مره من انى قوره يم طوغانه^۱ الدرمینجه ديدى. طوردى اتنە بندى. طوغانن الله الدى. اردنە دشدى. بر اكى کوکرجن اولدوردى. دوندى اونه کلى يوررکن، عزرائیل اتنك کوزونه کورندى. آت اور كې، دلى دومرولى کوتىرى، يرە اوردى. قره باشى بوکلدى. بوکلو قالدی. اغ کوكسنك اوزرنه عزرائیل بصوب قوندى. بيا ميرلردى. شمدى خرلامغه بشلدى. ایدر. مره عزرائیل امان. تىنكرىنک بىرلەك يوقدر كمان. من سنى بويله بلمز ايدم. اوغورلىن جان الدوغىك طوييمز ايدم. دو كمه سى بيوك بزم طاغلرمز اولور. اول طاغلرمزدە باغلىرمز اولور. اول باغلىك قره سالقوملى اوزومى اولور. اول اوزومى صقرلى. آل شرابى اولور. اول شرابدن ايچن اسرك^۲ اولور. شرابلويدم طوييمديم نه سويلدم بلدم. بلکه اوصنىدم يكتلکه طوييمدم. جانم المە عزرائیل مدد ديدى. عزرائیل ایدر. مره دلى قوات مکانه يلواررسن. الله تعالى يه يالوار. منمده الومده نه وار. من دخى بر يومش^۳ اوغلانىم ديدى. دلى دومروول ايدر. يا پس جان ويران جان الله، الله تعالى ميدر. بلى اولدر ديدى. دوندى عزرائىلە يا پس سن نه ايلمكلوقداسن. سن ارادن جقغل. من الله تعالى يله خبرلىشيم ديدى. دلى دومروول بورادە صويملىش. کوره لم خانم نه صويملىش. ايدر يوجه لردن يوجه سن. کمسە بلمز نجه سن کوركلو تىنكرى. نجه جاھل لر سنى کوکدە ارار، يورده استر. سن خود مؤمنلر کوکلندە سن. دايىم طورن جبار تىنكرى. باقى قلان ستار تىنكرى. منم جانمى الور اولسىك سن الغل. عزرائىلە

۱. دۇغان *Doğan* = شاهين. بير تور آليجي قوش.۲. اسرك *Əsrək* = كىثلى. سرخوش. چاخىرلى.۳. يوموش *Yumuş* = فرشته. ساليمچى.

الماغه قومغل ديدى. الله تعالى يه دلى دومرولك، بوراده سوزى خوش كلدى. عزرايىلە ندا ايلدى كم چون دلى قوات منم بىلكم بلدى، بىلكومە شكر قلدى. يا عزرايىل دلى دومرولە جان يرنە جان بولسون. انوک جانى ازاد اولسون ديدى. عزرايىل ايدر. مره دلى دومرول. الله تعالى نك امرى بويله اولدى كيم دلى دمرون جانى يرنە جان بولسون. انوک جانى ازاد اولسون ديدى. دلى دمرون ايدر. من نجه جان بولىم. مكى بىر قوجه بىام، بىر قرى انام وار. كل كىدە لم ايكيستىن بى بولايىكى جانن ويرە الغل. منم جانومى قوغىل ديدى. دلى دمرون سوردى، بىاسى ياننه كلدى. بىاسنڭ الين اوپب صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايدر. اغ سقلىلۇ عزيز عزّتلو جانم بىا. بىلورميسن نلر اولدى. كفر سوز سويمىش. حق تعالى يه خوش كلمدى. كوك اوزىزىنە آل قناتلو عزرايىلە امر ايلدى. اوچب كلدى. اغجە منم كوكسومى بصوب، قوندى. خرلەدە دب، طتلۇ جانم آلور اولدى. بىا سىندىن جان دلرم ويرمى سىن. يوخسە اوغل دلى دمرون ديو، اغلىر ميسن. بىاسى ايدر. اوغۇل اوغۇل اى اوغل. جانم پارە سى اوغۇل. طوغدوغاندە طقۇز بىغرا اولىدرد كم اصلاح اوغل. دنلوكى التون بان اىيۆمك قبضە سى اوغۇل. قازە بىكزىر قىزمك كلىينىك چىچكى اوغۇل. قوشۇ يتان قارە طاغىم كركىسە، سويمە كلسون. عزرايىل كىلاسى اولسون. صوق صوق يېكارلرم كركىسە، اكا اىچت اولسون. تاولە تاولە شەباز اتلرم كركىسە، اكا بنت اولسون. قطار قطار دوه لرم كركىسە، اكا يوكلت اولسون. اغا يالىدە اغجە قيونم كركىسە، قره مودبىق التىنە انوک شولنى اولسون. التون كومش پول كركىسە، اكا خرجلق اولسون. دىنە شىريين جان عزيز جانمى قىا بلمن بىللىو بىللى. سىندىن عزيز سىندىن سوكلو اناك در اوغۇل. اناكە وار ديدى. دلى دمرون بىاسىندىن يوز بولىمۇب. سوردى اناسىنە كلدى. ايدر. انا بىلورميسن نلر اولدى. كوك يوزىزىنە آل قناتلو عزرايىل اوچب كلدى. اغجە منم كوكسومى بصوب، قوندى. خرلادب جانم الور اولدى. بىام دن جان دىيلدم انا ورمدى. سىندىن جان دىيلرم. انا جانك مكا

ویرمیسن. یو خسە اوغول دلى دمروول ديو اغلرمیسن. اجى طرنق آغ يوزوكه چالرمیسن. قرغۇ كېي قره صاچك يولرمیسن انا ديدى. اناسى بورادە صویلمش. كوره لم خانم نه صویلمش. اناسى ایدر. اوغول اوغول اى اوغول. طقۇز آى طارقارىنمە كوتىردو كم اوغول. طولمه بشكىلدە بلدو كم اوغول. اون اى دىنە دنيا يوزىنە كتوردە كم اوغول. طولاب طولاب اغ سودمى امزىردى كم اوغول. اغچە بورجۇ حصارلىدە طوتىلەك اوغول. صاسى دىنلۇ كافر النە طتساق اولىدەك اوغل. التۇن اقچە كوجنه صالحىنى سنى قورتىریدم اوغول. يمان يەرە وارمىش سن وارە بلمن. دنيا شىرىن جان عزىز جانمى قيا بلمن بلۇ بلکل ديدى. اناسى دخىجانن ويرمىدى. بويىله دىكچ، عزرائىل كىلدى دلى دمرولك جانن الماغە. دلى دمروول ایدر. مره عزرائىل امان. تىنكرىنەك برلەك يوقدر كمان. عزرائىل ایدر. مره دلى قوات دخى نه امان دلرسن. آغ سقلىۋ بىاك يانە واردەك، جانە ويرمىدى. آغ بىچكلى اناك يانە واردەك، جان ويرمىدى. دخى كىم ويرسە كرەك ديدى. دلى دمروول ایدر. حسرتەم واردە بولشايم ديدى. عزرائىل ایدر. مره دلى حستەك كم در. ایدر. ياد قىزى حلالىم وار. اندن منم اىكى اوغلانجىغم وار. امانتم وار. اصمرلىرم انلە، اندن صوکرە جانم الاسن ديدى. سوردى حلالى يانە كىلدى. ايدر. بىلورمیسن نه لر اولدى. كوك يوزىنەن ال قناتلۇ عزرائىل اوچب، كىلدى. اغچە منم كوكىسى بىصوب، قوندى. طتلۇ منم جانمى الور اولدى. بامە ويردىم، جان ويرمىدى. انامە واردم، جان ويرمىدى. دينە شىرىن جان طتلۇ ديدىلر. امىدى يو كىشك يو كىشك قره طاغلرم، سكا يىلاق اولسون. صوق صوق صولرم، سكا ايچت اولسون. تاولە تاولە شەباز اتلرم، سكا بنت اولسون. دنلۇ كى التۇن بان ايوم، سكا كولكە اولسون. قطار قطار دوه لرم، سكا يو كلت اولسون. اغايلىدە اغچە قىونىم، سكا شولن اولسون. كوزك كمى طوتىرسە، كوكلىك كمى سورسە، سن اكا وارغل. اكى اوغلنجىنى او كىسىز^۱ قومغل ديدى. عورت بورادە صویلمش.

كوره لم خانم نه صويمش. ايذر. نه ديرسن. نه صويلرسن. كوز اچوب كوردوكم. كوكل ويروب سودوكم. قوج يكيدم. شاه يكيدم. طبلو دماغ ويرب صورشدوغم. بر يصدقده باش قويوب امشدكم. قرشو ياتن قره طاغلری، سندن صکره من نيلم. ييلار اولسم، منم كورم اولسون. صوق صوق صولروك ايچر اولسم، منم قائم اولسون. التون اچچك خرجلير اولسم، منم كفنم اولسون. تاوله تاوله شهباز اتوک بيتر اولسم، منم تابوتمن اولسون. سندن صکره بر يكيدى سوب وارسم، بيله ياتسم، الا يلان اولوب منى صوقسون. سنك اول موختت اناك باباک، بر جانده نه وار كه سكا قياممشلر. عرش طانغ اولسون. كرسى طانغ اولسون. بير طانغ اولسون. كوك طانغ اولسون. قادر تنكري طانغ اولسون. منم جانم سنك جانكه قربان اولسون ديدى. راضى اولدى. عزرائيل خاتونك جانن الماغه كلدى. ادمى لر اورنى يولداشنه قيامدى. الله تعالى يه بوراده يالوارمش. كوره لم نجه يلوارمش. ايذر. يوجه لردن يوجه سن. كمسه بلمز نيجه سن كوركلو تنكري. چوق جاهل لر سنى كوكده ارار، يرده استر. سن خود مؤمنلر كوكىنده سن. دائم طورن جبار تنكري. اولو يوللر اوزرينه، عمارتلر پيايم سنك ايچون. اج كورسم، طيوره يم سنكىچون. يالنجق كورسم، طوناده يم سنك ايچون. الورسک ايكيموزك جانن بله الغل. قورسک ايكيموزك جانن بله قوغل. كرمى چوق قادر تنكري ديدى. حق تعالى يه دلى دومرولك سوزى خوش كلدى. عزرائيله امر ايلى. دلى دومرلوك اناسنك اناسنك جانن ال. اول اكى حلاله يوز قرق يل عمر ويردم ديدى. عزرائيل دخى بياسنك اناسنك دخى جانن الدى. دل دومرول يوز قرق يل دخى يولداشيله ياش يشادى. ددم قورقوت كلوين بوى بويلدى. صوى صويملى. بو بوى دلى دمرونلوك اولسون. مندن صکره الب اوزانلر سويسون. النى اچوق جومرد ارنلر دكلسون ديدى. يوم ويره يم خانم. يرلى قره طاغلر ك يقلمسون. كولكه ليجه قبا اجاجك كسلمسون. قامن اقان كوركلو صويك قوريمسون. قادر تنكري سنى نامرده محتاج ايتمسون. اغ

التوندە بش گلمە دعا قىدق، قبول اولسۇن. يغىشدىرسۇن دورشىرسۇن. كناھكىزى
ادى كوركلو محمّدە بېغىلىسۇن خانم ھى.

قاکلی قوجه اوغلی قان طورالى

بوینی بیان ایدر خانم هی هی

اغوز زماننده قاکلی قوجه دیرلردى، بر کربز^۱ او واردى. یتشمش بر جلاسون اوغلی واردى. ادنه قان طورالى دیرلردى. قاکلی قوجه ایدر. یارنلر اتام اولدى من قالدم. بیرین يوردين طوتدم. یارنكى كون من اولم، اوغللم قاله. بوندن يكىكى يوخ در كه كوزم كورركن، اوغول كل سنى ايواره يم ديدى. اوغلان ایدر. بيا چون منى ايوه ريم ديرسن، مكا لايق قيز نجه اولور. قان طورالى ایدر. بيا من يرمدن طورمدين، اول طورمش اولا. من قره قوج اتمه بنمه دين، اول بنمش اولا. من قانلو كافر ايلنه وارمدين، اول وارمش، مكا باش كتورمش، اولا ديدى. قاکلی قوجه ایدر. اغول سن قيز استزمش سن. بر جلاسون بهادر استرمش سن، انوک ارقاسنده ييه سن ايچه سن، خوش كچه سن. ایدر. بلى جانم بيا. ايله استرم پس واره سين بر ججى بجى توركمان قىزنى الاسن. ناكاهندن طايىم اوزرىنه دوشىم، قارنى پرتله ديدى. قاکلی قوجه ایدر. اوغول قيز كورمك سندن، مال رزق ويرمك بندن ديدى. بويله ديكج، ارنلر اورنى قان طورالى، يرندن طوردى. قرق يكىدн ياننه الدى. ايچ اغوزى كوردى، قيز بولمادى. فايتدى كرو دوندى. اولرنە كلدى. بىاسى ایدر. اوغول قيز بولدى كمى. قان طورالى ایدر. يقلسون اغوز اللرى. مكا يارر قيز بولمدم بيا ديدى. بىاسى ایدر. هي اوغول قيز دليو وارن، بويله وارمز. قان طورالى ایدر. يا نىچه وارر بيا ديدى. قاکلی قوجه ایدر. اوغول صباح وارب، اويلن كلمك اولمز. اويلن وارب، اخشم كلمك اولمز. اوغول سن ماله بجد اول

---

۱. گوْرْبُوز = Gorboz = گوجلو.

یغ، من سکا قیز ارایی کیده یم دیدی. فاکلی قوجه سونی قوانی، اوری طوردی. اغ صقللو پیر قوجه لر یاننه برقدی. ایچ اغوزه کردی. قیز بولیمادی. طولاندی طش اغوزه کردی. بولیمادی. طولندی طره بوزنه کلدی. مکر طره بوزان تکورینک بر عظیم کورکلو محبوب قری واردی. صاغنه صولنداکی قوشه یای چکردی. اتدوغی اوخ یره دوشمزدی. اول قیز ک اوج جانور قالکلغی قفتانلغی واردی. هر کیم اول اوج جانوری بصسه، یکسه، اولدورسه، قیزمی اکا ویررم دیو، وعده ایلمشدی. بصامسه باشین کسردی. بویله لکله اوتوز ایکی کافر بکنوک اوغلنک باشی برج بدنه، کسلو اصلمش ایدی. اول اوج جانور ک بری قغان^۱ اصلاحندی. بری قره بوغایدی. بری دخی قره بوغره ایدی. بوکرک هر بریسی بر ازدرها یدی. بو اوتوز اکی باشکم بر جده اصلمش ایدی، قغان اصلاحله قره بغانک یوزین کورممشردی. انجق بوغا بوینزنده هلاک اولمشردی. فاکلی قوجه بو باشلرین و بو جانورلری کوردی. باشنده اولن بیت، ایاغنه دیرلدی. ایدر. واره یم او غلمه طوغره خبر ویره یم. هنری وارسه، کلسون السون، یوخسه اوده کی قیزه راضی او سون دیدی. آت ایاغنی کولک، او زان دلی چوک اولور. فاکلی قوجه کیدرک کلدی. اغوزه چقدی. قان طورالیه خبر اولدی. بیاک کلدی دیدل. فرق یکیدله بیاسنه قرشو واردی. الین اوپدی. ایدر. خانم بیا مکا یارر قیز بولدکمی. ایدر. بولدم اوغول. هنرک وارایسه دیدی. قان طورالی ایدر. التون افچه می استر. قاتر بسر کمی^۲ استر. بیاسی ایدر. اوغول هنر کر ک هنر دیدی. قان طورالی ایدر. بیا یلیسی قره قاضلق اتونه ایر صالحه یم. قنلو کافر الینه اقین چپایم. باش کسیم قان دو کیم. کافره قان قو صدرایم. قول قراواش کتوره یم. هنر کوستره یم. فاکلی قوجه ایدر. های جانم اوغول، هنر دیدیکم اول دکل. اول

۱. قغان = قیزقین. اونگر Qağan = قیزقین. ساچیلقان. بو سؤز تورک ائللرینین باشقانینا دئیلیب، داش یازیلاریندا، هابنله داستانلاردا گلیب. اونون یوموسالامیشی «حاقان» اولوب باشقا دیللرده همین آنلامدا ایشلمکده دیر. فارسجا اونون فارشته «ژیان» سؤزو دیر.

۲. بسر ک = چلیش دوه. ایکی توْخوملو دوه.

قىز اىچون اوج جانور ساقلمىشلر. هر كيم اول اوج جانورى بىصە، اول قىزى اكا ويرلىر. بصوب اولدرمسە، انوڭ باشنى كسرلىر، برجە اصارلىر. قان طورالى ايدىر. بىا بۇ سوزى سن مكا دىممك كرك كىدەك. چونكە دىدەك، البتەه وارسم كرك. باشمە قاخنج يوزمە توخنج اولمىسون. قادون انا بىك بىا اسن قالوڭ دىدى. فاكلى قوجە ايدىر. كوردكمى من مكا نتدم. اوغلانە قورخنج خېرىلر ويرە يم، اولە كيم كىتمە دونە دىدى. فاكلى قوجە بو ارادە صوپىلماش. كورە لم خانم نە صوپىلماش. ايدىر. اوغول سن وارە جق يروڭ، طولاماج^١ طولاماج يوللىرى اولور. اتلۇ باتوب چقامز، انوڭ بالچىنى اولور. آله يلان سوکە مز، انوڭ اورمانى اولور. كوكلە پھلو اوران، انوڭ قلعە سى اولور. كوز قاقوبىن كوكلەلان، انوڭ كوركلىسى اولور. هاي دىميدىن باش كىتونن، جىلادى اولور. يغرننده^٢ قلقان اوينر، بىاسى اولور. ياوز يرلەر يلتندىك، قايدە دونكىل. اغ صقللۇ بىاكى، قريجق اولمىش اناكى، بوزلەتمەل دىدى. قان طورالى قاقدى. ايدىر. نە سوپىرسىن نە ايدرسىن. جانم بابا بۇ قدر ايشدن قورخن، يكتىمى اولور. الپ ارە قورخو ويرمك، عىب اولور. دولاماج يوللىنى قادر قورسە، دونلە يورتىم. اتلۇ باتوب انوڭ بالچىنى، قوملىر دوشىم. آله يلان سوكمز اورمانى، چقىمىق چقوب اوده اورم. كوكلە پھلو اورن قلعە لىرين، قادر قورسە يپام يقام. كوز قچوبىن كوكلەلن كوركلى سىنك بويىن اوپىم. يغرننده قلقان اوينر بىاسنەك، قادر قورسە باشن كسىم. يا وارميم ياكى كىلمىم. يا قره بغرنەك كوكسى التىنە قالم. و يا بوغانەك بويۇزىنە ايلىشىم. يا قغان اصلانەك قىناغىنە^٣ دىدلەم. يا وارم ياكى كىلمىم. يا كىلم ياكى كىلمىم. يە كورنەجە، بىك بابا خاتون انا اسن قالوڭ دىدى. كوردلەر كى ناموس اىچون بىكلەز. ايتدىلەر. اوغول اوغروك اچق اولسىن. صاغ اسن واروب كىلە سن دىدلەر. اتاسنەك

١. دولاماج Dolamac = بوروق.

٢. ياغرىن Yağrın = چىگىن.

٣. قىناق Qınaq = جىراناق.

اناسنک الّرین اوپدی. قرق یکیدک یاننه برقدی. یدی کون یدی کیجه یورتدى لر. کافر ک سرحدنە ایردیلر. چادر دکدیلر. یوکوک آتن یوکردوپ، قان طورالى کورزین کوکه اتار. اینوب یره دشمدین، قروار طوتر. هى قرق اشم قرق یولداشم. یوکر ک اولسە یارشىم. کوجلو اولسە کورشىم. حق تعالى عنایت ايلسە، اوج جانورى اولدرىسم. کوزلّر سرورى، صارى طونلى سلجان خاتونى السم. اتام انام ايونه دونسم. هى قرق اشم قرق یولداشيم. قرقکوزه قربان اولسون منم باشم ديو سویلدى. بونلر بو سوزدە ایکن مکر خانم تکوره خبر واردى. اغوزدن قان طورالى ديرلر بر يكت وار ايمش، قيزك دليو كلى یورر ديدلر. کافرلر یدی اغاچ ير قوشو کلدىلر. نيه کلدىکوز يكت يكل ديدلر. ويرشمکه الشماعه کلدک ديدلر. عزّت حرمت ايلدىلر. اق چادر دکدلر. الله قالى دوشدىلر. اعجه قيون قردىلر. یدی يللّق آل شراب ایچوردلر. الوبن بونلرى تکوره کتوردىلر. تکور تخت اوزرنده اوترمىشى. يوز کافر ایچن کينمىشى. یدی قات ميدانى طولندي کلدى. مکر قيز ميداندە بر کوشك ياپدرمۇش ايدى. جمیع یانندە اولن قىزلر، آل كىمشىلدى. كندو صارى كىمش ايدى. يوقارىدىن تماشا ايدى. قان طورالى کلدى. قاره شاپقە لو تکوره سلام ويردى. تکور عليك الدى. الله قالى دوشدلر او توردى. تکور ايدر. يكت نه يردىن کلورسىن. قان طورالى يرندىن طورى کلدى. اپول اپول یوردى. اغ التنى اچدى. اغ بىلكلرىنى صغانى. ايتدىكم قرشو ييان قره طاغكى اشماعه کلمشم. تىنكى بىورغىلە پىغمېر قولىلە، قىزوکى الماغه کلمشم ديدى. تکور ايدر. بو يكىدك سوزى یوکرک، اکر الندە هنرى وار ايسە ديدى. تکور ايدر. بو يكىدی اناندن طوغمه صويك، صويىدلر. قان طورالى التولسو انجە كتان بىزنى، بىلنه صاردى. قان طورالى الوب ميدانه كتوردىلر. قان طورالى جمال و كمال اياسى يكت ايدى. اغوزدە دورت يكت نقابله كردى. برى قره چکور و اوغلۇ قرق قنوق و بوز ايغىلۇ

بىر ك. قان طورالى نقاپن سريدى^١. قىز كوشكىن بقاردى. طارقلىغى بوشلىدى^٢. كدىسى ماولدى^٣. اوصل^٤ اولمش، طنه كېي اغزىنك صوبىي اقدى. يانىدە غى قىزلىرە ايدر. حق تعالى اتامك كوكلنه رحمت ايلسە، كابن كسوپ منى اول يكىدە ويرسە، بونك كېي يكت حىف اولە كە جانورلر الندە هلاك اولا دىدى. بو محلە دمور زنجيرلە بوغايى كتوردىلر. بوجا ديزن چو كدى. بويىزىلە بىر مرمر طاشى يوغىردى^٥. پىنر كېي دتدى. كافىرلار ايدر. شىمىدى يكىدى اتار يقار، سرر پرتار. يقلسون اغوز اللرى. قرق يكت بىر بىك اوغلىلە بىر قىزىن اوترى اولمك نولور دىدىلر. بونى ايشدىجىك قرق يكت اغلشدلر. قان طورالى صاغنە بقىدى. قرق يكىدىن اغلىر كوردى. صولنە بقىدى ايلە كوردى. ايدر. هي قرق اشوم قرق يولداشم نىه اغلىرسز. قورلچە قپۇزم كتورك او كك منى دىدى. بورادە قرق يكت قان طورالى او كمىشلر. كوره لم خاتىم نجه او كمىشلر. ايدر. سلطانىم قان طورالى. قالقونى يركىن طرمىد كمى. يلىسى قره قاصلق اتوك بنمىد كمى. ارقومىلى الله طاغى اولىوبىن قوشلىوبىن. بابا كك اغ باش ايشكىندە، قراوشلر اينك صغار كورمد كمى. بوغە بوغە دىدى كلىرى، قره اينك بوزاغىسى دكلىمىدر. الپ ارنلر قىيمىندىن قىورىدى. اولوز صارى طونلۇ سلجان خاتون كوشكىن باقر. كيمە باقسە عشقىلە اودە يقىر. قان طورالى صارى طونلۇ قىز عشقىنە بىر بىر هو دىدى. مره بوغاكوزى قيو ويرن كلسون دىدى. بغانك زنجىرن الدىيلر، صالحى ويردىلر. بويىزى الماس جدا كېي، قان طورالىنىڭ اوزرنە سوردى. قان طورالى ادى كوركلو محمدە صلوات كتوردى. بغانك النه بىر يمرق ايلە اوردىكىم بغاى كوتى اوزرنە چو كدى. النه يو مرۇغۇن طيادى سوردى. ميدانك باشنى چىردى.

١. سرىمك = قىراغا آتماق. چىخارماق.

٢. داراقيقىي بوشالماق = Daraqlığı boşalmaq = اۋۇزوندىن گىتىمك. دىزلىرى سوستالماق.

٣. كدىسى ماولاماق = Kadisi mavlamaq = عاشق اۇلماق. سۇمك.

٤. آوسال = Avsal = ماراقلى. ايستكلى.

٥. يوغورماق = Yoğurmaq = سورتمك. اوْغماق. Sürtmek

چوق چالشدلر. نه بوغه يکر نه قان طورالى يکر. كوت كوت بوغه صولمغه باشلدى. اغزى كوبكىلندى. قان طورالى ايدر. بو دنيايى ارنلر عقلله بولمشلدر. بونك اوكتىنن صچرايە يم، نه هنرم وارسه اردندن كوستره يم دىدى. ادى كور كلو محمدە صلوات كتوردى. بوغانك اوكتىنن صاولدى. بغا بىنوزى اوزرنه دكلىدى. قويروغىندن اوج كره كتورب، يره صالدى. سو ككلرى خرد اولدى. بصدى بوغزلدى. پچاق چقرب دريسينى يوزدى. اتىن ميداندە قويپ، دريسينى تكورك اوكتىنن كتوروب ايدر. طكله قىزكى مكا ويره سن دىدى. تكورك فرداشى اوغلۇ واردى. ايدر. جانورلر سرورى اصلاحندور. انو كله دخى اوين كوسترسون، قىزى اندىن سىكىرە ويرلوم دىدى. واردىلر اصلاحاتى چقردىلر. ميدانه كتوردىلر. اصلاح حيقىرىدى، ميداندە نه قدر آت وارسه قان قاشنىدی^۱. يكتلىرى ايدر. بوغاندى قورتىلىدى. اصلاحندىن نجه قورتلە ديدىلر اغلىشدىلر. قان طورالى يكتلىرن اغلى كوردى. ايدر. ماره الچە قېۋۆزم الە الوك. منى او كك. صارى طونلى قيز عشقئە بر اصلاحندىن دونيمى دىدى. يولداشلىرى بورادە صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايدر سلطانم قان طورالى. اغجە سازىلر ايچىنده، صارى كونلر كوربىن طايلر يصان. او ك طمرىن دلوبىن قانن سورن. قره پولاد اوز قىلجدن قايىمین. اغجە توزلۇ قتى يايىدىن درسىنمين^۲. اغ يلكلو اوتكون اوخدن قايىمین^۳. جانورلر سرورى قغان اصلاح قران. الە كوبك ايتىنە كندوزىن طلادرمى. الپ يكتلىرى صواش كونى قريمندىن قيوررمى ديدىلر. صارى طونلى سلجان خاتون كوشكىدىن بقار. كمه باقسە عشقەلە او دە ياقر. صارى طونلو قيز عشقئە بر هو دىدى. قان طورالى مره كافر اصلاحنىڭ قويو وير كلسون دىدى. قره پولاد اوز قىلجم يوق

۱. قاشانماق = ايشە مك. Qaşanmaq

۲. درسینمك = قۇرخماق. Dərsinmək

۳. قايىقماق = ديسكىنممك. اۋزون ايتىرمك. Qayıqmaq

كم، قرواشدوغى دم اكى ييچيدم. سكا صغندىم جومىدلر جومىدى، غنى تىنكرى مدد دىدى. اصلاحى قيو ويردىلر. سوردى كىلدى. قان طورالى بىر كېنگى قىاغنە طولادى. اصلاحىك پىنجە سنه صونى ويردى. ادى كوركلو محمّدە صلووات كتوردى. اصلاحىك اليين كوزدوب، بىر يو مرق ايلە اوردىكىم يمرق چكە سنه طوقندى، اواتدى. سوكىستىن طوتىدى، يىلىنى اوزدى. اندىن كتورب، يىرە اوردى. خرد اولدى. تكorum اوكتە كىلدى. ايتدى. يارن قىيزكى مكا ويركىل دىدى. تكorum ايىر. قرى كتورك ويروک. بو يىكىدى كوزم كوردى، كوكلم سودى. كرك طورسون كرك كتسون دىدى. يىنە قرطاشى اوغلۇ ايىر. جانورلر سرھەنگى دوه در. انو كله دخى اوپونن اويناسون دىدى. اندىن سىكەرە قىيزى وىرە وز دىدى. چون عنایت تىكىريدىن اولدى. بىكۆك پشانڭ هەمتى قان طورالىه اولدى. تكorum دوه نك اغزىن يىدى يىردىن باغلەك دىدى. حسود كافىرلر بىلمادىلر. يولارين^۱ صىروب، سالى ويردىلر. قان طورالى قىزلر، دوه نك قولتىغىنن كىرر، فرلر چقار. سرخوش يىكتەم اكى جانورلە صواشمىسى. طايندى دشدى. التى جىلاد اكسە سنه كىلدىلر. يالك قىلچ طوتىدلر. بورادە يولداشلىرى صويمىش. كورە لم خانم نە صويمىش. قالقوپنى قان طورالى يىركەن طورى كىلدەك. يىلىسى قره قاصلق اتك بطون بندەك. الا كوزلۇ يكىنلىك يانكە الدك. ارخو بىلى الله طاغى دونن اشدەك. اقندلى صوين دونن كىچدەك. قانلو كافر ايلە دونن گىردىك. قره بوغە كىلدە كىنە خرد خاش ايلدەك. قغان اصلاحان كىلدە كىنە يىلىنى بو كىدەك. قرا بوغە كىلدە كىنە نە كىچدەك. قره قره طاغىردىن خبر اشا. قانلو قانلو صولىدىن خبر كىجە. قالن اغوز ايلە خبر وارە. قاكلى قوجە اوغلۇ قان طورالى نتمىش دىه لر. قره بوغە كىلدە كىنە قىلچانمىش^۲. قغان اصلاحان كىلدە كىنە يىلين بوكىمش. قره بغرا كىلدە كىنە كىچكىمش دىه لر. اولو كىچى قالمىيە سوز ايدىنە. قرى قوجە قالمىيە قو ايدىنە. اغ

---

۱. يولار = آغىزلىق.

۲. قىلچانماق=Qılçanmaq. سايماق. حسابا قويماق. ديسكىنلىك.

صقللو بیاک بکلو اوله. قریحچ او لمش اناک قان یاش دوکه. خانم قالقوینی یرکدە طورمز اولسک، التی جلاد اکسکدە يالك فیلچ طوتر. غافللجه کورکلو باشك کسر. اشغادن یوقاری بقزمیسن. قرشوکه الاقامز کلدی، شاهنک اتمزمسن. صاری طونلی سلجان خاتون اشارت ایدر، کورمزمی سن. سنی دوه بورنندن زبون اولور دیدلر بلزمیسن. صاری طونلو سلجان خاتون کوشکدن بقار. کمسه بقر عشقله اوده یقار. صاری طونلو قیز عشقنه بر هو دیدی. قان طورالى اورو طوردى. ایدر. مره من بو دوه نک بورننه یاپشجق، اول قیز سوزیله یاپشدی دیلر. یارین اغوز ايلنه خبر واره. دوه الندھ فالمشدی. قیز قورتردى دیه لر. مره قولجه قپوزم چالوک اوکک منی. یرادن قادر تنکریه صغندم، بر بغراهن دونه ینمی. انشاء الله بونک دخی باشن کسیم دیدی. یکتلری قان طورالى اوکپ صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. قاب قیالر باشنده یوا طوتون. قادر اولو تنکریه یقین اوچان. مانجلغى اغر طاشدن غزلدايوب، قتی اینان. ارى کولک اوردو کین شاقیوب الان. قبا اویکه دیب یوروکن طرتوب اوزن. قارنجغى آچ اوسلسە قالقوب اوچان. جملە قوشلر سلطانى چال قره قوش. قادىلە صغسانە کندوزین شاقدرمى. الپ یکتلر قريش کونى قریمندن قیررمى دیدلر. صاری طونلی سلجان خاتون کوشکدن بقار. کمه بقسە عشقله اوده یقار. صاری طونلی قیز عشقنه بر هو دیدی. قان طورالى ادی کورکلى محمدە صلوات کتوردى. دوه يې بر دېمە اوردى. دوه باغردى. بر دخى اوردى. دوه ایاغى اوزرینه طورىمدى، يقلدى. بصوب اکى يردن بوغزلىدى. ارقاسىندن اکى قايش چىردى. تکورک اوکنه برقدى. ایدر. اقين جلرک ترکشى باغى او زنکوسى قايشى او زلور. دكمکە کرک او لور دیدى. تکور ایدر. والله بو يكيدى کوزم کوردى. کوکلم سودى دیدى. قرق يerde او تاق دکدردى. قرق يerde قىزىلا کردک دکدردى. قان طورالىلە قزى کتورروب، کردکه قويىديلر. اوزان کلدی. يلتەمە^۱ چالدى. اغوز

۱. يلتەمە = تۇی ھاواسى. تۇی چالقىسى.

یکیدنک اویکنی قاپردى. قیلجن چقردى. یرى چالدى كرتدى. ایتديكم ير کبى كرتلاين. طوپرق کبى صاورلىن. قىلجمە طوغرانىن. او خمە سانجلين. او غلم طوغماسون، طوغرسە، او ن كونه وارمسون. بک بىامك قادىن انامك يوزين كورمىدين، بو كردكە كيرسم ديدى. ايونى چوزدى. قىستان بوزلتدى. قره قوچن كشتدى. دون قاتدى كوجدى. يدى كون يدى كجه يورتدى. اغوزك سرحدنە چقدى. چادر دكدى. قان طورالى ايدر. هي قرق اشوم قرق يولداشم. قربان اولسون سزه منم باشم. حق تعالى يول ويردى واردم. اول اوج جانورى اولىردم. صارى طونلى سلجان خاتونى الدم كلدم. خبر ايلك بىام مكا فرشو كلسون ديدى. قان طورالى بقىدى كوردى. بو قونداغى يerde قوغى قشلارى، طرنالر، طراج لر، ككلك لر اوچرلر. صوق صولر چايىلر چمن لر، سلجان خاتون بو يرى كوركلو كوردى بكتنى. دوشدلر عشرتە مشغول اولدلر. يديلر ايچدىلر. اول زماندە اغوز يكتلنە نە قضا كلسە، ايخودن كلوردى. قان طورالىك ايخوسى كلدى، او يودى. او يوركىن قىز ايدر. منم محبلرم چوقدر، ناكاه الغارلە كلماسون. طوتوبن يكىدم اولدرمسونلر. اغجە يوزلى من كلىنى طوب، اتام انام ايونه ايلتمسونلر ديدى. قان طورالىك اتنى ايچن طوتدى، كيدردى. كندو دخى ايچن طوتدى كيندى. سكوسن الله الدى. بر يوكسک يرە چقدى كوزلدى. مكر خانم تكور پشيمان اولدى. اوج جانور اولدرد كيچون بر قىز جغزمى الدى كتدى، ديدى. ايچن قره طونلى، كوك دمورلى، التى يوز كافر سىچدى. كىجه كندز يورتدلر. نكاھندن يتدىلر. قىز حاضر ايدى. بقىدى كوردى. ايلغار يتدى. اتن اويناتدى. قان طورالىنک اوزرنه كلدى. صويمىش. كوره لم خانم نە صويمىش. ايدر غافل اولمه قره باشك قالدر يكت. الله قيمە كوركلو كوزك اچغل يكت. قارولر ك دن اغ اللر ك بغلنمدىن. اغ النون قره يرە دېلمدىن. غافلله كوركلو باشك كسلمىدىن. العجه قانك ير يوزنه دو كلمدىن. ياغى يتدى. دشمن ايردى. نە ياتورسن قاللغىل. قاب قىالر اوينامدىن ير اوبرلىدى. قرى بىكلر اولمىدىن ايل

بوشالدی. قرجشوبن^۱ اوغرشوب طاغدن ایندی. يصانوبن^۲ اوزر و که یغی يتدى. يتاجق یرمی بولدک يورتمى بولدک. نولدی. سکا ديو، چاغردى. قان طورالى سمردى اوياندى. اورو طوردى. ايدر. نه سويلرسن کورکلم ديدى. ايدر. يكىدم اوزر که یغى كلدى. اويارمۇ بندن، صواشوبن هنر کوسترمك سندن ديدى. قان طورالى کوزين اچدى. پقاقلەرن قالدردى. کوردى كلن ات اوزرنەدە كىيىمش. سکوسى النە ير اوپدى. ايدر. امنا و صدقنا. مقصودمۇ حق تعالى در كاهنە حاصل اولدى. دىيوب ارى صودن ابىست الدى. اغ النى يره قودى. اكى ركعت نماز قلدى. اتنە بندى. ادى کورکلو محمدە صلوات كتوردى. قره طونلو كافره آت صالحى. قوشو واردى. سلجان خاتون آت اويناتدى. قان طورالى نك او كنه كچدى. قان طورالى ايدر. کورکلم قىدە كىدرىسن ديدى. ايدر. بک يكىت باش اسن اولسە، بورك بولنمى اولور. بوكلن كافر چوق كافىدر. صواشلم دو كشلم. اولنمز اولسون. درى قلانمز اوادىيە كلسون ديدى. بو ارادە سلجان خاتون ات صالحى. قريمن بصدى. قچان قوومدى. امان دينى اولدرمىدى. ايلە صاندى كيم یغى بىصلدى. قلجنك بالچى^۳ قان، اوادىيە كلدى. قان طورالى بولىمادى. اول محلە قان طورالىنىك بىاسى اناسى چيقە كلدى. کوردىلەر كم بو كلن كشىنىك قىلچى نك بالچى قانلو، اوغلى کورنمز. خبر سوردل. کوره لم نجه سوردلر. اناسى ايدر. انام كشى قىزم كشى. الە طكلە ير كدن طورى كلدك. اوغلى طوتىردو كمى. غافلله کورکلو باشن كسىردىكمى. قادىن انا بک بيا ديو، بوزلتىدكمى. سن کلورسن، بر بىكۈم کورنمز بغرم ينار. اغز دلدىن بر قاج كلمە خبر مكا. قره باشم قربان اولسون كلين سكا. قىز بلدى كيم قين اناسى قين اتاسى در. قامجىلە اشارت قىلوب، اوده يه دوشك. نه يرده اينز قريشىور توز وارسە و نه

۱. قورجوشماق = Qurcuşmaq = ترپنمك. يېرندىن اویناماق.

۲. ياسانماق = Yasanmaq = دوزولمك. صف چىكمك.

۳. بالچاق = Balçaq = قىلىنجىن كسىلە توتارىينىن آراسى.

برده قرغه قوزغون اوینارسه، انده استیلوم دیدی. اتنه مهموز اوردی. بر یو کسک یره چقدی. کوزلدى کوردى کم بر دره نك ایچنده، توز کاه دریلور کاه طاغلور. اوزرینه کلدی. کوردى کم قان طورالینك اتنی او خلامشلر. کوزنک پاگن او خشامشلر. یوزنی قان بوریمش. طورمز قانن سیلر. کافرلر او شر، قیلجن یالین ایلر، کافری او کنه قاتوب قوار. سلجان خاتون بونی بویله کوردى. ایچنے اود دشدى. بر بولک قازه شاهین کرمش کبی، کافره آت صالدى. بر او جندن قروب کافری اول بر او جنه چقدی. قان طورالى بقدی کوردى کم بر کمسنه یاغی او کنه قاتمش قوار. سلجان ایدو کن بلمدی. فاقدی بو اراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. فلقوبنی یرندن طورن یکت، نه یکت سن. یلیسی قره قاضلچ اتنه بیتن یکت، نه یکت سن. غافللو جه باشلر کسن. دستورسزجه منم یاغمه کیرن یکت، نه یکت سن. دستورسزجه یاغیه کیرمک، بزم ایلده عیب اولور. مره یوری طوغان قوش اولوبن او چاینمی. صقالکله بوغاز کدن طوتاینمی. غافللو جه سنک باشک من کساینمی. الجه قانک یر یوزنے تو کینمی. قره باشک تر کیه اصاینمی. مره قضاسی یتمش یکت، نه یکت سن قایدە دونکل دیدی. سلجان خاتون بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. هی یکیدم بک یکیدم. قیبانلر طورمندن دونزمی اولور. قره قوجده قاضلچ آت لر، قولنچغن دپرمی اولور. اغايلدە اغجە قیون قوزیچغن سوسرمی اولور. الپ یکتلر بک یکتلر کورکلو سنه قیارمی اولور. یکیدم بک یکیدم. بو یاغنک بر او جن مکا بر او جن سکا دیدی. قان طورالى بلدی کم بو یاغی بصوب طاغیدن، سلجان خاتون در. بر طرفه دخی کندو کردى. قیلچ طوتوب یوردى. کافر باشین کسدی. یاغی بصلدى. دشمن صندی. سلجان خاتون قان طورالى، آت اردنه الدى، چقدی. کیدر ک قان طورالینك فکرنە بو کلدیکم، قالقوینی سلجان خاتون طوردو غکدە. یلیسی قره قاضلچ اتوک بیند ککده. بیامک اغ بان ایشکنە دوشدو ککده. اغوزک الله کوزلی قزی کلنی

بیلدقده. هر کشی سوزین سویلد کده. سن اوراده طورا سن او کیاسن. قان طورالی زبون اولدی. ات اردنه الدم چقدم دیه سن. کوزم دندی، کوکلم کتدی، اولدرم سنی دیدی. سلجان خاتون حال نیدوکین بیلوب صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. بک یکت او کنرسه، ار او کنسون اصلاحندر. او کنمکله عورتلره بهتان در. او کنمکله عورت ار اولمز. الله یورغان ایچنده سنکله طولشمادم. طتلو دماغ طتوینی صورشمدم. ال دواغم التندن سویلشمدم. تیز سودک تیز او صندک قوات او غلی قوات. قادر الله بلور من سکا مونسم، یارم قیمه مکا دیدی. قان طورالی ایدر. یوق البته اولدرسم کرک در دیدی. فیز قاقدی. ایدر. مره قوات او غلی قوات. من اشاغه قولپه یا پشورم. سن یوقاری قولپه یا پشورسن. مره قوات او غلی. او خکله می قیلچکله می. کل برو سویلشم دیدی. اتن دپدی. بر یو کسک یره چقدی. صدقندن طقسان او خن یره دوکدی. اکی او خک ک دمره نن چقردی. برین کرلدي، برین الله الدی. دمنلو او خله اتماغه قیامدی. ایدر. یکت ات او خکی. قان طورالی ایدر. قیزلرک یولی اولدر. او ل سن آت دیدی. قیز بر او خله قان طورالی اتدی شویله کم باشنده اولن بت ایاغنه ایندی. ایلرو کلب سلجان خاتونی قوجقلیب، بارشمسلر صورشمسلر. قان طورالی صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. یلا ب یلا ب یلا بین انجه طونلم. یر بصمیوب یوزین، قار او زرینه قان طمش کبی، قیزل یکا قالم. قوشہ بادم دار اغزلوم. قلم جی لر چالدغی قره قاشلم. قورمسی قرق طونم قره صاچلم اصلاحن اورغی. سلطان قزی اولدرمکه من سنی قیاردم. او ز جانمه قیام من ساکه قیمیم. من سنی صناردم دیدی. سلجان خاتون دخی بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. قلقوبنی یر مدن طورر ایدم. یلیسی قره قاضل اتومه بناردم. بیامک اغ بان او ندن چقاردم. ارقو بیلی الله طاغی او لریدم. الله کیک صغن کیک قوارایدم. طریاندہ بر او خله نملردم. دمنسوز او خله یکت سنی صنار ایدم. اولدرمکه یکیدم من سنی قیاردمدیم دیدی. اراغندن یقینندن کلشدلر. کرزلو یقا

طتوپىن يىلشدەرلەر. ئەنلەر دىماغ وىرۇپىن صورشىدلەر. اغ بوز اتلىرى يېنۈپىن يورتىشىدلەر. بىك باپاسى يانە ايرشىدلەر. بىاسى اوغلۇنجوغۇن كوردى. اللەھە شەكرلەر ايلدى. اوغلەلە كەلىئىلە، قاكلى قوجە اغۇزە كەلدى. كۆك الە كوركلو چىمنە چادر دەكدى. اتدىن، اىغىردىن، دوه دن، بغرا، قىوندىن، قوح قىردى. دەكون ايتدى. قالان اغۇز بىكلەرىن اغىلدى. التۇنلەجە كۈنلەكىن دەكوب، قان طورالى كەرىدكە كېرەب، مزادنە مقصۇدەن ايرشىدى. دەدم قورقوقت كەلوب، شادلىق چالدى. بوي بويىلدى. صوپىي صوپىلدى. غازى ارنلەر باشىنە نە كەلدى كەين سوپىلدى. امىدى قنى دىدكەم بىك ارنلەر، دەنيا منم دېنلەر. اجل الدى. يې كەزلىدى. فانى دەنيا كەمە قالدى. كەملە كەيدىملى دەنيا. سوک اوچى اولمىلى دەنيا. اجل كەلدى كەندە، ارى ايماندىن ايرمسۇن. قادر سەنى نامىرەدە مەحتاج ايتىمسۇن. اللە وېرىن اميدكە اوزلەمسۇن. اغ النو كەدە بش كەلمە دەعا قىلدق، قبۇل اولسۇن. امین دېنلەر، دىدار كورسۇن. يەشىدرسۇن دورشىدرسۇن. كەناھكىزى ادى كوركلو محمد مصطفىيە بەغشلىسۇن خانم ھى.

قاضی لق قوچه اوغلى يىنك

بۇنى بىان ايدر خانم ھى

قام غان اوغلى خان بايندر، يىرندن طورمىشدى. قره يىرك اوزرنه، اغ بان ايون دكمىشدى. الله صىوان كوك يوزنه اسنمىشدى. بىك يىرده اىپك حالىجه سى دوشىمىشدى. اىچ اغوز بىكلرى صحبتە دىرلەمىشدى. يمه اىچمە اىدى. قاصلق قوچە دىرلەدى، بر كشى وارىدى. بايندرخانك وزىرى اىدى. شرابك اىتسى باشنى چقىدى. قبا دىزك اوزرىنە چو كدى. بايندرخاندىن اقىن دىلدى. بايندرخان دستور ويردى. نره يە دلرسك وار دىدى. قاصلق قوچە ايش كورمىش، ايش يارار^۱ ادم يەيدى. يرار قوچە لرین ياننە جمع اىلدى. يادىغى يراغىلە، يولە كىردى. چوق طاغلر درە دې كچدى. كونلرده بىر كون دزمىرد قلعە سەنە كىلدى. قره دكىن كنارىنەدە اىدى. اكا اىروبن قوندلر. اول قلعە نك بىر تکورى وار اىدى. ادینە ارشون اوغلى دىرك تکور دىرلەدى. اول كافرك التمىش ارشون قامتى واردى. التمىش بطمان كرز صالحدى. قىتى محكىم ياي چىكىدى. قاصلق قوچە قلعە يە يتىدو كنلىن، جنكە باشلىدى. پس اول تکور قلعە دن طاشرە چقىدى. مىدانە كردى. ار دىلدى. قاصلق قوچە انى كورد كنلىن، ييل كبى يىتدى. يلىم^۲ كبى ياپشىدى. كافرك اكسە سىئە بىر قىلچ اوردى. ذرە قدر كىسىرە مدى. نوبت كافەر دكىدى. اول التمىش بطمان كورزلە، قاصلق قوچە يە دېرە طوب چالدى. يلان دنيا باشنى طار اولدى. ددك كبى قان شورلدى. قاصلق قوچە قارملىب طوب، قلعىھ قويدىلر. يكتلى طورمىب فاچىدلر. قاصلق قوچە تمام اون التى ييل، حصاردا

۱ . ايش يارار yarar = اىشە گلن. ايش گۈرن.

۲ . ييليم Yilim = ياپشقاڭ. چىسب.

طتساق اولدى. صىكىه امن دىرلردى بىرىشى، التى كرە واروب حصارى اليمدى. مىكى خانم قاضىلىق قوجە طتساق اولدى غى وقت بىر اوغلانچىغى واردى. بىر ياشنده يىدى. اون بىش ياشنە كردى. يىكت اولدى. بىاسن اولدى بىلوردى. يىصاغ^١ ايلمشىلدە. طتساق اولدغان اوغلانىدەن ساقلەردى. اول اوغلانڭك ادنه يىكى دىرلردى. كونلردى بىر كون يىكى او توروب بىكلەر ايلە صحبت ايدىر كن، قەرە كونە اوغلى بىداغىلە اوز دشمىدى. بىرىينە سوز اتىشىلە. بوداق ايدىر. بوندە لاف اوروب نىدرسن. چونكە ار دىلرسىن، واروب بىاكى قورتىرى سكا، نە اون التى يىلدر طتساق در دىدى. يىكى بى خېرى ايشدەجك، يوركى اوينادى. قەرە بغردى صارىلدى. قالقدى بايندرخانڭ نظرنە واردى. يوز يېرە قودى. ايدىر. الاڭ صباح صىپايردە دىكىلندە، اغ بان اولى اطلسىه يايلىنىدە، كوكى صىوانلى تولە تولە چىكىلندە، شەباز اتلۇ چاغروپن داد ويرنەدە، بولە چاوشلى. ياغ تو كىلندە بول نعمتلىو. قالمش يىكت ارخاسى. بىزه مىسىن او مودى. تر كستانك دركى. تولۇ قوشك ياورسى. امت صوينىك اصلانى. قەرە جەتك قېلانى. دولتلو خان مرد مکا لشىك وير. منى بىام طتساق اولدغان قلعە يە كوندر دىدى. بايندرخان بويوردى. يىكرمى دورت سانجق بىكى^٢ كلسون دىدى. اوّل دمور دروندىن بىك اولن، قرغۇ سكۇ او جىنده ار بىركىن، غرىيەمە يىتىو كىنەدە كىمىسىن ديو صورمىن، قىان سىلەجك اوغلۇ دلى طوندار سىنگەلە بله وارسون دىدى. اىغىر كوزلۇ يوزدورن، اللە يىدى قلعە نك كىلىدىن ان، اىلەك قوجە اوغلى دولك اورن، بله وارسون دىدى. قوشە بىر جىن قاين اوقي اكلەمەن، يېرنجى اوغلى اىلالمىش، سىنگەلە بله وارسون دىدى. اوچ كرە يېنى كورمىسە قان اغلىن، طوغۇسون اوغلى رىستم، بله وارسون دىدى. اژدەھالر اغزىزدىن ادم ان دلو اورن، بله وارسون. يېرك بى او جىنە يەم دىن صوفان صارى، بله وارسون. صايىلمۇلە اوغۇز ارتىلىرى دوكتىسى او لمز. بايندرخان يىكرمى

١ . ياساقq = قاداغان. قادان. يېغاڭلى (Yığaqlı). باغلى (Bağı).

٢ . سانجاق بىيگى Sancaq bəyisi = بئۈلگە باشقانى.

دورت بهادر سنجاق بکنی، یکتله یولداشلغه بیله قوشدی. بکلر جمع اولوب، یراقلرین کردیلر. مکر اول کیجه یکنک دوش کوردی. دوشن یولداشلرینه صویلدى. کوره لم خانم نه سویلدى. ایدر. بکلر غافلّوجه قره باشم کوزم ایخوده ایکن، دوش کوردی. آله کوزم آچوبن دنیا کوردم. اغ بوز اتلر چاپدرر اپن لر کوردم. اغ اشقلی الپری یانمه صالحدم. اغ صقللۇ دده قورقوتدن اوكت الدم. اله یاتن قره طاغلری اشدم. ایلر و یاتن دکیزه کيردم. کمی یاپوب، کوملکم چقردم، يلکن قوردم. ایلر و یاتن دکیزی دلدم کچدم. اوتكى قره طاغك بر یاننده، التى باشى بالقر برا كوردم. قالقوبىنى يرمدن ارو طوردم. فرغو دللو اوز سکومى قاتدم. قرشوليو اول اره واردم. قرشو سندن اول ارى صنجبتون وقت، دکدم. کوز اوچىلە اول اره باقدم. دائم امن ايمش، انى بلدم. دونندم اول اره سلام ويردم. اغوز الئرنەد كيمىن ديدم. قابقلرین قالدرب، يوزومە بقىدى. اوغل يکنک قنده کيدرسن ديدى. سویلدى. من ايتدم. دزمەد قلعه سنده کىدەرم. بیام انده طتساق ايمش ديدم. بوراده طایم مکا صویلدى. ایدر. يتوكىمە ييل يتمزدى يدى اورغونم. يکى بايرك قوردنە بکىزىدى يكتلىرم. يدى کشىلە قرولىدى منم يايىم. قاين طالى يلکومدىن صوم التونلو منم اوخم. ييل اسىدى. يغمور يغدى. بوکى قوپىدى. يدى قاتله واردم اول قلعه يى اليمادم. کرو دوندم. مندى دخى ار قوپىمايسن يكتلىکوم دون ديدى. يکنک دوشندە طايىسنه صویلمش. ایدر. قلقوبىنى يېركەن طورىدغىكەدە، اله کوزلۇ بک يكتلىرى یانکە صالحەك. ادى بللۇ بکلرلە سن يورتمادك. بش اقچە لو علوفە جىلر یولداش اتدىك. انو كىچيون اول قلعه سن اليمادو ك ديمش. يکنک كنه ایدر. كسه كسه يمكە يخنى يخشى. كسر كوندە سرچشمە يو كر ك يخشى. دائم كلدۇ كنده طورسە دولت يخشى. بىلدو كن اونتمسە عقل يخشى. قرييمندىن دونمىسە قاچمسە ارلەك يخشى ديدى. بو دوشى يکنک یولداشلرنه حكایت ايلدى. مکر طايىسى امن، اول ارادە يقين ايدى. جملە بکلرلە یولداش اولوب كتدىلر. تا كە درمزە قلعه سنه يتدىلر. چوره الوب

كتديلر، قوندلر. چونكە كافرل بونلرى كوردىلر، ارشون اوغلى ديرك تكوره خبر ويردىلر. اول ملعون دخى قلعه دن طاشى كلوب، بونلره مقابل اولدى. ار دلدى. قيان سلجك اوغلى دلى طوندار يرندن طورى كلدى. التمش طوتام سور جداسن قولتى قصوب، اول كافرى قوشو سندن سوسم ديدى سوسىمى. كافر تكور قارمليب ضرب ايتدى. سكوسن چكدى الندن الدى. اول التمش بتمان كورز ايله طوندارى دپره طوتب چالدى. كيڭ دنيا باشنه طار اولدى. قاضلقت ان دوندردى، قايدە دوندى. بلمز دولك ارن التى پرلو چوماغىله، ات دپوب كلوب، يوقارىدىن اشغە كافرى قتى اوردى، اليمدى. تكور قارمليب الندن چوماغۇن الدى. انى دخى كورز ايله اوردى. اول دخى قاضلقت ان دوندردى، قايدە دوندى. خانم يكىرىدى دورت سنجاق بىكى تكور الندە زبون اولدى. پس قاضلقت قوجه اوغلى يكىنك تازە يكتك جك يرادن الله صوغىنى. بى زوال معبودى اوكتى. ايىدر. يوجە لىدن يوجە سن. كمسە بىلمىز نىجه سن عزيز تىكى. انادن طوغىمدك. سن اتنىن اولمىدك. كمسە رزقنى يمدوك. كمسە يە كوج ايتىمدك. قمو يىرده احى سن، الله صىمىدىن. ادمە سن تاج اوردك. شىطانە لعنت قلدك. بر صوچدىن اوتۇرى دركاھدىن سوردىك. نمرود كوكە اوخ اتدى. قرنى يارق بالغى قوشو طوتدىك. اولولىغىكە حدك سنك بويىك قىدك يوق. يا جىسمە جدك يق. او ردغان اولتىيان اولو تىكى. بىضۇغۇن بلورتىمين بىلۇ تو تىكى. كوتىدوكن كوكە يىتونن كوركлю تىكى. قاقدوغۇن قەھار تىكى. بىلگۈنە صوغىدم چىلايم^۱، قادر تىكى. مدد سندن، قره طونلۇ كافره آت دېرم. ايشومى سن او كار^۲ ديدى. همان دم ات صالحى. يىل كېي يىتدى. يىم كېي يايشدى. كافر ك چىكتە بر قىلىج اوردى. كىيمىنى كچىمنى طوغزادى. التى بىر مۇكىزى كىز خەمم ايرشىدردى. قره قانى شورلىدى. قره صغىرى صوقمانى طلو قان اولدى. قره باشى بو كىلدى. بو كلو

۱. چالاب =Çalab = تانرى.

۲. اونارماق =Unarmaq = دوزلىتمك.

اولدى. همان دوندو، قلعىه قاچدى. يكىنچى اردىنىن يىتدى. حصار قپوسنە كرمىشكن، قره پولاد اوز قىلىجە اكسە سنه ايلە چالدى كم باشى طوب كبى يرى دوشدى. اندىن يكىنچى آتن دوندردى، لىشكەر كلدى. طتساق اولن قاصلق قوجە صالى ويرمىشلەر، چقوب كلدى. هاي بىك يكتلىر كافرى كم اولدردى ديو صويمىش. كوره لم خانم نە صويمىش. ايىدر. قىيتانك مايه سنى يوكلىو قودم. نرمىدر مايه ميدر انى بلسم. قره ايلوم قيونى يوكلىو قودم. قوجىدر قيونمىدر انى بلسم. الە كوزلو كوركلىو حلالم يوكلىو قودم. اركك ميدر قىز ميدر انى بلسم. مره بىك يكتلىر خېرى مكاك، يرادنىك عشقەنە دىدى. يكىنچى بورادە صويمىش. كوره لم خانم نە صويمىش. ايىدر. قىيتان مایه سنى يوكلىو قودك، نز اولدى. قره ايللۇ قيونكى يوكلى قودك، قوج اولدى. الە كوزلو كوركلىو حلالك يوكلىو قودك، اصلان اولدى دىدى. يكىنچى بىاسىلە كورشدى. الدن قالن بىكلەر كورشدى. پس براغىن بىكلەر حصارە يورىش اتدىلر. يغمالدىلر. بىاسىلە يكىنچى كىزلىو يقا طوبىن يىلىشدلر. اكى حسرت بىبرىئە بولشدلر. ايسوز يرگ قوردى كبى اولشدلر. تنكرييە شىكىرلە قىلىلر. قلعە نك كلىسائىن يعقوب، يرنە مسجد ياپىدلر. عزيز تنكرىي ادنه قودبه اوقدىلر. قوشك الە قاتنى، قامشك اروسىنى، قىزك كوكچىكى، طقۇز لامە چىرغاب چوقە بىيندرخانە بىنجىك چىرىدىلر. باقى سەن غازى لە بخش اتدىلر. دوندلار اولرنە كلدىلر. ددم قورقوت كلىوبىن بوى بويلىدى. صوى صويمىدلى. بو اغوزنامە يكىنچىك اولسون دىدى. يوم ويرە يىن خانم. يرلۇ قره طغلارو ك يقلمسون. كولكە ليجه قبا اغاچك كىسلمسون. اغ سەقللۇ بىاك يرى اوچمىق اولسون. اغ بىرچىكلىو اناك يرى بېشت اولسون. اخىر صوکى ارى ايماندىن ايرسون. اغ النوكىدە بش كلمە دعا قىلدك، قبول اولسون. كناھكزى ادى كوركلىو محمد مصطفا يۈزى صوينە باغشلىسون خانم ھى.

بساط دپه کوزی اولد ردگی

بویی بیان ایدر خانم هی

مکر خانم بر کون اغوز او تورر کن، اوستنه یغی کلدى. دون ایچنده اور کدی، کوچدی. قپوب کیدر کن، اروز قوجه نک او غلنجه غنی دشمش، بر اصلاح بولپ کوتريمش، بسلمش. اغوز کنه ایامله کلوب، یوردنه قوندی. اغوز خانک ايلقجسى کلوب، خبر کتوردى. ایدر. خانم سازدن بر اصلاح چقات اورر. اپول اپول یورىشى ادم كبى، ات بصوين قان سمورر. اروز ایدر. خانم اور کد کمز وقتن دوشن منم او غلنجه غنم در بلکه ديدى. بکلر بنديلر. اصلاح يتاباغى او زرنە كلديلر. اصلاحنى قالدرپ، او غلانى طوتىلىر. اروز او غلانى الوب ايونه کتوردى. شادىلەن ات دىلىر. يمه ايچمه اولدى اما او غلاتى نقدر کتوردلرسە طورمدى. كرو اصلاح يتاباغه واردى. كرو طوب کاتوردلر. ددم قورقود کلدى. ایدر. او غلام نە سن انسانسن، حيوانله مصاحب او لمغل. كل يخشى آت بين. يخشى يكتلىله اش^۱ یورت ديدى. اولو قرداشك ادى قيان سلچكىر. سنك ادك بساط اولسون. ادكى من ويردم، ياشو كى الله ويرسون ديدى. اغوز بر کون ييلاهه کوچدی. اروزك بر چوبانى واردى. ادنه قو كور قوجه صارى چوبان ديرلىرى. اغوزك او كنجه بوندن اول كمسه کوچمزدى. او زون بكار ديمكله مشهور بر بيكار واردى. اول بكاره پريلر قونمىشدى. ناكاھنەن قيون اور کدی. چوبان اركجه فاقدى، ايلىرو واردى. كوردى كم پرى قىزلرى قنادە بغلامشلر او چىلىر. چوبان كېنگى او زرلىينه اتدى. پرى قىزىنك بىن طوتى. طمع ايدوب، در حال

جماع ایلدی. قیون اور کمکه باشلدى. چوبان قیونک او کنه سکرتدى. پری قیزی
قنات اورووب، اوچدی. ایدر چوبان. ییل تمام اولیعچ مندە اماتتک وار، کل ال
دیدی. اماً اغوز ک باشنه زوال کتوردک دیدی. چوبانک ایچنە قورخو دشدى.
اماً قیزک دردندن بکزى صاردى. زمانله اغوز کنه ییلايە کوچدی. چوبان کە
بو بکاره کلدی. کنه قیون اور کدی. چوبان ایلرو واردی. کوردیکم بر یغانق
یاتور، یلدر یلدرر. پری قیزی کلدی. ایدر. چوبان اماتتک کل ال. اماً
اغوز ک باشنه زوال کتوردک دیدی. چوبان بو یغانقی کورجک، عبرت الدی.
کرو دوندی. صپان طاشنە طوتدى. اوردقجه بیودی. چوبان یغانقی قودى،
قاچدی. قیون اردنه دشدى. مکر اولدم بايندرخان بکلریله سیرانە يتىمىشلەرى. بو
بیكارک اوزرنە کالدىلر. کوردلرکم بر عبرت نە یاتور. باشى کوتى بلورسىز.
چوره الدىيلر. ايندى بر يكىت بونى دېدى. دېد كجه بیودى. بر قاج يكىت دخى
ايندىلر دېدلر. دېد کلرنجه بیودى. اروز قوجە دخى اينسوب دېلدی. مهمۇزى
طوقنى، بو یغانق يارلدى. ایچندن بر اوغلان چقدى. کودە سى ادم دې سندە بر
کوزى وار. اروز الدى بو اوغلانلى اتاكنە صاردى. ایدر. خانم مونى مکا ويرك،
او غلم بساطلە يشلىاين. بايندرخانک سنك اولسۇن دیدى. اروز دې کوزى الدى،
ایونە کتوردى. بیوردى بر دايە کلدی. امجىكى اغزنه ويردى. بر صوردى،
اولانجە سودىن الدى. اكى صوردى، قانن الدى. اوچ صوردى، جانن الدى. بر
قاج دايە کتوردىلر. هلاك اندى. کوردىلر اولمز سودايىلە بىسلىايم دېدلر. کوندە
بر قزان سود يتىمىدى. بىلدىلر بیودى، کزى اولدى. اوغلنچىغۇرلە اوينار اولدى.
او غلانچىلر ک کىمنوک، بورنن کىمنك قولاغن، يىمكە بشىلدى. الحاصلى
اوردى بونك اوچندن، قتى اينجىنلر. عاجز قالدىلر. آروزە شكایت ايدوب
اغلشدەر. اروز دې کوزى دوكىدى سوکدى. يصادق ایلدى اسلامدى. اخى ايوندىن
قودى. دې کوزك پری انه سى كلووب، اوغلنک پرماغنە بر يوزك كچوردى.
اوغل سکا اوخ باتىمسۇن. تنوکى قىلچ كىسمىسۇن دیدى. دې کوز اغوزدىن چقدى.

بر يوجه طاغه واردى. يول كىسى. ادم الدى. بويك حرامى اولدى. اوزرىنه بر قاج ادم كوندردىلر. اوخ اتدلر باتمىدى. قىلىج اوردىلىرى كىسى. سكويله صانجدىلىر ايلمدى. چوبان چولق قالمىدى هب يدى. اغوزدن دخى ادم يمكە باشلىدى. اغوز يغلوپ اوزرنه واردى. دې كوز كورروب قاقدى. بر اغاچى يرندىن قوپىرىدى. اتوب اللى التمىش ادم هلاك ايلدى. الپلر باشى قزانه ضرب اوردى. دنيا باشنه طار اولدى. قرانك قرداشى قره كونه، دې كوز الندە زبون اولدى. دوزان اوغلى الپ رستم، شهيد اولدى. اوشون قوج اوغلى كېيىپھلowan، الندە شهيد اولدى. آروق جاندىن اكى قىنداشى، دې كوز الندە هلاك اولدى. دمور طونلى ماماق، الندە هلاك اولدى. بىيى قانلو بىكىز امن، الندە زبون اولدى. اغ سقللو اروز قوجىه، قان قىصردى. اوغلى قيان سلجو كىك، اودى يارلىدى. اغوز دې كوزه كار قىلمىدى. اور كىدى قاچدى. دې كوز چۈزب اكىن الدى. اغوزى صالح ويرمىدى. كرو يرنە قوندردى. الحاصل اغوز يدى كرە اور كىدى. دې كوز اوكتى الوب، يدى كرە يرنە كتوردى. اغوز دې كوز الندە، تمام زبون اولدى. واردلر دده قورقوتى چىزدىلىر. انوكلە طانشىلر. كلوك كسىم كىسلوم دىدلر. ددم قورقۇدى، دې كوزه كوندردلر. كىلدى سلام ويردى. ايىر. اوغول دې كوز اغوز الوكىدە زبون اولدى، بوكىلدى. اياغك طپراخنه منى صالحدىلىر. سكا كىسم ويرە لم دىرىلر دىدى. دې كوز ايىر. كوندە التمىش ادم ويرك يمكە دىدى. دده قورقوت ايىر. بو وجھلە سن ادم قومز دو كىدرىن دىدى. اما كوندە اكى ادم الـ، بشىوز قيون ويرەلم دىدى. دده قورقوت بويىلە دىكىج، دې كوز ايىر. خوش اويلە اولسون. اوتنىڭ مەنىڭ ادم ويرك يمكۆن بنم بىشورسون من يىيايم دىدى. دده قورقۇد دوندى اغوزه كىلدى. ايىر. بو كلو قوجە ايلە يپااغلو قوجە، دې كوزه ويروک آشىن بىشورسون دىدى. و هم كوندە اكى ادم ايلە بشىوز قيون استدى دىدى. بونلر دخى راضى اولدى. دورت اوغلى اولن، بريئ ويردى اوچى قالدى. اوچ اولن بريئ ويروب، اكى قالدى. اكى اولن بريئ وردى، برى قالدى. قاپق قان

دیرلر بر کشی وار ایدی. اکی اوغلی وار ایدی. بر اوغلی ویروب، بری قالمش ایدی. کرو نوبت طولانب اکا کلشمدی. اناسی فریاد ایدوب، اغلدی. زارلق ایلدی. مکر خانم آروز اوغلی بساط غزایه کتمش ایدی. اول محلده کلدى. قریجق ایدر. بساط شمدی اقین دن کلدى. وارین بولیکی مکا بر اسیر ویریدی، اوغلانچغم قورتریدم دیدی. بساط التونلو کونلکن تکوب او تورر ایکن، کوردیلر که بر خاتون کشی کلور. کلدی ایچرو بساط کردی. سلام ویردی. اغلدی. ایدر. آوجنه صغیمان الوکلو اوغلی، اردیل تکه بینوزندن قتی یايلي، ایچ اغوزده طاش اغوزده ادی بلّو، آروز اوغلی خانم بساط مکا مدد دیدی. بساط ایدر. نه دلرسن قریجق. ایدر. یالنجی دنیه یوزنده بر ار قوپدی. یالمندہ اغوز ایلين قوندردمدی. قره پولاد اوز قیلجلر کسن، قلنی کسدردمدی. قرغو جدا اوینادنلر، ایلدیره مدی. قاین اوخى اتلر، کار قلمدی. الپر باشی قزانه بر ضرب اوردی. قرداشی قره کونه، الندہ زبون اولدی. بیغی قانلو بکدز امن، الندہ زبون اولدی. اغ سقللو بباک اروزه، قان قو صدردی. میدان یوزنده قرداشك قیان سلچک، اودى صندی. جان ویردی. قالن اغوز بکلرین دخی کیمنی زبون ایدوب، کیمنی شهید ایلدی. یدی قاتله اغوزی یرنندن سوردی. کسم دیدی کسدی. کوندە اکی ادم بش یوز قیون استدی. بوکلو قوجه ایله پاگلو قوجه، اکا خدمتکار ویردلر. دورت اوغلی اولن، برين ویردی. اوج اولن، برين ویردی. اکی اولن، برين ویردی. اکی اوغلانچغم واردی برين ویردم، برى قالدی. چورلدى نوبت کرو مکا کلدی. انى دخی استرلر خانم مکا مدد دیدی. بساطک قرانکلو کوزلری یاشه طولدی. قرنداشیچون صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. قرک یرده تکلمش او تاخلرک، او ظالم یقدرمدی، اوله قرداش. یوکرک اولان اتلر و کتاوله سندن، او ظالم سچدردی، اوله قرداش. بسرک بسرک دوه لرک قطارندن، او ظالم ایردی، اوله قرداش. شولنکدە قردوغک قیونک، او ظالم قردی، اوله قرداش. کونجمله کتوردکک کلنجوکک، او ظالم سندن ایردی،

اوله قرداش. اغ سقللو بيمى اوغول ديو اغلتدك، اوله قرداش. اغجه يوزلو انامى صيزيلتك، اوله قرداش. قرشو يتان قره طاغم يوكسى، قرطاش. افندى كوركلو صوينك طشقونى، قرداش. كوجلى بىلم قوتى، قرانكى كوزلرومك ايدينى قرداش. قرداشمند ايرلدم ديو، چوق اغلدى. زارلق قلدى. اول خاتون كشيه بر اسير ويردى. وار اوغلكى قورتار ديدى. خاتون الدى كلدى. اوغلى يرنه ويردى، هم اوغلكى كلدى ديو، آروزه موشتلىد. اروز سوندى. قالن اغوز بكلرايىله، بساطه قرشو كلدى. بساط بىاسنك الين اوپدى. اغلشدىلر بوزلشدلى. اناسنك ايونه كلدى. اناسى قرشو كلدى. اوغلنجوغۇن قوجدى. بساط اناسنك الين اوپدى. كورشدلر بوزلشدلى. اغوز بكلرى دېرلدى. يمه لر ايچملر اولدى. بساط ايدر. بكلر قرداش اغريته دې كوز ايله بولشورم نه ببوررسز ديدى. قزان بىك بوراده صويمىش. كوره لم خانم نجه صويمىش. ايدر. قره اورن^۱ قوپدى دې كوز. عرش يوزنده چوردم اليمادم بساط. قغان اصلاحن قوپدى دې كوز. قره قره طاغىرده چوردم اليمادم بساط. قغان اصلاحن قوپدى دې كوز. قلك سازلرده چوردم اليمادم بساط. ار اولسک يك. اولسک مره من قرانجە او لمىاسن بساط ديدى. اغ سقللو بياكى اغلتمغل. اغ برجكلو اناكى بوزلتمغل. بساط ايدر. البتده واررم. قران ايدر. سن بيلورسن. بياسى اغلدى. ايدر. اوغول او جاغام اسّوز قومە، كرم ايله وارمه ديدى. بساط ايدر. يوغ اغ سقللو عزيز بابا واررم ديدى. اسلامدى بيلكىندن بر طوتام اوخ چقردى، يىلنه صوقدى. قىيلجن حمايل قوشنىدى. يايىن قاروسنه برقدى. اتكلىرين قوردى. بىاسنك اناسنك النى اوپدى. حلالىشدى. خوش قالوڭ ديدى. دې كوز اوللدۇن صلاخانه قياسنه كلدى. كوردى دې كوز كونه قرشو ارخاسن ويرمىش. يالكوز چكدى بىلندن بر اوخ چقردى. دې كوز كىغىرينه بر اوخ اوردى. اوخ كېچمدى، پاره لندى. بر دخى اتدى. اول دخى پاره

پاره اولدی. دپه کوز قوجه لره ایتدی. بویرک سککی^۱ بزی اوشندردی^۲ دیدی. بساط بر دخی اتدی. اول دخی پاره لندي. بر پاره سی دپه کوز ک اوکنه دشدى. دپه کوز صچرادی بقدی. بساط کوردى، الین الله چالدى. قاص قاص کلدى. قوجه لره ایدر. اغوزدن ينه بزه بر طرفنده قوزی کلدى دیدی. بساطی اوکنه قاتدی طوتدى. بوغزدن صالحندردی. یتاغنه کتوردی. ادوکنك^۳ قونجنه صوقدی. ایدر. مره قوجه لر اکندو وقتی مونی مکا چویره سز بیام دیدی. ينه اویدی. بساطک خنجری واردی ادوکنى یاردى. ایچندن چقدی. ایدر. مره قوجه لر مونک اولومى ندن در. اینتىلر. بلمرز اما کوزنندن غیرى يerde ات يوقدر ديدلر. بساط دپه کوز ک باشنى اوچنه کلدى. قپاق فالدردى، باقدی کوردى کم کوزى اتدر. ایدر. مره قوجه لر سوکلکى اوچاغه قوک قرسون دیدی. سوکلکى اوچاغه برقدلر قزدى. بساط الله الدى. ادى کورکلو محمدە صلوات کتوردی. سوکلکى دپه کوز ک کوزنە ايله باصدى کم، دپه کوز ک کوزى هلاک اولدو. شویله نعره اوردى. هيقردى کم طاغى و طاش ياتکولندى. بساط صچرادی. قيون ایچنه مغاره يه دشدى. دپه کوز بلدى کم بساط مغاره ده در. مغاره نك پیوسن الوب، بر ایاغن پیونک بريانه، برين دخى بر يانه قودى. ایدر. مره قيون باشلىرى اركچ بيربر كل کچ ديدى. بيربر کلوب کچدى. هر برينىك باشلىرن ص SGD. توفى دولتم صقار قوج كل کچ ديدى. بر قوج يرندن فالقدى. كرنوب سوندى. دفعى بساط قوجى بصوب بوغزلدى. دريسنى يوزدى. قويير غيله باشنى دريدن ايرمدى. ایچنه کردى. بساط دپه کوز ک اوکنه کلدی. دپه کوزده بلدى کم بساط درى ایچنده در. اى صقار قوج منم نيره دن هلاک اولجاگم بيلدك، شویله چلايم سنى مغاره ديوارنه کم قويير غك مغاره يغلسون ديدى. بساط قوچك

۱. سينك =Sinək = ميغ ميغا.

۲. اوشندرمك =Üşənmək = اينجيتمك.

۳. ادوک = ئادىك = باشماق.

باشنى، دې كوزك ك الله صوندى. دې كوز بويزنىندن برك طوتدى. قالدرىجى
بىنۇز درىلە الندە قالدى. بساط دې كوزك بودى اراسىندن سچرىيوب، چىدى.
دې كوز بىنۇزى كوتروب، يره چالدى. ايدر. اوغلان قورتىلدكمى. بساط ايدر.
تنگرم قورتردى. دې كوز ايدر. مرە اوغلان ال شول برماغنەدە كى يوزو كى
پرماغكە طاق. سكا اوخ و قىلىج كار ايلمسون. بساط الدى يوزكى پرماغنە
كچوردى. دې كوز ايدر. اوغلان يوزكى الوب طاقدىكمى. بساط ايدر. طقندم.
دې كوز بساطك اوزرنە قودى. خنجرلە چالدى كسىدى. سچرادى كىك يerde
كوردى. كوردى كم يوزك كينه دې كوزك اياغى التىنە ياتور. دې كوز ايدر.
قورتىلدكمى. بساط ايدر. تنگرم قورتردى. دې كوز ايدر. اوغلان شول كىبىدى
كوردكمى. ايدر. كوردم. دې كوز ايدر. منم خزىنەم وار. اول قوجە لر الماسونلر.
وار مهرلەرى. بساط كىبىدە كىچە كردى. كوردى كم التون اقچە يقلەمش. يقاراق
كىندۇزىن اونتىدى. دې كوز كىبىدە كپوسن الدى. ايدر. كىبىدە كردكمى. بساط
ايىرلەرى. كوردم. دې كوز ايدر. شويمە چلايم كە كىبىدە طار طغان اولە سن دىدى.
بساطك دلينە بر كىلدىكىم لا الله الا الله محمد رسول الله دىدى. دىدى همانند كىبىد
يارلەرى. يدى يىردىن قپو اچلەرى. يىرندىن طاشرە كىلدى. دې كوز كىبىدە ئىن
صوقدى. ايلە قاچدىكىم كىبىد زىير و زىير اولدى. دې كوز ايدر. اوغلان
قورتىلدكمى. بساط ايدر. تنگرم قورتردى دىدى. دې كوز ايدر. سكا اولم
يو خىمىش. شول مغارە يى كوردكمى. بساط ايدر. كوردم. ايدر. انده اكى قىلىج
وار، برى قىلو برى قنسوز. اول قنسوز كسر منم باشمى. وار كتۇر منم باشومى
كس دىدى. بساط مغارە قپوسنە واردى، كوردى بر قنسوز قىلىج طورمۇز اين چقر.
بساط ايدر. من مو كا بى تكلىف ياپشمايم، دىيوب كندۇ قىلىجن چىردى. طوتدى
اكى پارە بولدى واردى. بر اغاج كتوردى، قىلىجە طوتدى. انى دخى اىكى پارە
ايىلدى. پس يائىنى الله الدى. اوخلە اول قىلىج اصلن زنجىرى او ردى. قلىج يره
دشدى. كوملىدى كندۇ قىلىجن قىننە صوقدى. بلچاغنەن اول قىلىجي برك

طوتدى. كىلدى. ايدر. مره دې كوز نىجه سن دىدى. دې كوز ايدر. مره اوغلان دخى اولمدىكمى. بساط ايدر. تتكرم قورتردى. دې كوز ايدر. سكا اولم يو خىميش دىدى. چاغروب دې كوز صويمىش. كوره لم نه صويمىش. ايدر كوزم كوزم يالكوز كوزم. سن يالكوز كوزله من اغوزى صندرمىشدم. الله كوزدن ايردك يكت منى، طتلۇ جاندىن ايرسون قادر سنى. الله كم من چىرم كوز بو كونى^۱، هج يكىدە ويرمسون، قادر تنكىرى كوز بو كونى دىدى. دې كوز كنه ايدر. قلارده قوپارده يكت، يرك نه يردر. قرانكۇ دون ايچىنده يول ازسك، اموك نه در. قبا علم كوتىن خانكوز كيم، قريش كونى او كدىن. اغ سقاللى بياك ادى نه در. الپ ارن اردىن ادين ياشورمۇ عىب اولور. ادك نه در يكت دىكىل مكا دىدى. بساط دې كوزه صويمىش. كوره لم خاتىم نه صويمىش. قلارده قوپارده يرم كون اورتاج. قرکو دون ايچىرە يول ازسم، اموم الله. قبا عالم كوتىن خانمىز بايندرخان، قريش كونى او كدىن دپن، الپىز سالور اوغلى قران. اتام ادين صورر اولسىك، قبا اغاچ. اتام ادين دىرسك، قغان اصلان. منم ادم صوررسك، آروز اوغلى بساط در دىدى. دې كوز ايدر. امىدى قىداشلىرى قىيمە مكا دىدى. بساط ايدر. مره قوات، اغ سقاللو بىامى اغلىتمىش سن. قريجق اغ برجىلۇ انامى بوزلىتمىش سن. قىنداشم قيانى اولدرمىشىن. اخچە يوزلى يىنكە مى طول ايلمىش سن. الا كوزلىو بىكلرىن اوكسوز قوموش سن. قورميم سنى قىرە پولاد اوز قىيلجم طارتىنجە، قفالو بوركlu باشكك كىسمىنجە، الجە قانك ير يوزىنە تو كمىنجە، قىداشم قيانك قانن المىنجە قومزم دىدى. دې كوز دخى بورادە صويمىش. كوره لم ايدر. قالقوپىنى يرمدىن طورم دىردم. قالن اغوز بىكلرىنى دىردم. يكىدىن طوغاننى قىرم دىردم. بر كز ادم اتنە طويىم دىردم. قالن اغوز بىكلرى اوزرمە يغلوب كله دىردم. قىچوبىنى صلاخانە قىاسىنە كرم دىردم. اغىر مانجلق طاشلە اتام دىردم. اينوب طاش باشمە دوشىن اولم دىردم. الا كوزدىن ايردك

یکت منی. طللو جاندن ایرسون قادر سنی دیدی. دپه کوز بر دخی صویلمش. ایدر. اغ صقللو قوجه لری چوق اغلتمشم، اغ صقالی قریشی طوتدى اولا کوزم سنی. اغ برقکلو قریجقلری یچقلری چوق اغلتمشم، کوزی باشی طوتدى اولا کوزم سنی. بچاغی قاررمش یکتجکلری چوق یمشم، یکتلکلری طوتدى اولا کوزم سنی. الجوکزی قنالی فرجغزلری چوق یمشم، قارشچولری طوتدى اولا کوزم سنی. ایله کم چکرم من کوز بکونی، هچ یکیده ویرمسون، قادر تنکری کوز بوکنی. کوزم کوزم ای کوزم. یالکوز کوزم دیدی. بساط قاقب یرندن طوری کلدی. بغا کبی دبه کوزی دزی اوزرینه چوکردى. دپه کوزک کندو قلجلیه بويتنی اوردى. دلدى یای کربشن طاقدی. سوریی سوریی مغاره قپوسنه کلدی. بوکلی قوجه ایله پیاغلو قوجه، اغوزه موشتجی کوندردی. اغ بوز اتلر بینوبن بوریشدیلر. قالن اغوز اللرنه خبر کلدی. ات اغزلو اروز قوجه اونه چپار کلدی. اتسانه بساطک سونج ویردى. موشتلق اوغلک دپه کوزی دپلدي دیدی. قالن اغوز بکلری يتدىلر. صلاحخانه قیاسنه کلدیلر. دپه کوزک باشنى اورتىه کتوردیلر. ددم قورقود کلوین، شادلىق چالدى. غازى ارنلر باشنه نه کلدی کن ایدى ویردى. هم بساطه القيش ویردى. قره طاغه يتدوککده اشیت ویرسون. قالنلۇ قالنلۇ صولىدىن کيچت ویرسون دیدى. ارلكلە قرداشک قانىن الدك. قالن اغوز بکلرنى بوکدىن قورتردىك. قادر الله يوزك اغ ایتسون بساط دیدى. اولم وقتى کلدوکنده، ارى ايماندن ایرمسون. کناھکزى ادى کورکلو محمد مصطفايە بخشلسون خانم ھى.

بکل اوغلی امرانگ بونینی بیان ایدر

قام غان اوغلی خان بایندر یرندن طورمشدی. اغ بان ایونی، قره یر ک اوزرنه دکدرمشدی. الاصیوان کوک یوزنه استمشدی. بیک یرده ایپک خالیجه سی دوشمشدی. ایج اغوز، طاش اغوز بکلری یغناق اولمشدی. طقوز تومن کرجستانک خراجی کلدی. بر ات، بر قیلچ، بر چوماق کتوردیلر. بایندرخان قتی سخت اولدی. ددم قورقود کلدی. شادلق چالدی. خانم نیه سخت الورسن دیدی. ایدر. نیجه سخت اولمیالم. هریللتون افچه کلوردی. یکیده بکله ویرردک، خاطرلری خوش اولوردی. شمدی بونی کیمه ویررکم خاطری خوش اولا دیدی. دده قورقود ایدر. خانم بونک اوجنی دخی بر یکیده ویره لم دیدی. اغوز ایلنہ قراول اولسون دیدی. خان بایندر کیمه ویره لم دیدی. صاغنه صولنه بقدی. کمسه راضی اولمدى. بکل دیرلردی بر یکت واردی. اکا بقدی. ایدر. سن نه دیرسن. بکل راضی اولدی. قالقدی یر اوپدی. دده قورقود همت قیلجن بیلنہ بغلدی. چوماغی اموزنے^۱ برقدی. یابی قاروسنه کچوردی. شهباز ایغزلی چکدردی، بوده بندی. خصمی قومنی ایردی. ایونی چوزدی. اغوزدن کوج ایلدی. برده یه کنجه یه واروب، وطن طوتدی. طقوز تومن کرجستان اغزنه، وارب قوندی. قراوللّق ایلدی. یاد کافر کلسه، باشن اغوزه ارمغان کوندردی. یلده بر کرّه بایندرخان دیوانته وارردی. ینه بایندرخاندن ادم کلدی. تیز کله سن دیو پس بکل کلدی. پیش کشن چکدی. بایندرخانک الن اوپدی. خان دخی بکلی فونقلدی. یخشی ات، یخشی قفتان، وافر خرجلق ویردی. اوچ کون تمام

اغرلدى. اوچ كون دخى بکلى او شكار اتيله قونقلەيم بکلر ديدى. او چفتردلر. چون آو يراغى اولدى. كم اتن اوكر، كم قلجن، كم چكوب اوخ اتماغن اوكر. سالور قزان نه اتن اوكتى. نه كندىن اوكتى. اما بکلر ك هنرين سوپىلدى. اوچيوز التمشى التي الپ آوه بنسه، قىلو كيك اوزرىنه يورىش اولسە، بکل نه ياي قوررىدى. نه اوخ اتردى. همان يايى بلکىن چىقرىدى. بغانك صغنىك بوينىه اتردى. چكوب طورغىردى. ارق اولسە، قلاغان دلرىدى. اوده بلىو اولسون ديو اما سموز اولسە بوغازلىرىدى. ارق اولسە، قلاغان دلرىدى. اوده بلىو اولسون ديو اما سموز اولسە بوغازلىرىدى. اكىر بکلر كيك السە قلاغان دلوك اولسە، بکل سونجىدر ديو بکله كوندررلىرىدى. قزان بک ايىدر. بىر هنر اتكىمىدر، اركمى در. خانم اركىدر ديدىلر. خان ايىدر. يوق ات اشلمىسە، ار اوكتىز. هنر اتكىدر ديدى. بو سوز بکله خوش كلمىدى. بکل ايىدر. الپلر ايچىنده بىزى قوصقىنمىزدىن^١ بالجغە باتورىد ك ديدى. بايندرخانك يخشى سن اوكتى دوكتى. خانه كوسدى. ديواندىن قاچدى. آتن چكىدلر. الله كوزلۇ يكتلىرىن الوب، ايونه كىلدى. اوغلنجىلىرى قوشۇ كىلدى. او خىشمدى. اغ يوزلۇ خاتوننە سوپىلدى. خاتون بورادە صوپىلەش. كورە لم خانم نه صوپىلەش. ايىدر. التون تختم اياسى بكم يكت. كوز اچوين كوردو كم. كوكل ويروب سودو كم. قلقۇينى ييركىدن طورى كىلدك. الله كوزلۇ يكتلىرىك، يانكە صالحك. ارقو بىلى الله طاغىدىن دونن اشدك. اقندىلى^٢ كوركلو صودن دونن كىچىدك. اغ النلو بايندرخانك ديوانىه دونن واردك. بکلرلە يدوك ك اىچىدك. قوملو قومىلە كاكشىدى^٣. غريب باشك غوغادە قالدىمى. قى خانم التوكىدە يخشى اتك يوق. النوكىدە التون اشق جې سى يوق. الا كوزلۇ يېكلروك او خشامىسىن. اغجە يوزلۇ كوركلو كله سوپىلەشمىزسىن. نه در

١. قوسقون Qusqun = آياق، پاچا، باجاق.

٢. آخىتىلى Axintili = آخرلى. آخاغان.

٣. قاغىشماق Qağışmaq = سۈزلىشىك. آتىشماق.

حالک دیدی. بکل صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. قلقوبنی یرمدن طوری کلدم. یلیسی قره قاضلق اتن بطون بندم. ارقو بیلی طاغدن دونن اشدم. افدلی کورکلی صویی دلوب، دونن کچدم. اغ النلو بایندرک دیواننه چپار واردم. الا کوزلو بکلره یدم ایچدم. قوملر قومیله کورکلو کوردم. خانمزک نظری بزدن دونمش کوردم. ایلی کون کوچرک، طقوز تومن کرجستانه کیدهلم. اغوزه عاصی اولدم. بللۇ بیلوك دیدی. خاتون ایدر. یکیدم بک یکیدم. پادشاهلر تنکرینک کولکه سیدر. پادشاهنه عاصی اولنک، ایشی راست کلمز. اری کوکلده پاس اولسە، شراب اچار. سن کیده لى خانم ارقورى يتان الا طاغلروک اولنممش در. آوه بنکل کوکلک اچلسون دیدی. بکل کوردى. آوه خاتون کشنیک عقلی کلجسى ایودر. قاضلق اتن چکدروب، بطون بندى. آوه کتدى. آو آوليو کزركن، اوکندن بر پاره لو کيک چقدى. بکل بوکا ات صالدى. بغانک اردنند ايردى. ياي کريشن بوينه اتدى. بغا اجمشدى. کندوبى بر يوجه يردن اتدى. بکل ات جلاويسن يكمدى، بله اوچدى. صاغ اويلغى قيايه طوقندى، صندى. بکل آرو طوردى، اغلدى. ايدر. اولو اوغلمن اولو قرداشم يوق. همان يلکنندن کز چيقروب. اتنك ترکيلرنى طرتدى اوردى. قفتانى التندن ايانغن يرک صردى. آت وار قوتىلە اتنك يليسنه دشدى. آوجيلردن ايسرو دلبندى بوغازنه کچدى. اوردوسنی اوچنه کلدى. اوغلنجوغى امران بهادر، بیاسنه قرشو کلدى. کوردى بکزى صاررمش. دلبندى بوغازنه کچمس. يولداشلرنى صورب. اوغلان بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. قالقوبى یرکدن طورى کلدک. یلیسی قره قاضلق اتك بطون بندک. ارقورى يتان الله طاغلر اتكىنه آوه واردک. قره طونلو کافرلره اوغرادكمى. الا کوزلو يكتلرک قرددكمى. اغز دلدن بر قاج کلمه خبر مكا. قره باشم قربان اولسون ا GAM سکا ديدى. بکل اوغلنه صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. اوغل اى اوغل. قالقوبى یرمدن طورى کلدم. قره طاغلر اوکنه اوه بندم. قره طونلو کافرلره اوغرامدم. الا کوزلو

يكتلرم قردرمدم. صاغ در اسن در يكتلرم اوغول قايورمه. اوچ كوندر قوشلغم يوخ. اوغل ات اوزرندن منى قاپ دوشكمه چقار ديدى. اصلاح انكى ينه اصلاحندر. اتاسى ات اوزرندن قروادى طوتدى. دوشكنه چقردى. جې سەن اوزرىنه بورىدى. قپوسن اورتدى. بو يكا يكت بىكلر كوردلر كم آو بوزلمش. هر برى اولو اونه كلدى. بكل بيش كون اولدى، ديوانه چقىمى. اياغنك صندوغنى كمسىيە ديمدى. بر كىچە دوشكىنە قتى قتى اكلىدى. آه ايتدى. خاتونى ايتدى. بک يكىدم قلابه لق ياغى كلسە قايتىز ايدك. بطو كە الا اوخ طوخنسە اكلمز ايدك. كشى قويىننە يتان حلالله سرّين ديمزمى الور. نە در حالك ديدى. بكل ايدر. كور كلم اتدن دشدم، اياغم صندى ديدى. عورت الن اليه چالدى. قراوشە سوپىلدى. قراوش چقوب قپوجىه سوپىلدى. اوتوز اكى ديشدن چقان بتون اوردو ياهيلدى. بكل اتدن دوشمش، اياغى صنمىش ديو مكر كافرك جاسوسى واردى. بو خبرى ايشدب، واردى تكوري خبر وردى. تكور ايدر. قالقوبى يورو كزدى ارو طورك. ياتور يرده بک بکلى طوتىك. اغ اللرین قاروسىندن بغلك. غافللو же كوركлю باشن كسك. الجە قانىن ير يوزىنە دوكك. الين كونن¹ چاپك. قىزىن كلين يسىر ايدك ديدى. مكر بكلكده انده جاسوسى حاضردى. بكله خبر كوندردى. ايدر. باش يراغن ايلك اوزر كوزه يغى كلور ديدى. بكل يوقرو باقدى. كوك اراق ير قاتى ديدى. اوغانجوجوغۇن ياننە كتسورب صوپىلمش. كوره لم خانم نە صوپىلمش. ايدر. اوغل اوغل اى اوغول. قرانكىو كجه كوزلرم ايدىنى اوغول. كوجلو بىلۇم قوتى اوغل. كور اخىر نلر اولدى. نلر قوپدى منم باشمە ديدى. قلقوبى اوغل ير مدن طورى كىلدم. بوبىنى صىنسون، ال ايغرى بطون بندم. آو اولىوب، قوش قوشلىوب كىزركن، بوكىلدى سرجىدى، منى يره چالدى. صاغ ايلوغم صندى. منم قره باشمە نلر كىلدى. قره قره طاغىردى خىراشمىش. قىلۇ صولىردى خىر كچىمش. دمور قاپو درونىندىن خىر وارمش. الجە اتلۇ شو كلى

ملک قتی پوسمش. پوسدوغندن قره طاغلره طومان دشمش. یاتدوغى يerde بىك بىكلى طوتىك ديمش. قاروسىندن اغ اللرین بىلگىك ديمش. قان الاجه اوردىنى چاپك ديمش. اعجه يوزلۇ قىزنى كلتى يسىر ايلك ديمش. قالقونى اوغل يركدن طورى كىلكل. يلىسى قارە قاصلق اتوك بطون بنكل. ارقورى يتان الاطاغى دونن اشغل. اغ النلو بايندرخانك ديوانته دونن وارغل. اغز دلدن بايندره سلام ويركىل. بىكلىرىكى اولان قزانك الن اوپكىل. اغ سقللۇ بىام بو كلو ديكىل. البتىدە و البتىدە قزان بىك مكا يىتشسون دىدى ديكىل. كلمز اولسک مملكت پوزلېب، خراب اولور. فيزم كلنوم اسیر كىتدى. بىلۇ بىلكل دىدى. بو ارادە اوغانلان بىاسنه صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايدر. بىا نه سوپىرسن، نه ايدرسن. بغرملە يور كىم نه طاغلرسن. قالقونى يرمدن طورمۇم چوق. يلىسى قره قاصلق اتومە بنمكۈم چوق. ارقو بىلى الا طاغى اولىيوبن اشماغم يوق. اغ النلو بايندرك ديوانە وارمۇم يوق. قزان كىمدر من انوك الن اوپىمكىم يوق. التوكىدە غى ال ايغىرى مكا ويركىل. قان درلدى چاپدىرىم سنك اىچون. اكىنى بىك دمۇر طونكى مكا ويركىل. بىكى يقا دىكدرە يەم سنو كىچون. قرغۇ طالى سكۆكى مكا ويركىل. كوكىستىن ار غافللىوجه باشلىرىسىم سنكىچون. الا كوزلۇ اوج يوز يكىدك مكا ويركىل. يولداشلغە دين صانجە يەم سنك اىچون. اغ يىلكلۇ اوتكۈن اوخىك مكا ويركىل. اردىن ارە كچورە يەم سنك اىچون. الا كوزلۇ اوج يوز يكىدك مكا ويركىل. يولداشلغە دين محمد يولنە دورىشىم سنكىچون دىدى. بىكل ايدر. اولىم اغزك اىچون اوغول. اولە كم منم كىچمىش كونمى اكدرىتىمە سن دىدى. مەرە كایىم كىتورك، اوغلەم كيسون. ال اىغۇم كىتورك، اوغلەم بنسون. اىل اور كەمدىن اوغلەم مىدانە وارسون كرسون دىدى. اوغلانى طونتىلىر. اتاسىلە اناسىلە، كىلدى كورشدى. اللرین اوپىدى. اوج يوز يكىدى يانە برقدى. مىدانە واردى. ال اىغۇر قىچنكم يغى قوخوسن السە، اياڭن يەرە دىكىدى. توزى كۆكە چىرىدى. كافىلر ايدر. بو ات بىكلىك در، بىز قىچازز. تكۈر ايدر. مەرە اوكتات، كورك بىو كىلن بىكلىسە سزدىن

او کدن من قچارم دیدی. کوزجی کوزلدى. کوردی کم آت بکلک، بکل او زرنده دکل. اما بر قوش دکلو او غلان در کلوب. تکوره خبر ویردی. ایدر. آت یراق و ایشق بکلک، بکل ایچنده دکل دیدی. تکور ایدر. یوز ادم سچلوک طراقه چاتلدک، او غلانی قورقودک. او غلان قوش یور کلو اولور، میدانی قور قچار دیدی. یوز کافر سچلوب او غلانک او زرنه کلمش. او غلانه کافر صویلمش. کوره لم نه صویلمش. ایدر. او غلان او غلان ای او غلان. حرام زاده او غلان. التنده ال ایغرى ارق او غلان. قره پولاد او ز قیلچی کدک او غلان. النده کی سکوسی صنق او غلان. اغ توزلو یابی کیده او غلان. بلکنده طقسنان او فی سیرک او غلان. یاننده غى یولداشلری چپلاق او غلان. قرانکولجه کوزلری چونکه او غلان. شو کلی ملک سکا قاتی پو صدی. میدانده کی شول او غلانی طوتک قارو سندن. اغ اللرین بغلک. غافلچه کور کلو باشن کسک. الجه قانن یوز نه توکک دیدی. اغ سقللۇ بیاک وارسه اغلىتمغل. اغ بر چکلو اناک وارسه بوزلىتمغل. يالکوز يكت، آلپ او لمز. یوشن دېبى، برک او لمز. قداسى يتمش قوات او غلۇي قوات، قایدە دون بورادن دیدی. او غلان دخى بوراده صویلمش. کوره لم نه صویلمش. ایدر. هرزه مرزه سویلمه مره ایتم کافر. التمده آل ایغرم نه بکمزسن، سنى کوردی او بىنار. اکننده کى دمور طونم چىنم قصار. قره پولاد او ز قیلچوم قىين طوغىر. قرغى طالى سکوم نه بکمزسن، کوکسەن دلوب کوکە پىرار. اغچە توزلۇ قتى یايم، زارى زارى ایكلر. صىندقەد او خم کىشىن دلر. یانمەدە يكتىرم صواش ديلر. الپ ارە قورقو ويرمك، عىب اولور. برو كلکل مرە کافر درىشلم دیدى. کافر ایدر. اغوز ک عارسى تر كمانك دلو سنه بىزىر، باعه شوکە ديدى. تکور ایدر. وارك صورك او غلان بکلک نسى در دیدى. کافر کلوب او غلانه صویلمش. کوره لم نجه صویلمش. ایدر. التوكىدە غى آل ایغرى بلىورز بکلک در، بکل قنى. قره پولاد او ز قیلچك بکلک در، بکل قنى. اکنوكىدە غى دمور طونك بکلک در، بکل قنى. یانكىدە غى يكتىلر بکلک در، بکل قنى. اکر

بکل بوندە ايمىشى، كىچە يىدكىن جنگى ايدىدك. اغچە بوزلۇقتى ياي لر طارتشىدق. اغ يىلكلۇ اوتكەن اوخلۇ اتشىدق. سەن بىكلەك نە سى سەن اوغلان، دىكەل مزه دىدى. بکل اوغلۇ بورادە صوپىلەش. كورە لم خانم نە صوپىلەش. ايدىر. مەرە كافر سەن منى بلەمىسىن. اغ ئەلە بايندرخانوک بىكلەركىسى، سالور قزان قرطاشى قره كونە، چەكار يتدى. دونە بلەز دولك اورن، دودن اوغلۇ الپ رىستم، بوز ئەلە بېرىك بک بىكلۇك اوندە اىچەرلىدى. سەندىن جاسوس كەلدى. التىڭە غى ال اىغەرە بکل منى بندردى. قره پولاد اوز قىيلجن قوتت ويردى. قرغۇ طالى سكوسن هەمت ويردى. يانىڭە غى اوچىز يكىدىن مەكا يولداشلغە قوشىدى. من بىكلەك اوغلەم مەرە كافر برو كەل دو كشلم دىدى. كافر تکور ايدىر. قتلان قوات اوغلۇ، من سكا اورايم دىدى. التى پەلى كىزنى الله الدى. اوغلانك اوززىنە سوردى. اوغلان قلقانى كىزە قوشۇ طوتدى. يوقرودن اشاغە كافر اوغلانى قتى اووردى. قلقانى اواتدى. توغلغانىنى يوغىرىدى. قېاقلىن صىرىدى. اوغلانى يىمادى. كىزلە دو كشدىلر. قره پولاد اوز قلىجىلە طارتشىدىلر. سەرپە سەرپە میدانىدە قىلچىلدەلر. چكىلىرى طوغىرنىدى. قىلچ لرى اواندى. بېرىن يىمادى. قرغۇ طالى سكولرایلە قريشىدلەر. میدانىدە بغا كېسى سوپىشىدلەر. كۆكسلرى دلندى. سكولرى صىندى. بېرىن يىمادىلەر. آت اوززىندەن ايكىسى قروشىدىلەر، طرتشىدلەر. كافر كوكى زىيادە، اوغلان زبۇن اوولدى. الله تعالى يە يلواروب صوپىلەش. كورە لم نەچە صوپىلەش. ايدىر. يوجه لىدەن يوجه سەن، يوجه تىنكىرى. كەمسە بلەز نەچە سەن. كوركlu تىنكىرى سەن ادمە تاج اوردك، شىطانە لەنت قىلدك. بىر سوجىن اوترى در كاھىن سوردىك. ابراهىمى طوندردىك، خانم كونە چولغا دادك. كوتىپ اووه اندردىك. اودى بستان قىلدك. بىرلىك كە صەنەم عزيز الله، خوجم مەكا مدد دىدى. كافر ايدىر. اوغلان الندو كە تىنكىرى كە مى يلواررسن. سەنک بىر تىنكىرك وارسە، منم يەتمەش اكى پەتخانم وار دىدى. اوغلان ايدىر. يَا عاصى ملعون، سەن پۇتلۇرك كە يلواررسك، من عالملرى يوقىن وار ايدىن اللەمە صقىندەم دىدى. حق تعالى

جبرائيله بویوردی کم یا جبرائيل وار شول قولومه فرق ارجه قوّت ویردم دیدی. اوغلان کافری کوتردی. بره اوردی. بورنندن قانی ددک کبی سورلدی. صچراپ، شاهین کبی کافرک بوغازین الله الدی. کافر ایدر. یکت امان سزوک ک دینه نه دیرلر، دینوکه کردم دیدی. پرمق کوتروب، شهادت کتوروب، مسلمان اولدی. قالان کافرلر بیلوب، میدانی صالحوب قاچدی. افنجی لر کافرک الین کونن اورووب، قیزن کلین اسیر اتدیلر. اوغلان بیاسنه موشتجی کوندردی. قریم الدم دیدی. اغ سقللو بیاسی قرشو کلدى. اوغلنک بویننى قوجدی. دونب اولرنە کلدىلر. قرشو یاتن فره طاغدن اوغلانه بیلاق ویردی. فره قوجی یوکرک اتدن تاوله دیردی. اغجه یوزلو اوغلنە، اغجه قیون شولن ویردی. الاکوزلو اوغلنە آل دواخلو کلن الدی. اغ النلو بایندرخانه پنجیک چقردی. اوغلن الدی. بایندرخانک دیوانته واردی. ال اوپدی. پادشاه قزان اوغلی اوروزک صاغ یاننه اکا یر کوستردی. جبّه جوغه چرغاب کیوردی. ددم قورقود کلوین شادلق چالدى. بو اغوزنامه دزدی قوشدی. بكل اوغلی امرانک اولسون دیدی. غازی لر باشنه نه کلدوکی سویلدی. یوم ویره ین خانم. یرلو قره طاغلرک یقلمسون. کولکه لیجه قبا اجاجک کسلمسون. الله ویرن امیدک اوزلمسون. کوناھکزى ادى کورکلو محمدە باخشلسون خانم ھى.

اوشون قوجه اوغلی سکرک

بوینی بیان ایدر

اغوز زماننده اوشون قوجه دیرلر بر کشی واردی. عمرننده اکی اوغلی واردی. اولو اوغلنک ادی اکرک ایدی. بهادر دلو یخشی یکت ایدی. بایندرخانک دیواننه قچن استسه، وارر کلوردی. بکلر بکی اولن قزان دیواننده، بو کا هج قپو باجه یو خدی. بکلری بصوب، قزان او کنده او تورردی. کمسه یه التفات ایلمزدی. مکر خانم کنه بر کون بکلری بصوب او توریجق، ترس او زامش دیرلردى اغوزده بر یکت واردی. ایدر. مره اوشون قوجه اوغلی، بو اتورن بکلر هر بری او تردوغی یری قلچیله اتمکیله الوبدر. مره سن باشومی کسدک. قانمی توکدک. اچمی طوپردک. یالنجغی طوننده ک دیدی. اکرک ایدر. مره ترس او زامشک کسوب قان تو کمک هنرمی در دیدی. ایدر. بلی هنردر. یا ترس او زامشک سوزی، اکرکه کار ایلدی. طوردی قزان بکدن، اقین دلدى. اقین ویردی، چغرتدى. اقنجی دیرلدی. اوج یوز صای جدالو یکت، بونک یانه جمع اولدی. میخانه ده بش کون، یمه ایچمه اولدی. اندن شروکوز او جندن کو کجه دکیزه دکن ایل چارپدی. غلبه طیوم اولدی. یولی النجه قلعه سنه او غرامشدى. قره تکور اوراده بر قوری یا پدرمشدی. او چاردن قاز تاوق، یورردن کیک طوشن بو حولیه طولدرب، اغوز یکتلرنە بونی دام ایتمشدى. اوشون قوجه اوغلنک بو قوریه اوغرادی. قورنک قپوسن او اتدلر. صغن کیک قاز تاوق قردلر. یدیلر ایچدلر. اتلرینک ایلرلن الدلر. کیم لرن چقردلر. مکر قره تکورک جاسوسی واردی. بونلری کوردى. کلوب ایدر. مره او غوزدۇن بر بولك اتلی کلدى. قورونک قپوسن او اتدلر. اتلرینک ایرن الوب، کیملرلن چقردلر. مره نه طورر سز دیدی. الئى

يوز قره طونلو كافر، بونلر ك اوزرنه قيولدلر. يكتلري قرديلر. اكركى طوتدلر. النجه قلعه سنه زندانه برقديلر. قره قره طاغلردن خبر اشدى. قنلو قنلو صولردن خبر كچدى. قالن اغوز ايلىرنه خبر واردى. اوشون قوجه نك اغ باش ايوى اوكتنده شيون قوپدى. قازه بىكز قزى كلنى اغ چقرب، قره كيدى. اوشون قوجه اوغللى اوغل ديو، اغجه يوزلو اناسيله اغلىشدلر بوزلشدلر. ايكلولو اولالور، قبرقالو بويور. مكى خانم اوشون قوجه نك كچى اوغللى سكرك، ايو بهادر الپ دلو يكت قوپدى. بر كون يولى بر درنكه اوغرادى. قوندلر، يمك ايچمك اتدىلر. سكرك مست اولدى. طشره اياق يولنه چقىدى. كوردى كم اوكسز اوغلان بر فزانى چكشور. مره نولدكز ديو، برشيله بربنه، بر شيله بربىنه اوردى. اسکى طونك بتى، اوكسز اوغلاتك دلى اجي اولور. برى ايذر. مره مزم او كىزلكمز يتزممى. بزى نيه اوررسن. هنر ك وار ايسه، قرطشك النجه قلعه سنه اسيير در. وار انى قورتر دىدى. سكرك ايتدى. مره قرداشمك ادى ندر. ايتدى. اكرك در. ايتدى. امىدى اكر ك سيرك يراشور. قرداشم صاغمش قيورمزم. قرداش سز اغوززده طورمزم. قرانكولو كوزم ايدنى قرداش ديو، اغلادى. ايچرو صحبته كردى. دستور ديلدى. بكلره خوش قالو ك دидى. آتن چكدلر بندى. چاپدى، اتاسنك اونه كلدى. اتنىن ايندى. اناسنك ديلن ارادى. سكرك بوراده صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايذر. قلقوبنى اتا يرمدن طوردم. يلىسى قره قاضلقتىم بطنون بندم. ارقورى يitan الا طاغ اتكنه واردم. قنلو اغوز ايلىرنده درنك وار ايمىش. اندە واردم. يمك ايچمك اراسنده، اغ بوز اتلۇ بر چبار كلدى. چوق زمانمىش اكرك دىرلر بىر يكت طوتاساغمش. قادر تىنكى يول ويرمىش چقوب كلمىش. اولو كچى قالمىدى، اول يكىدە قوشو كتدى. اتا مندە وارينمى نه دير سين ديدى. اتاسى بوراده صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايذر. اغزك ايچيون اوليم اوغل. دلوك ايچيون اوليم اوغل. قوشو يitan قره طاغك يقلمىش ايدى، يوجلدى اخر. اقندلى كوركلو صويك صوغلىمشدى، چاغلدى اخر. قبا اجاجدە طال بوداغك

قوریشمدی، یشارب کوکردی اخرا. قالن اغوز بکلری ایزنه وارسه، سن وارغل. اول یکیده یتدوککده، اغ بوز اتك اوزرندن یره اینکل. ال قاووشوب اول یکیده سلام ویرکل. الین اوپب، بوینن قوجغیل. قره طاغم یوکسکی قرطاش دیکل. نه طوررسن اوغول یورتغل دیدی. اوغلان اناسنه صویلمش. کوره لم نه صویلمش. ایدر. انا اغزر ک قوریسون. انا دیلک چوریسون. منم خود قرداشم وارمش، قایورسم اولمز. قرداش سوز اغوزده طورسم اولمز. انا حقی تنکری حقی اولمسیدی، قره پولاد اوژ قیلجم طوتایدم. غافللو جه کورکلو باشك کسیدم. الجه قانک یر یوزنه توکیدم. انا ظالم انا دیدی. بیاسی ایدر. یکلش^۱ خبر در اوغل. قچن کیدن سنک اغاک دکل، اردر. اغ صقللو من بیاکی اغلتمغل. قریحق اولمش انکی بوزلتغمغ دیدی. اوغلان بوراده صویلمش. ایدر. او جیوز التمش الت الپ اوه بنسه، قنلو کیک اوزرنه غوغما قوپسه، قرداشو یکتلر قالقو پور اوکور. قرداش سز مسکین یکت اکسه سنه یمرق طوقنسه، اگلیوبن دورت یانه بقر اوکور. اله کوزدن اجی یاشن دوکر اوکور. الاکوزلو اوغلکوزی کورنجه، بیک بابا خاتون انا اسن قالوک دیدی. اتا انا یکلش خبر در، کتمه اوغل دیدلر. اوغلان بلمنجه، اولدیسه قانن الماینجه، قالن اغوز ایلنہ کلمکم یوخ دیدی. اتا انا اغششوب، قزانه ادم صالدیلر. اوغلان قرداشین اکدی کیدر، بزه نه اوکت ویرسن دیدلر. قزان ایدر. ایاغنه ات طوشاغن اورک دیدی. یاوقلسی واردی. تیز دوکن دیرنک ایتلر. آتند ایغرن دوه دن بغرا قیوندن قوج قردردلر. اوغلانی کردکه قویدلر. قیزله ایکسی بر دوشکه چقدیلر. اوغلان قلیجن چقردی. قیزله کندو اراسنه برقدی. قیز ایدر. قلیجنک کیدر یکت، مراد ویر مراد ال، صارلللم دیدی. اوغلان ایدر. مره قوات قزی، من قلیجمه طوغنایم. او خمه صانجلیم. او غلم طوغمسون، طوغرسه اون یاشنه وارمسون. ا GAMک یوزین کورمنجه، اولمش

ایسه قانن الماینجه، بو کردکه کیرررسم دیدی. ارو طوردی. تاوله دن بر شهباز
ات چخردی، ایرلدی. کیمن کیدی. دیزجک قارو جق بغلندی. ایدر. قیزسن مکا
بر ییل بقغل. بر ییلده کلمزسم، اکی ییل بقغل. اکی ییلده کلمزسم، اوچ ییل
بغل. کلمزسم، اول وقت منم اولدکمی بله سن. ایغرا تووم بوغزليوب، اشوم
ویرکل. کوزک کمی طوتسه، کوکلک کمی سورسه، اکا وارغل دیدی. قیز
بوراده صویلمش. خانم نه صویلمش. ایدر. یکیدم من سکا بر ییل بقام. بر ییلده
کلمزسك، اکی ییل بقام. اکی ییلده کلمزسك، اوچ درت ییل بقام. دورت
ییلده کلمزسك، بش ییل التی ییل بقام. التی یول ایردنه چادر دکم. کلاندن
کیدن دن خبر صورم. خیر خبر کتورنه، ات طون ویرم. فقثانلر کیدورم. شر خبر
کتورنک، باشن کسم. ارکک سککی او زومه قوندرمیم. مراد ویر مراد ال، اندن
کیت یکیدم دیدی. او غلان ایدر. قدمی قوتتسوز کلن دینجه، او دسز کلن دیسونلر. قین اتمه
قین انامه ایده یم دیدی. صویلمش، قیز ایدر. اتمادن یکرک قین اتا. انام دن
یکرک قین انا. قیتبانک بغراسی اور کدی کیدر. صروانلر او کن الدی، دوندرمز.
قره قوج ایغرك اورلدی کیدر. چوبیان او کن الدی، دوندریمز. اغا یلک
قوجلری اور کدی کیدر. اغجه یوزلو کلوک دوندریمز. الله کوزلو او غلک
قرداشنى اکدی کیدر، اغجه یوزلو کلوک دوندریمز. سزه معلوم اولسون دیدی.
اتا اانا اه ایتدیلر. یرلنندن قالقدیلر. او غول کتمه دیو، کوردلر چاره اولمدى. البتده
اول ا GAM طوتلن قلعه یه وارمینجه، او لمزم دیدی. اناسی اناسی یورت او غول،
اغورک اچوق اولسون. صاغ اسن وارب، کله سن. کله چک وارسه دیرلر.
اتاسنک اناسنک الین او پدی. قره قوج اتنه صچرا یوب، بندی. دون قاتدی،
یورت ایلدی. او خ کون دونلى کونلى یورتدى. دره شام او جندن کچدی. اول
قرداشی طوتلن قوريه کلدی. کوردى کم ایلچجی کافرلر یوند^۱ کودرلر. قیلچ

چکوب، الی کافر دپلدى. طولنباز^۱ اروب، یوندلرى اوركتدى. کتوروب اول قورىيە قويىدى. دون قاتمش اوخ كون دونلى يورتمش يكىت. قرانكولى کوزلرنى ايխو المش يكىت. اتنك چلبرنى^۲ بىلگىنە بغلدى، ياتدى اويدى. مكر کافرك جاسوسى واردى. کلوب تكوره ايدر. اغوزدن بر دلو يكىت كىلدى. القجى لرى اولىدردى. یوندلرى اوركتدى. کاتوروب، قورىيە قويىدى. تكور ايدر. يراقلو التمش ادم سېچك وارسونلر. طوتب کتورسنلر دىدى. التمش يراقلو ادم سېچدلر، واردلر. نكاھندن التمش دمر طونلو کافر اوغلانك اوزرىينه كىلدىلر. کايم قىلجدىستدن، ات چغرمه سىندن، مكر يكىت ايغر بىنردى. خانم آت قلاغى ساق اوولور، چکوبىنى اوغلانسى اويردى. اوغلان كوردى كم بر الای اتلۇ كلور. صېچرادى. ادى كوركلو محمدە صلوات تكوردى. اتنە بندى. قره طونلو کافره قىلچ اووردى. بصدى قلعە يە قويىدى. ينه ايخوسن يكمىوب، يرنە واروب ياتدى اويدى. كنه اتسوك چلبرىن بىلگىنە كچوردى. کافىلر صاغ اوللىرى قېچارق، تكوره كىلدىلر. تكور ايدر. تو يوزكزە التمش كشى. بر اوغلاننى طوتامدىكوز دىدى. بو كرە يوز کافر اوغلانك اوزرىينه كىلدىلر. ايغر ينه اوغلانسى اوياردى. كوردى کافىلر الای بغلەمش كلورلر. اوغلان طوردى. اتنە بندى. ادى كوركلو محمدە صلوات تكوردى. کافره قىلچ قويىدى، بصدى قلعە طقدى. اتنى دوندردى. كنه متزلنە كىلدى، ايخوسن يكمىدى. كرو ياتدى اويدى. اتنك چلبرىن ينه بىلگىنە كچوردى. بو كرە ات اوغلانك بىلگىدىن بوشندى قىحدى. کافىلر ينه تكوره كىلدىلر. تكور ايدر. بو قاتله اوچ يوز وارك دىدى. کافىل ايدر. وارمىز، كومز كسر، هپومز قىردىدىلر. تكور ايدر. يا نىجه ايلمك كرك. وارك اول طتساق يكىدى چقرك تكورك، دې كن كوبىنى سوسكن يرتار. آت ويرك، طون ويرك دىدى. كىلدىلر اكىر كە ايتدىلر. يكىت سكا تكور

۱. تۇولنباز = بىر آغاچى گۈيىدە تۇولا يىپ آتماق.

۲. چىلىپر = آغىزلىق. هئروك.

همت ایلدی. شوندہ بر دلو یکت يولجی نک يولچجی نک، چوبانک چولقک اتمکین الور. طوت اول دلویی اولدر. سنی قیو ویره لم وار کیت دیدلر. خوش اولا دیدی. اکر کی زنداندن چقردلر. سآچی سقالانی يولدلر. بر ات بر قیلچ ویردیلر. او جیوز کافر اکا يولداشله ویردلر. او غلانک او زرنه کلدىلر. اوج یوز کافر کیک یرده طوردیلر. اکر ک ایدر. فنی اول دلو یکت. اراقدن کوستردیلر. اکر ک ایدر. کلوک واره لم دیدی. طوتلم کافرلر ایدر. تکوردن بویرق سکا اولدی. سن وار دیدیلر. اکر ک ایدر. او شده اویور، کلوک ورالم دیدی. کافرلر ایدر. های نه اویمق، قولتغى التندن بقار. قلقار بزه کیک یازویی طار کوسترر دیدلر. ایدر. امدى من و رایم، الین ایاغن بغلایم. اندن سز کلھ سز دیدی. صچرادی، کافرلر اراسندن چقدی. آت سوروب، بو یکیدک او زرینه کلدى. اتندن ایندی. چلبرنی بر طاله ایلشدادردی. بقدی کورديکم آیوک اون دوردنه بکرر بر محبوب، الا کوزلو کنج یکت بر چق بر چق درلمش اویور. کلاندن کیدنندن خبری یوق. طولندي باشی او جنه کلدى. کوردى کم بیلنده قپوزی وار. چقربوب النه الدی. صویلیمش. کوره لم خانم نه صویلیمش. ایدر. قالقوبی یرندن طوران یکت. یلیسی قره قاضق اتن بطون بین. ارقو بیلی الا طاغدن دونن اشان. افندلى کورکلی صویی دلوب کچن. قارېلغە کلن یاتورمی اولور. بنجیلن قاروسندن اغ الّرین بغلدوین. طکوز طامنده یاتورمی اولور. اغ سقللو بیاسنی، اغ بر چکلو اناسنی، اغ لدوین بوزلدورمی اولور. نیه یاتورسن یکت. غافل اولمه، کورکلو باشك فالدر یکت. الا کوزک آچغل یکت. قادر ویرن طتلو جانک ایخو المش. یکت قاروسندن قوللر کی بغلتمغل. اغ سقللو بیاسکی، قریجق اناکی اغلتمغل. نه یکت سن، قالن اغوز الندн کلن یکت. یاره دن حقیچون طوری کلکل. دورت یانکی کافر بغلدی. بللۇ بلکل دیدی. او غلان سرمدی. ارو طوردی. قیلجنک بلاحاغنے یا پشدى. کم بونی چریه کورديکم الندھ قپوز وار. ایدر. مره کافر ددم قورقود قپوزی حرمتینه چالمادم دیدی. اکر الوکدھ قپوز

المسیدی، اغام باشیچون، سنی ایکی پاره قلوردم دیدی. چکدی قپوزی الندن الدی. اوغلان بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. الان صباح یرمدن طوردوغم قرطاش ایچون. اغ بوز اتلر یورلتتمشم قرطاش ایچون. قلعه کوزده طتساق وارمیدر کافر دیکا مکا. قره باشم قربان اولسون کافر سکا دیدی. اولو قرداشی اکرک، بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. اغز ک ایچون اولیم قرداش. دلوک ایچون اولیم قرداش. قلارده قوپرده یرک صورر اولسم، نه یردر. قره کردون ایچنده یول ارسک ازسک، اومنک نه در. قبا عالم کوتورن خانلر کیم. غوعا کونی اوکدین دپن الپکوز کیم. یکت سک بیاک کیم. الپ ار اردن ادین یشورمق، عیب اولور. ادک نه در یکت دیدی. بر دخی صویلمش. ایدر. قیباننم کودنده، صروانم میسن. قره کوچم کودنده، القجم میسن. اغايلم کودنده، چوبانم میسن. قولاغمده شرشین ناییم میسن. بیشککدنه قویب کتد کم، قرداشجعم میسن یکت دیکل مکا. قره باشم قربان اولسون بکون سکا دیدی. سکرک بوراده اولو قرداشنه صویلدی. ایدر. قره کردون ایچنده یول ازسم، اومم الله. قبا عالم کوتورن خانمز، بایندرخان. قرش کونی اوکدین دپر الپمز، سالور فزان. بیام ادین صوررسک، اوشون قوجه. منم ادم صورر اولسک، سکرک. قرداشم وارمش، ادی اکرک دیدی. بر دخی صویلدی. ایدر. قیبانده کودنده، صروانکم. قره قوچک کودنده، القچی کم. بشکده قویب کتد کک قرداشکم دیدی. اولو قرداشی اکرک بوراده صویلمش. کوره لم خانم نیجه صویلمش. ایدر. اغز کیچون اولیم قرداش. دلوک ایچون اولیم قرداش. ارمی اولدک، یکتمی اولدک قرداش. قریبلغه قرداشک ایستو، سنمی کلدک قرداش. قلقوبنی اکی قرداش، قوجه قوجه کورشدلر. اکرک کچی قرداشک بوین اوپدی. سکرک دخی اغاسنک الین اوپدی. قوشو یقادن کافرلر باشمورلر. ایدرلر. کورشدلر اولامی، بولیکی بزم که یکه دیدلر. کوردیلر کم قوجشدیلر کورشدلر. قاضلک اتلر بنشدلر. قره طونلو کافره آت

صالدیلر. قلیچ یورت دیلر. کافری بصدلر قردیلر. قلعیه دوکدلر. کلوب ینه اول قوریه کردلر. یوندلری طاشره چقردیلر. طاولباز اورب، یوندلری اوکلرینه براقدلر. دره شام صوینی دیوب کیچدلر. دون قاتدلر اغوز ک سرحدنه يتدلر. قنلو کافر الندن قرطاش جوغن طرتوب الدی. اغ سقللو بیاسنه موشتجمی کوندردی. بیام مکا قرشو کلسون دیدی. اوشنون قوجه یه چپار کلدی. موشتلق کوز ک ادین. اغوللرو ک ایکیسی بله صاغ اسن کلدی دیدلر. قوجه ایشدوب، شاد اولدی. کومبر کومبر داوللر چالندی. التون توج بورلر اغزلدی. اول کون الا بار کاه او تاقلر دکلدی. اتندن ایغردن، دوه دن بگرا، قيوندن قوج فیرلدی. قوجه بک او غللرنه قرشو کلدی. اتندن ایندی. او غلنریله قوجه قوجه کورشدي. خوشمسیز اسنمسیز او غللر دیدی. کونلکی التولجه او داسنه کلدیلر. شادلق یمک ایچمک اولدی. اولو او غلننه دخی کورکلو کلین کتوردی. اکی قرداش بربرنه صاعدج اولدلر. کردکلرننه چاپوب دشدلر. مراده مقصوده ایرشدلر. ددم قورقود کلوبن، بوی بویلدی. صوی صویلدی. اوّل اخر او زون باشک او جی اولم. اولم وقتی کلد و کنده اری ایماندن ایرمسون. کناه کوزی محمد مصطفا یوزی صوینه بعشلسون. امین دینلر دیدار کورسون خانم هی.

سالور قزان طتساق اولوب اوغلی اروز چقردغى بويى بيان ايدر مكى خانم طره بوزان تكورى، بىكلرىكى اولن خان قزانه بى شاهين كوندرمشدى. بى كىجه بىوب او تورر كن، شاهنجى باشنه ايدر. مره صباح شاھنلىرى آل خلو توجه آوه بىنانم دىدى. اركن بندلر. آو يرينه واردىلر. كوردلر بى سورى قاز او تورر. قزان شاهنى صالحى اليمادى. شاهين پرووازه اغدى. كوزلدىلر. شاهين طومانن قلعه سنه ايندى. قزان غايىت سخت اولدى. شاهينك اردنه دشدى. دره دپه اشدى. كافر ايلنه كلدى. كىدر كن، قزانك قرانكولو كوزنى ايخو الدى. بىكلر كوردى. ايدر. بىكلر كلوك ياتالوم دىدى. قزانى كوججىك اولم¹ طوتدى، اويدى. مكى خانم اغوز بىكلرى يدى كون او يوردى. انو كىچون كوججىك اولم ديرلردى. مكى اول كون طومانن قلعه سنك تكورى، آوه بنمشدى. جاسوس كلدى. ايدر. بى بولك اتلۇ كلدى. ايچىنده بىكلرى ياتدى اويدى. تكور ادم صالحى كم ايدو كن بىلوك دىدى. كلنلر بلدى كم بونلار اغوز ارنلرندىن در. كلوپ تكوره خبر ويردىلر. تكور دخى همان چىرسىنى دېرىدى. بونلر ك اوزرينه كلدى. قزانك بىكلرى باقدىلر. كوردىلر كم يغى كلور. ايتدىلر. قزانى براگوز كىدرسه وز ايوننە بزى قوارلر. يكى بودر كى بوننە قريلاوز دىدلر. كافرى قوشولدۇر، جنگ ايتدىلر. قزانك اوزرنە يكىرمى بش بىكى شهيد اتدىلر. قزانك اوزرنە دوشدلر. اويدوغى يىرده طوتدىلر. الين اياغان برك بىقلدىلر. بى عربىيە يو كلتدىلر. عربە يە محكم اورغانلە صاردلر. عربە چىكىدلر، يوريو ويردىلر.

---

1. كىچىجىك اولم = يوخو.

كىدر كن عربه قىجىردىستىن، قزان اويناتدى. كىرندى بوالندە كى اورغانلىرى هب قىرىدى. عربه نك اوزرنه او توردى. الين الينه چالدى. قاصل قاصل كىلدى. كافىرلر ايىدلر. كولرسن. قزان ايدر. مره كافىرلر بو عره بى يېشىم صاندم. سزى يامرى يومرى طادم، دائم صاندم دىدى. هله قزانى كتوردلر. طومانن قلعه سىنە بر قيوىيە برقدىلر. قيونك اغزنه بر دكىرمن طاشى قودىلر. يمكىنى صوينى دكىرمن طاشى دلو كىندىن ويرىلدى. بر كون تكۈرك عورتى ايدر. وراين قزانى كوره يىن نه حاللۇ كشىدر. بو نجه ادمىرە ضرب او ررمىش دىدى. خاتون كلوب زندانجىھ پىوپىي اچىردى. چاغردى. ايدر. قزان بىك نه در حالك، در كلك يىر التىدە مى خوشدر. يوخسە يىر يوزنەدە مى خوشدر. هم شمىدى نه يرسن نه اىچرسن و نىھ بىنرسن دىدى. قزان ايدر. اولولر كە اش ويردىكك وقت، اللەندىن الورم. هم اولولر كىر كىر يورغاسنە بىنرم، كاھللىرىن يىدە رم دىدى. تكۈر عورتى ايدر. دىنك اىچون قزان بىك. يىدى ياشنەدە بر قىزچوغۇزم او لمىشدەر كرم ايلە اكا بىنە دىدى. قزان ايدر. اولولر كىزدە اتنى يورغە يوقدر هې اكا بىنرم دىدى. عورت ايدر. واى سنک الوكىن نه يىر يوزنەدە دىرمىز و نه يىر التىدە او لولمىز قورتلۇرمىش دىدى. كىلدى تكۈرە ايدر. كرم ايلە او ل تاتارى قيودن چقار. قىزجىغۇز كىلىنى او زرە يىر التىدە قىز جوغۇزمه بىنرمىش. قلان او لولمىزى جمع ايدىرمىش هم او لولمىز اىچون ويردو كىمز اشى، اللەندىن چكوب الوب، يرايمىش. انوڭ الندى نه او لمىز نه دىرمىز قورتلۇرمىش. دىنك عشقەنە او ل ارى قيودن چىقىر دىدى. تكۈر بىكلەنى جمع اىلدى. ايدر. كلوڭ قزانى قيودن چقارو ك. بزى او كسوون، اغۇزى صىندرسون. اندىن سىكە شرط اىلسون بزم ايلومزە ياغى لغە كلمىيە دىدى. واردىلر قزانى قيودن چقاروب كتوردىلر. ايتدىلر. آند اىچ كم بزم ايلومزە يغى لغە كلمىيە سن. هم بزى او ك، او غۇزى صىندرغل. سنى قويو ويرە لىم، وار كت دىدلر. قزان ايدر. والله طوغى يولى كورر اىكىن، اكىرى يولدىن كليمە يىن دىدى. ايتدىلر. والله قزان ايو اند اىچدى دىدلر. امدى قزان بىك دى بزى او ك دىدىلر. قزان ايدر. من يىر

یوزنده ادم اکمزین بر ادم کتورو که بنایم سزی او کیم دیدی. واردلر در ار کافر کتوردلر. بر ایر بر اویان دیدی. کتوردلر. کافر که ار خاسنه ایر صالحی. اغزنه اویان اوردی. قولانکنی چکدی، صپرحدی ارقاسنه بندی. او کچه سن او کچه سنه فاقدی. قپورغاسن فارنه قاوشوردی. اویان چکدی. اغزین ایردی. کافری اولدردی. چوکدی اوزرینه او توردی. ایدر. مره کافرلر قپوزم کتورک، سزی او که ین دیدی. واردیلر، قپوزی کتوردلر. الله الب، بوراده صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. بیک بیک اردن یغی کوردمسه، اویونم دیدم. یکرمی بین ار یغی کوردمسه، بیلامدم. او تو ز بیک ار یغی کوردمسه، اوته صیدم. فرق بیک ار یغی کوردمسه، قیا باقدم. اللی بیک ار کوردمسه، ال ویرمدم. التمش بیک ار کوردمسه، ایتشمدم. سکسان بیک ار کوردمسه، سکسندم. طقسان بیک یغی کوردمسه، طوناتدم. یوز بیک ار کوردمسه، یوزم دوندم. یوزی دونمز قیلجمون الله الدم. محمد که دینی عشقنه قیلچ اوردم. اغ میدانده یومری باش، طوپجه کسدم. انده دخی ارم بکم دیو او کنمدم. او کونن ارنلری خوش کوردم. الوکه کرمش ایکن مره کافر اولدر منی، قره قیلچک صال بوینمه کس باشم. قلچکدن صیارم یوق، کندو اصلم، کندو کوکم، صمعم یوق دیدی. بر صوی دخی صویلمش. ایدر. یوکسک قره طاغدن طاش یوالنسه، قبا او کچم اویلغم قرشو طوتان قران اریدم. فرعون شیسلر یوکلیب یردن چقسه، قبا او کچمله پرچین قلان قزان اریدم. قبا بکلر او غلی غوغاء قلسه، قامچی صالحوب تکدورن قزان اریدم. یوجه طغلاری طومان طورسه، قره پوساریق دلی قوپسه، قره قوجمک قلاعی کورنمز اولسه، قاییری ارن قلاعز سیز^۱ یول یا کلسه^۲، قلاعسیز یول بشارن قزان اریدم. یلدی باشلو اژدرهایه یتوب واردم. هیتندن صول کوزم پیشاردی. هی کوزم، نامرد کوزم، موختّث کوزم. بر یلاندن نه وار که قورخدک

۱. قیلاووز Qilavuz = یول گؤسترن.

۲. یانیلماق Yanılmacı = یا هالماق. ایتیرمک.

دیدم. انده دخی ارم بکم دیو، او کنمدم. او کونن ارنلری خوش کوردم. الوکه کرمشکن مره کافر اولدر منی یتور منی. صالح قلچک کس باشم. قیلچکدن صپارم یوق. کندو اصلم، کندو کوکم صماغم یوق. اغوز ارنلری طوررکن، سنی او کمکم یوق دیدی. فزان بوراده بر دخی صویلمش. ارقیچ قیرده ییقانز عمان دکیزنه، صرب یرلرده یا پلمش کافر شهری، صاغه صوله چربنده اورر یوز کچلری. صو دینده دونز بحریلری. تنکری منم دیو، صو دیننده چغرشور عاصی لری. او کن قویب ترسین او قور قزی کلنی. التون آشیق اوینر صنجدانک بکلری. التی قاتله اغوز واردی، الیمادی. اول قلعه یی التی باش ارله من قزان واردم. التی کونه قومادم. انی الدم. کلیساسن یقوب، یرنه مسجد یا پدم. باک بکلا تدم. قیزنى کلنی اغ کوکسده اویناتدم. بکلرین قول ایتم. انده دخی ارم بکم دیو، او کنمدم. او کونن ارنلری خوش کوردم. الوکه کرمشکن مره کافر او لدر منی یتور منی. قیلچکدن صپارم یوق، کندو اصلم، کندو کوکم، صمغوم یوق دیدی. فزان کنه صویلمش. ایدر. ارقیچ قیرده دوندرد کم، مره کافر سنک بیاک، شققنه امرنده کم سنک قیز ک کلنوک، اغجه قلا سرملوده ات اویناتدم. اتله قارون ایلنے چاپقون یتدم. اق حصار قلعه سنک برجن یقدم. اغ اچه کتور دیلر، پولدر دیدم. قزیل التون کتور دیلر، بقر^۱ در دیدم. الله کوزلو قیزن کلینن کتور دیلر، الدنمدم. کلیساسن یقدم، مسجد یا پدم. التونی کومش یغمالتدم. انده دخی ارم بکم دیو، او کنمدم. او کونلری خوش کوردم. الوکه کیرمشکن مره کافر اولدر منی یتور منی، کندو اصلم کندو کوکم صمغوم یوخ. سنی او کمکم یوق دیدی. فزان بک بوراده بر دخی صویلمش. ایدر. اق قیانک پیلانک ار ککنده، بر کوکم وار. اور تاج قیرده سز ک کیکلر کوز طور غورمیه، اق سازک اصلاح نده بر کوم وار. قاز الاجه یوند کی طور غرمیه، ازوای قورد

اتوکی ارکنده بر کوکم وار. اغجه بکل تومن قیونک کزدرمیه، اغ صنقور^۱ قوشی ارکنده بر کوکم وار. اله اوردک قره قازوک اوچورمیه، قالن اغوز الندہ بر اوغلم وار اوروز ادلو. بر قرطاشم وار قره کونه ادلو. یکی دن طوغانکی در کورمیه لر. الوکه کیرمشکن مره کافر اولدرمنی یتورمنی، قیلچکدن صپارم یوخ. کندو اصلم صمغم یوخ دیدی. بر دخی صویلمش. ایدر. ایت کبی کوکو ایدن چرکز خرصلی. کوجچک طوکز شولنلی، بر توریه صمان دوشکلی، یارم کریچ یصدقلى، یونمه اغاج تنکرلی، کوپکم کافر، اغوزی کوررکن سنی اوکماکم یوق. اندن اولدررسک، مره کافر اولدر منی. اولدرمزسک، قادر قورسه اولدره یم کافر سنی دیدی. کافرلر ایدر. بو بزی اوکمدی. کلول بونی اولدوره یم دیدلر. کافر بکلری دیرلدیلر، کلدىلر. ینه ایندیلر. بونوک اوغلی وار قرداشی وار. بونی اولدرمک اولمز دیدلر. کسوردیلر، طوکز طامنه حبسه صالحدر. آت ایاغی کولک، اوزان دلی چوک اولور. قزانک اولسنسی دیریسنی، کمسه بلمندی. مکر خانم قزانک بر اوغلانجغی واردی. بویدی یكتچک اولدی. بر کون اتا بینوب دیوانه کلورکن، بر کشی ایدر. مکر سن خان قرانک اوغلی دکلسن دیدی. اوروز قاقدی. ایدر. مره قوات منم بیام بایندرخان دکلمی در. ایتدی. یوق اول اناکک بیاسی در. سنک ددکدر. اوروز مره یا بنم بایام اولومیدر دیریمیدر دیدی. ایتدی. دری در. طومانن قلعه سنده طتساق در دیدی. بویله دیکچ، اوغلان اغلاڈی. ملول اولدی. اتنی قایتدی، کرو دوندی. اناسنه کلدى. بوراده اناسنه صویلمش. کوره لم خانم نه صویلمش. ایدر. مره اتمان خان اوغلی دکلمشم. خان قزان اوغلی ایمشم. مره قوات قزی، مونی مکا نیچون دیمزدک. انا حقی تنکری حقی دکلمسسه، قره پولاد اوز قیلچوم طارتیدم. غافلّجه کورکلو باشك کسیدم. الجه قانک یر یوزینه دوکیدم دیدی. اناسی اغلدی. ایدر. اوغل بیاک صاغ در اما سویلمه قورخودمم کافره واره سن کندوزوکی اوره سن، هلاک

اولهسن، انوکیچون سکا دیمزمدم جانم اوغل دیدی. اما عمگه ادم صالح کلسون، کوره لم نه دیر دیدی. ادم صالحی. عمسنی او خدی کلدى. اروز ایدر. من بیام طتساق اولدغى قلعیه کیدرم. آنفالله طاشق قلدیلر. جمیع بکلره خبر اولدی. اوروز باباسنه کیدر، یراغله کلوک دیدلر. لشکر دبرلدى، کلدى. الپ اروز چادرلین اچدردى. جبه خانه سن یوکلتدى. قره کونه، چرى باشى^۱ اولدی. بورى اغربد کوچدلر. یول او زوندہ کافرک ایاصوفیه سی واردی. کشیشلر بکلردى. غایت صرب کلیسايدی. اتدن اینوب، تاجر طونن کیدلر. بازრ گان صورتنده، قتر دوه چکدیلر، کلدلر. کافرلر کوردیلر کلن لر تاجره بکزمز، قاچدلر. قلعیه کردلر. قپولرین یاپدلر. برجه چقوب کیملرسز دیدی. بونلر ایندی. بازركانلر ز دیدلر. کافرلر یلان سویلرسیز دیو، طاشه طوتدلر. اوروز اتدن ایندی. ایدر. های اتماک التون قدحندن شراب ایچن، منی سون، اتدن اینسون. بونک قپوسنه بزر کرز اوره لم دیدی. اون التي يكت صچرايوب، اتدن ایندیلر. قلقان یاپندلر. کورزلرین اموزلرینه اوردیلر. قاپویه کلدىلر. بزر کورز اوروپ، قپوی اواتدیلر. ایچرو کردیلر. بولدقلری کافری قیردیلر. دل چفترتمدیلر. مالینی یغمالدیلر. چرى او زرنه کلدىلر، قوندلر. مکر بر صغر تمجلری^۲ واردی. کوردیکم قلعه یسى الدیلر. قچدی تکوره واردی. ایاصوفیه الندوغن خبر ویردی. نه او توررسز. او زرو کرھ یغى کلدى. باشکوز یراغن کورک دیدی. تکور بکلرین جمع ایلدی. بونلرله نه مدارا قلالوم دیدی. بکلر ایندی. بونک مداراسی اولدر کم قرانی چیقره وز، انلاره برابر ایده وز. بو سوزی مصلحت کوردیلر. واردیلر قزانی چیقروب، تکور او کنه کتوردیلر. تکور ایدر. قزان بک او زرمزه یغى کلدى. بو یاغى او زرمزدن ایررسک، سنى قیو ویره لم دیدیلر. هم خراجە مطیع اوللم. سن دخى اند ایچکم بو بزم ایله یغى لغه کلمیه سن دیدلر. قزان ایدر. والله بالله

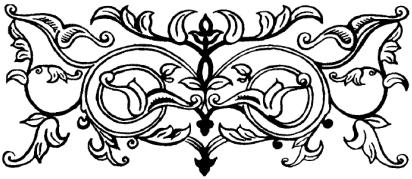
۱. چئرى باشى başı = قوشون باشقانى.

۲. سیغیرتماج Sigirtmac = اینک اوْتاران.

طوغري يولى كورركن، اكرى يولدن كلميلم ديدى. كافرلر قزان ايواند ايچدى ديو، سوندلر. تکور چريسن ديوشروب، ميدانه كلدى. چادر تکدردى. كافر لشكري قزانك اوزرنه يغلدى. قزانه كيم كتورديلر. قيليج و سکو و چوماق و ساير جنگ التين كيدروب، طونتيلر. بو محلده اغوز ارنلى، الاي الاي كلدى. كويپر كويپر طاوللر نقاره لر چالندى. قزان كورديكم، لشكراو كنجه برا غ بوز اتلۇ، اغ علملو بىك دمور طونلۇ اغوزك او كنجه كلدى. چادرىن دكدردى. الاي بغلدى، طوردى. انوك اردنجه قره كونه كلدى. الاي بغلدى، طوردى. همان بوراده، قزان آت ميدانه سوردى. قرييە ديلدى. بوز اتلۇ بيرك آت دېدى، ميدانه كردى. قزان بوراده صويمىش. كوره لم خانم نه صويمىش. ايدر. قالقونى يرندن طوران يكت، نه يكت سن. اكى بىك دمور طونن كين يكت، نه يكت سن. ادك نه در يكت ديكىل مكا ديدى. بيرك بوراده صويمىش. ايدر. مرە كافرسن منى بلزمى سن. بارك صارك بايپورد حصارندن پارليوب اوچن، ادخلوسن ايرقلر الوركىن طوتوب الان، باي بوره خان اوغلى بامسى بيرك مكا ديرلر. كل برو مرە كافر دوكشلم ديدى. قزان بوراده بر دخى صويمىش. ايدر. مرە يكت او كنجه بو چرينك، بر اق سنجاقلو الاي چقدى. چادرىن ايلدن او كدین دكدى. اغ بوز اته بىن اول يكت نه يكت در، كموك نه سى در. يكت باشكىچون ديكىل مكا. بيرك ايدر. مرە كافر كموك نه سى اولسە كرك، بكومز قزان اوغلى در ديدى. قزان كوكىنلىنىن ايدر. الحمدللە منم اوغلانجىغم بويك ار اولمىش ديدى. بيرك مرە كافر نجه بر اونى بونى صوررسن مكا ديدى. قزانك اوزرنه آت صالحى. پرلو كرزنى الله الوب، قزانى چالدى. قزان كندويى بلدرمدى. قروادى بيركى بىلكىنلن طوتدى. طوتدى چوماغنى الندىنى الدى. بيركك اكسە سنه بر چوماغ اوردى. بيرك ات بويين قوجىلدى. قايدە دوندى. قزان ايدر. يما بيرك وار بکوکە ايت كلسون ديدى. بونى كوردى ايلك قوجه اوغلى، دونه بلمز دولك اورن ميدانه كردى. قزان بوراده صويمىش. ايدر. الار طكلە يرندن

طورن يکت نه يكتسن. بدوى اتن اوينادى كلن يکت، نه يكتسن. ار اردن ادين ياشورمۇ عىب اولور. ادك نه در يکت دېكل مكا ديدى. دولك اورن ايدر. مره كافر منم ادم بلزمىسىن. اوز ادنه خورلىيان، ايلدىن چقان. اللئى يدى قلعە نك كليلىنى الان. ايلك قوجه اوغلى، دونه بلمز دولك اورن مكا ديرلر ديدى. سكوسن الله الدى. ات صالدى. قزانى سانجم ديدى، سانجمدى. اوته كچدى. قزان ات دېدى. سكوسن چكوب، الندن الدى. دې سنه اوردى. پاره پاره اولدى. اواندى. ايدر. مره قوات اوغلى، بکوكه دى كلسون ديدى. اول دخى قايدە دوندى. قزان ينه ار دىلدى. دوزن اوغلى اوغلى الپ رستم، ات دېدى. ميدانه كردى. قزان بورادە كەنھىن دىلدى. ايدر. قالقوبىنى يرنندن طورى كلان، قاضلق اتن بطون بنان، نه يکت سن. ادك نه در دېكل مكا ديدى. الپ رستم ايدر. قالقوبىنى يرنندن طورى كلن، اكى قرداش بىكىن اولدروب ذليل كزن، دوزن اوغلى الپ رستم مكا ديرلر ديدى. اول دخى قزانە ات صالدى. الام ديدى، اليمادى. قزان بک بوكا دخى بر ضرب اوردى. ايدر. مره قوات، وار بکوكه دى كلسون ديدى. اول دخى دوندى. قزان كرو ار دىلدى. اوروزك جلاويسىن، عمسى قره كونه طوتىمىشى. چكدى اكسوزين الندن الدى. قىلجنى طوتىدى. بىاسنك اوزرنە آت صالدى. طوندرىمىدى. چىكتە قىلچ ايندردى. كىمينى كسىدى. اموزنه دورت پرمق دكلو زخم اوردى. الجە قانى شورلدى، قويىننە ايندى. اروز كەنھىن دوتى كە بر دخى چالە، قزان بورادە چاغىر بوغىنە صوپىلر. كوره لم خانم نه صوپىلر. ايدر. قره طاغم يوكسکى اوغول. قرانكى كوزلرم ايدنى اوغول. الپوم اوروز، اصلاحنم اوروز. آغ سىقللۇ بياكە قىيمە اوغل ديدى. اوروزك شفقت طەمرلىرى قىندى. قره قىيمە كوزلرى قان ياش طولدى. اتدىن يره ايندى. اتاسنك الين اوپدى. قزان دخى اخترلدى. يره ايندى. اوغلنڭ بويىن اوپدى. بىكىر قزانلە اوغلنڭ اوزرىنە، ات صالدىلر. چورە الدلر. جمعىسى اتدىن اينوب، قرانك الين اوپدىلر. يورىيوبن، كافره ات صالدىلر. قلىج اوردىلر. درە لر دە لرده، كافره قرغون كردى. قلعە

الدلر. کلیسا سن یقوب، مسجد یا پدیلر. قانلو کافر الندن، بیاسنی طارتوب الدى. قالن اغوز ایله کلوب، چقدی. اغجه یوزلو اناسنے موشتجمی صالحی. قازه بکزر قزی کلنی، قزانه قرشو کلوب، الین اوپدیلر. ایاغنه دشدلر. قزان کور کلو چمنه چادر او تاق دکدردی. یدی کون یدی کیجه، طوی دوکن ایدب، یمه ایچمه اولدی. ددم قورقود کلدی، قپوز چالدی. غازی ارنلر باشنه نه کلدوکن سویلدی. قنی او کد کمز بک ارنلر، دنیا منم دینلر، اجل الدى یر کزلدی. قانی دنیا کمه قالدی. کلیملو کیدملو دنیا. صوک او جی اولملو دنیا. اوللوم وقتی کلدوکنده، آری ایماندن ایرمسون. قادر سنی نامردہ محتاج ایتمسون. بش کلمہ دعا قلدق، قبول اولسون. امین امین دینلر، دیدار کورسون. کونا ها کزی ادی کور کلو محمد مصطفا حرمتینه بخشلسون خانم هی.

ایچ اغوزه طاش اغوز عاصی اولوب، بیرک اولدکی بویی بیان ایدر

اوج اوق بوز اوق یقناق اولسه، قزان ایون یغمالدردی. قزان کرو ایون یغمالتدی.
اما طاش اغوز بیله بولنمامدی. همین ایچ اغوز یغمالدی. قچن قزان ایون یغمالنسه،
حلانک الین الور، طشره چقردی. الدن یغما ایدردی. طاش اوغوز بکلرندن اروز
امن و قلان بکلر بونی ایشتديلر. ايتديلر که باق باق شمديه دکن قزانک ایوین بله
یغما ایدردک. شمدي نیچون بله اولمیاوز دیديلر. اتفاقی جمیع طاش اغوز
بکلری قزانه کلمدیلر. عداوت ایلدیلر. قلباس دیرلر بر کشی واردی. قزان ایدر.
مره قلباس، بو طاش اغوز بکلری خانم بله کلورلردی. شمدي نیچون کلمدیلر
دیدی. قلباس ایدر. بلمز میسین نچون کلمدیلر. ایون یغمالدغک دم، طاش اغوز
بله بولنمامدی. سبب اولدر دیدی. قزان ایدر. عداوت بغلادیلر همی دیدی. قلباس
ایدر. خانم من و راین انلرک دوستلغن دوشمنلکین بیلن دیدی. قزان ایدر. سن
بیلورسن وار دیدی. قلباس بر قاج ادم ایله بینوب، قزانک طایسی اروزک ایونه
کلدی. آروز دخی التون کونلکن دکمشدی. او غلنلریله او تورمشدی. قلباس
کلوب، اروزه سلام ویردی. ایدر. قزان بکلو اولدی. البتده طایم اروز مکا کلسون
دیدی. قره باشم بو کلدی. او زرومہ یاغی کلدی. دوه لرم بوزلندیلر. قره قوجده
فاضلچ اتلرم کشنتدیلر. فازه بتزر قزمز کلنومز بکلو اولدی. منم قره باشمه کور
نه لر کلدی. طایم اروز کلسون دیدی. اروز ایدر. مره قلباس، اول وقت کم اوج
اوج یغناق اولسه، اول وقت قزان ایون یغما ایدردی. صوجمز نه یدی که یغماده
بیله اولمدق دیدی. همیشه قزانک باشنه بو کلو کلسون. طایسی اروزی دایم اکا
طورسون. بز قزانه دشمنوز بللۇ بیلسون دیدی. قلباس بوراده صویلمش. کوره لم

خانم نه صویلمش. ایدر. مره قوات، قالقوپنى قزان خان يرنندن طورى كلدى. الا طاغدە چادرین او تاغن دكدى. اوچ يوز التمش التى الپ ارنلر، يانتە يقتاق اولدى. يمك ايچمك اراسنە بکلر سنى اكدى. استومزه ياغى نسنه كلمدى. من سنك دوستلغىك دوشمنلغىك صنایو كلدم. قزانە دشمن ايمشىين بلدم ديدى. قالقوپ خوش قال ديوب، كتدى. اروز قايت سخت اولدى. طاش اغوز بکلرنه ادم صالحى. امن كلسون، الپ رستم كلسون، دونه بلمز دولك اورن كلسون، كرو قالن بکلر، هېب كلسون ديدى. طاش اغوز بکلرى هېب يقناق اولدى. آله بار كاه او تقلرىن دوزه دكدى. اتنىن، ايغردن، دوه دن، بغرا، فيوندن، فوج قيردردى. طاش اغوز بکلرنه اغىرق^۱ ايدوب، طويلىدى. ایدر. بکلر من سزى نىه قغىرم بلورمىسىز. ايندىلر. بلمروز. اروز ایدر. قزان بزه قلباشى كوندرمىش. ايلوم كونم چاپلدى. قره باشم بو كلو اولدى. طاييم اروز مكا كلسون ديمش. قلباسە ايتدم كه قچنكە قزان ايون يعمالدردى. طاش اوغوز بکلرى بله يعمالردى. بکلر كلور، قزانى سلام لر، كيدردى. امن ایدر. ياسن نه جواب ويردك. اروز ایدر كه مره قوات، قزانە دشمنوز ديدم. امن ایدر. ايو ديمش سز. اروز ایدر. بکلر ياسز نه درسز. بکلر ایدر. نه ديلوم چون سن قزانە دشمن اولدك، بزدە دشمنز ديدلر. اروز ارايە مصحف كتوردى. هېب بکلر ال اورب، آند ايچىدلر. سنك دوستكە دوست و دشمنوكە دشمنوز ديدلر. آروز جمله بکلرى خلعتلىدى، دوندى. ایدر. بکلر بيرك بزدن قىز المىش در، كويكۈمىزدر. اما قزانڭك ايناغى در. كلسون بزى قزانلە بارشدرسون. ديلە لوم كتوره لوم بزه مطيع اولورسە خوش، اولماز ايسە بن سقالنى طوتىن، سز قىلچ اشورك، پاره لكك. ارادن بيره كى كوتىرە لم. اندن سكىركە قزانىلە ايشومز خير اولا ديدى. بيره كە كاغذ كوندردىلر. بيرك اوده سنده يكتىلە ييوب ايچىرىدى. اروزدىن ادم كلدى. سلام ويردى. بيرك عليك الدى. ايتدى. خانم اروز سزە سلام ایدر. كرم اتسون بيرك كلسون، قزانلە بزى

بارشدرسون دیر. بیر ک خوش اولا دیدی. اتن چکدلر، بندي. قرق یکیدله اروز ک اونه کلدی. طش اغوز بکلری او تورر کن، کرب سلام ویردی. بیر که اروز ایدر. بیلور میسن سنی نیه قفردق. بیر ک ایدر. نیه قفرد کن. اروز ایدر. هب شول او توران بکلر، قزانه عاصی اولدق. اند ایچد ک. مصحف کتوردیلر. سن دخی اند ایچ دیدلر. قزانه من عاصی اولزم دیو، اند ایچدی. صویلدی. ایدر. من قزانک نعمتني چوق یمشم. بلمزسم، کوزومه طورسون. قره قوجده قاضلقتنه چوق بلشم. بلمزسم، مکا تابوت اولسون. یخشی قفتانلن چوق کیمشم. بلمزسم، کفنم اولسون. اله بار کاه او تاغنه چوق کرمشم. بلمزسم، مکا زندان اولسون. من قراندن دونزم. بللو بلکل دیدی. بیر ک ک سقالانی طوتدى. بکلر بیر که قیامدی. بیر ک اروز قافدون بوراده بلدی. صویلمش. ایدر. اروز مکا بو ایشی ایده جک بلسیدم، قره قوجده قاضلقتنه اتومه بینردم. اکنی بر ک دمور طونم کيردم. قره پولاد اوز قیلجم بیلومه بغلردم. الین باشه قونت ایشوغم اورردم. قرغو طالی التمش طوتام شکومی الومه الوردم. الا کوزلو بکلری یانمه صالحدم. قوات من بو ایشی طویسم، سکا بوبیله کلورمیدم. الدایوبن ار طوتمق عورت ایشی در. عورتکدنی او کرند ک سن بو ایشی قوات، دیدی. اروز ایدر. مره، هرزه مرزه سویلمه. قانکه صوصمه کل اند ایچ دیدی. بیر ک ایدر. والله من قزان اغوزنه یاشم قومشم. قراندن دونزم کرکسه یوز پاره ایله دیدی. اروز کنه قاقدی. بیر ک ک سقالانی بر ک طوتدى. بکلره بقدی. کوردی کمسه کلمز. اروز قره پولاد اوز قیلجن طرتوب، بیره ک ک صاغ ایلوغن چالدی. قره قانه بولشدی. بیر ک ک باشی بو کلو اولدی. بکلر هب طاغلدى. هر کشی اتلو اتنه بندي. بیر کی دخی بندردیلر. اردنه ادم بندرب، قو چقلدلر. قاچدلر بیر کی او داسنه یتوردلر. جبه سن اوزرنه اورتدلر. بیر ک بوراده صویلدی. ایدر. یکتلرم یرو کزدن اورو طوروک. اغ بوز اتو مک قیرو غنی کسک. ارقو بیلی الا طاغدэн دونن اشوک. افندلی کورکلی صوبی دلوب کچوک. قزانک دیوانه چاپوب وار ک. اغ چقرب قره

کیوک. سن صاغ اول بیرک اولدی دیک. ایدکوز. نامرد اروز طایکدن ادم کلدی. بیرکی استمش، اول دخی وارمش. هپ طاش اغوز بکلری یقناق اولمش. بلمدک یمه ایچمه اراسنده، مصحف کتوردیلر. قزانه بز عاصی اولدق. اند ایچدک. کل سن دخی اند ایچ دیدلر، ایچمدی. من قزاندن دونمزم دیدی. نامرد طایک فاقدی، بیرکی قیلجلدی. قره قانه بولشدی. بوکلر اولدی. یارن قیامت کوننده منم الوم، قزان خانک یقاسنده اولسون، منم قانم اروزه قورسه دیدی. بر دخی صویلمش. ایدر. یکتلرم اروز اوغلی بساط کلمدین. ایلوم کونم چاپلمدین. قیتبانده دوه لرم بوزلتمدین. قره قوجده قاضلوق اتم کشتمند. اغچه قیونلرم مکرشمدین. اغچه یوزلو قیزم کلنوم اکششمدین. اغچه یوزلی کورکلی اروز اوغلی بساط کلوب المادین. ایلوم کونم چاپمدین. قزان مکا یشنsson. منم قانم اروزه قومسون. اغچه یوزلو کورکلی اوغلنه، الی ویرسون. اخرت حقنی حلال اتسون. بیرک پادشاهلر پادشاهی، حقه واصل اولدی. بللّو بلسون دیدی. بیرک که بیاسنه اناسنه خبر اولدی. اغ ایوی ایشکنده شیون قوپدی. قازه بکزر قیزی کلنی، اغ چقردی قره کیدی. اغ بوز اتنک قیروغنی کسدلر. قرق اللّی یکت قره کیوب، کوک صارتدلر. قزان بکه کلدیلر. صارتقلرین یره اوردیلر. بیرک دیو، چوق اغلدلر. قزانک الین اوپدیلر. سن صاغ اول بیرک اولدی دیدلر. نامرد طایک ال بیلمش.^۱ اوقيوبن بزی الدلر. واردق طاش اغوز بکلری سزه عاصی اولمشلر. دیدلر. اند ایچدلر. بیرک اتمکوک بصمدی. انله مطیع اولمدى. طایک نامرد اروز فاقدی. بیرکی او توردغی یرده، قیلجلدی. یر ایلوغن دوشردی. سن صاغ اول خانم، بیرک حقه واصل اولدی. منم قانم اروزه قومسون دیدی، دیدلر. قزان بو خبری ایشتدي. دستمالن الله الوب، اوکر اوکر اغلدی. دیوانده زارلق قلدی. هپ اnde اولن بکلر، اغلشدلر. قزان واردی. او داسنه کردی. یدی کون دیوانه

چقمندي. اغلدي او توردي. بکلر يغلدي. ديوانه کلدی. قزانك قرداشى قره کونه ايذر. قلباس وار ايست اغام قزان کلسون چقسون. بر يكيدر سنك او جگدن ارامزدن اکسلدي. هم وصيّت ايلمش. منم قائم قومياسن الاسن ديمش. واره لم دشمني حقلالوم دى، ديدى. قلباس ايذر. سن قرداشى سن سن وار، ديدى. الحالى ايكيسى بيله وارديلر. قزانك او داسنه کردلر. سلام ويردلر. سن صاغ اول خانم ديدلر. بر يكيد ارامزدن اکسلدي. سنك يولکدبه باش ويردى. ديرم قانن الالم هم سزه اصمرلمش. منم قائم السون ديمش. اغلامعه نسته مى اولور. طورى كل يوقارى ديدلر. قران ايذر. مصلحت در. تيز جبه خانه يو کلتssonلر. هپ بکلر بنسونلر ديدى. جميع بکلر بندى. قزانك قوکر اتن چکدلر، بندى. بورى چالندى. كوس اورلدى. كجه کوندز ديمديلر، يورتمه اولدى. اروزه و جميع طاش اغوز بکلرنە خبر اولدى. اشده قزان قران کلدى ديدلر. انلر دخى چرى ديووب، بورى اغىردن قرانه قرشو کلديلر. اوچ اوچ بوز اوچ قرشولشدىلر. اروز ايذر. منم ايج اغوزدە قريمم قزان اولسون. امن ايذر. منم قريمم ترس او زاماش اولسون. الپ رستم ايذر. منم قريمم اكسه قوجه او غلى او قچى او لسون ديدى. هر برى بر قريمم كوزتدى. الايلر بغلندى. قرشونلو دوزلدى. بوريلر چالندى. طاوللر دوكلدى. اروز قوجه ميدانه آت دېدى. قزانه چاغرب، مره قوات، سن منم قريمم سن. سن كل برو ديدى. قزان قلقان يايپندى. سكوسن الله الدى. باشى او زرنە چوردى. ايذر. مره قوات، موختىلغىلە او اولدرمك نجه اولور. من سكا كوستره يم ديدى. اروز قزانك او زرنە، آت صالحدى. قزانى قيلچىلدى. ذره قدر كسدى دمى. او ته كچدى. نوبت قزانه دکدى. التمىش طوتام الا كوندرىن قولتىق قصدى. اروزه بر كوندر اوردى. كوكسندىن يلا بدۇق او ته كچدى. آت او زرنىن يرە صالحدى. قرداشى قره کونىيە اشارت ايتدى. باشن كس ديدى. قره کونه اتدى ايندى. اروزك باشن كسى. طاش اغوز بکلرى، بونى كوردى. هپ اتدى ايندىلر. قزانك اياغنە دشدەلر. صوچلىرىن دلدىلر. الين او پىدىلر. قزان صوچلىرن بخشىلدە.

بیر کک قانن طایسنندن الدی. اروز کک ایونی چاپدردی. ایلنی کوننی یغمالتدی.
 یکت بکل طویم اولدی. قزان کوک الاک چمنه، چادر دکدردی. او تاغن
 قوردی. ددم قورقود کلوین، شادلق چالدی. قازی ارنلر باشنه کلدويکن ایدی
 ویردی. قنی دیدکم بک ارن لر، دنيا منم دینلر. اجل الدی. ير کزلدی. قانی دنيا
 کیمه قالدی. کلم لی کیدملی دنيا. صوک اوچی او لملى دنيا. العاقبت او زون
 ياشک اوچی، او لم اخري ايرلق. يوم ويره يم خانم. او لم وقتى کلدوكنده، ارى
 ايماندن ايرمسون. اغ سقللو بباک يرى اچماع او لسون. اغ برچکلى اناک يرى
 بهشت او لسون. قادر سنى نامرده محتاج ايتمسون. اغ النوكده بيش کلمه دعا
 قلدق، قبول او لسون. امين امين دينلر، ديدار کورسون يغشدرسون. دورشدرسون.
 کناهکزى محمد مصطفايه بخشلسون خانم هى. تمت.

بـسـمـ الـحـمـدـ الـرـحـمـ وـبـنـسـعـيـنـهـ

رسـلـ عـلـيـهـ السـلـامـ ذـمـانـهـ يـتـيـمـ بـيـاتـ بـوـنـدـنـهـ قـوـرـقـودـ اـتـاـ
چـوـرـلـهـ بـارـقـوـپـرـهـ اـغـزـكـشـ اوـلـکـشـیـ تـامـ بـلـجـیـهـ بـرـهـ دـبـرـهـ
اوـلـدـیـ غـایـبـنـ دـرـلـوـجـیـ سـوـبـلـدـیـ حـوـنـغـالـیـ آـنـکـ کـوـکـلـهـ
الـهـامـ اـیدـرـدـیـ قـوـرـقـودـ اـتـاـ اـیـتـرـدـیـ آـخـرـ مـانـهـ خـانـلـقـ کـوـرـ
نـاـیـبـهـ دـکـهـ نـمـسـنـهـ الـلـرـنـهـ الـبـیـدـهـ آـخـرـ مـانـهـ اوـلـهـ قـیـامـتـ
فـوـنـجـهـ بـوـدـیـ وـکـیـ عـثـانـ نـسـلـیـ دـرـهـ اـیـشـهـ سـرـیـلـبـکـهـ بـوـنـهـ
وـدـحـیـ بـخـدـ بـرـکـاـ بـکـزـرـ سـوـبـلـدـیـهـ قـوـرـقـودـ اـتـاـ اـغـزـرـ مـوـلـهـ
مـشـکـلـیـ حـلـ اـیدـرـهـیـهـ هـنـهـ اـیـشـ اوـلـهـ قـوـرـقـودـ اـتـاـیـهـ
طـارـنـشـجـهـ اـیـشـلـزـ لـرـدـیـ هـرـنـهـ کـهـ بـیـوـرـسـهـ بـتوـلـ اـیدـرـلـدـیـهـ
سـوـنـیـنـ مـوـبـ قـامـ اـیدـرـلـدـیـ دـدـهـ قـوـرـقـودـ مـوـنـیـلـمـشـنـ
اـنـهـ اـنـهـ دـبـنـجـهـ اـیـشـلـ اوـکـزـ قـادـرـتـکـیـ دـبـنـجـهـ اـرـبـاـیـشـ
اـزـلـوـنـ بـاـنـ لـسـهـ وـقـلـ بـاـنـهـ قـضـاـکـاـسـهـ اـیـلـ وـعـنـ اـیـرـنـجـهـ

آنالك بري بجهشت اولعنىه قادر ميني نامرد
• محتاج ايتسون • اغ للمنسد
• بيش حكله داعملدقه
• هه ببول اولسون • اميد
• هه اين ديلر ديار كورسون
• هه يغشدر سونه دوشيدرسن
• هه کنا هكرزی عجم مسطفایه
• هه بعشلشون خاتم
• هه عنت
• هه {
• هه ^
• هه ^ عاد
• هه

منابع و مأخذ:

- 1- Haciyev, asif. Dede qorqud Kitabi. Oxunushlar Achimlar. Elm. Baki. 2007
- 2- Dede qorqud Kitabi. Ensiklopedik luget. Önder. Baki. 2004
- 3- Kitabi Dede qorqud. Asil ve sadeleshmish metnler. Önder. Baki. 2004
- 4- Dede qorqud dunyasi. Önder. Baki. 2004

۵- محمدخانی، حسین. (گونئیلی). دده قورقود کیتابی. تهران. ۱۳۷۸.